

Riksdagens protokoll

2007/08:111

Onsdagen den 14 maj

Kl. 09.00 – 14.41

16.00 – 16.23

Protokoll
2007/08:111

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 8 maj.

2 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Britt Bohlin Olsson* (s) anhållit om entledigande från uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 1 juni 2008.

Kammaren biföll denna anhållan.

3 § Anmälan om deputerad

Andre vice talmannen meddelade att utrikesutskottet anmält att *Carin Runeson* (s) valts till deputerad i det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet från och med den 22 april.

4 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Andre vice talmannen meddelade att *torsdagen den 22 maj* skulle voring äga rum *kl. 12.00 och kl. 16.00* och inte efter debattens slut som tidigare aviserats.

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:630

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:630 Jobbgarantin för ungdomar

av Luciano Astudillo (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 10 juni 2008.

Prot. 2007/08:111
14 maj

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.
Stockholm den 5 maj 2008
Arbetsmarknadsdepartementet
Sven Otto Littorin (m)
Enligt uppdrag
Karin Renman
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:632

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:632 Utvecklingen av antalet otrygga anställningar

av Luciano Astudillo (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 10 juni 2008.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.
Stockholm den 5 maj 2008
Arbetsmarknadsdepartementet
Sven Otto Littorin (m)
Enligt uppdrag
Karin Renman
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:634

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:634 Höjda arbetsgivaravgifter för småföretag av Luciano Astudillo (s)

Interpellationen kommer att besvaras den 19 maj 2008.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden som inte gått att ändra på.
Stockholm den 2 maj 2008
Finansdepartementet
Anders Borg (m)
Enligt uppdrag
Lilian Wiklund
Expeditions- och rättschef

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motioner
2007/08:N19–N21 till näringsutskottet

Föredrogs och bordlades åter
Försvarsutskottets betänkanden 2007/08:FöU11–FöU13
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2007/08:MJU15
Arbetsmarknadsutskottets betänkanden 2007/08:AU8 och AU9

8 § Tillstånd att sända lokalradio

*Tillstånd att
sända lokalradio*

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2007/08:KU22
Tillstånd att sända lokalradio (prop. 2007/08:106).

Anf. 1 PER BILL (m):

Fru talman! Jag skulle vilja inleda med att yrka bifall till utskottets förslag och avstyrka de två motionerna.

Det här är ett betänkande som bygger på propositionen 2007/08:106 *Tillfälliga bestämmelser om tillstånd att sända lokalradio*. I propositionen föreslår man då tillfälliga bestämmelser som förlänger det som i dag gäller fram till den 31 december 2009. Den 14 juni 2007 tillsattes en utredare som skulle föreslå vilka villkor som ska gälla för kommersiell radio i framtiden. Det är samma utredare som i ett delbetänkande har föreslagit grunderna i den tillfälliga lag som vi diskuterar och beslutar om i dag.

Regeringens förslag har inte lett till någon motion i riksdagen, men det finns två motioner från den allmänna motionstiden som vi avstyrker. Vi avstyrker dem inte för att de är dåliga, tvärtom. Vi avstyrker dem för att de bättre hör hemma när vi ska besluta om en permanent lag.

Vi får gå tillbaka till 1993 för att hitta grunderna till det här betänkandet. Då avreglerade den svenska staten under den borgerliga regeringen radiomarknaden, och ett antal kommersiella radiokoncessioner auktionerades ut. Det var tack vare denna befriande proposition som en helt ny marknad för radio skapades. Det är en bransch som i dag har flera hundra anställda. Det finns diskjockeyer, journalister och programledare, och på den andra sidan finns reklamföretag som har vuxit upp och ljudtekniker som har fått jobb och fler och fler blir de.

Fru talman! Det här är ett bra bevis på att politik kan skapa jobb. Genom att man har befriat marknaden för kommersiell radio har vi i dag många hundra fler jobb än 1993. Steg för steg fortsätter denna marknad att växa. 2007 är lite av ett historiskt år för den kommersiella radion. Det var första gången man hade mer än 5 miljoner lyssnare varje dag. Det innebär att 65,7 procent av alla svenskar i åldern 9–79 år lyssnar på kommersiell radio någon gång under en vecka. Här i Stockholm är den kommersiella radion i dag större än Sveriges Radios kanaler tillsammans, det vill säga att fler människor lyssnar på kommersiell radio än på det utbud vi har i public service.

År 2006 satte reklamradion, som framför allt består av två nätverk – SBS och MTG – säljrekord med 606 miljoner kronor, vilket var en ökning med 18 procent från föregående år. Det här är bara ett sätt att illustrera en bransch som steg för steg har vuxit och skapat nya jobb.

Fru talman! Jag tror att det är bra med en genomgång av denna gamla frihetslag. Det är en lag som nu börjar få ganska många år på nacken. 1993 var Internet fortfarande någonting som mest var till för några anställda på universitet. Vi hade långt kvar innan Internet var en del av det dagliga livet för medborgarna. I dag är det 9 procent som lyssnar på kommersiell radio via webben. Det är från mars 2003.

Fru talman! Jag ser fram emot ännu en frihetskypande lag som ger större mångfald i etern, sänker koncessionsavgifterna och plockar bort en del av det som vi idag kan se som lite onödigt detaljpetande som finns med i den lag som man skrev 1993.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

9 § Förändringar i kostnadsutjämnings för LSS-verksamhet

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2007/08:FiU26
Förändringar i kostnadsutjämnings för LSS-verksamhet (prop.
2007/08:88).

Anf. 2 JÖRGEN HELLMAN (s):

Fru talman! Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas reservation.

När Mats Odell tillträdde som minister med ansvar för kommunsektorn var det ett överskott i kommun- och landstingssektorn på 22 miljarder kronor. Regeringen bedömer själv att det redan 2009 kommer att bli ett underskott i sektorn. Det är många kommuner som kommer att få det kämpigt med ekonomin de kommande åren. Då är det viktigt att inte förändra förutsättningarna för kommunerna alltför drastiskt.

Det är viktigt för landets kommuner att det finns ett väl fungerande system för kostnadsutjämnings för LSS-verksamheten. De förslag som regeringen presenterar i propositionen är ett steg på vägen.

De förändrade reglerna för beräkningar inom LSS-utjämnings-systemet och de ekonomiska effekter som dessa regelförändringar får drabbar däremot ett antal kommuner hårt.

Som ett exempel från den valkrets jag kommer ifrån kan jag nämna att Bengtsfors förlorar 222 kronor per invånare. Om man jämför vårt förslag med majoritetens förslag skulle Bengtsfors kommun få 500 000 mer under 2009. Bengtsfors kommun har redan nu, 2008, problem med ekonomin, så denna omställning av LSS-utjämnings blir för brysk för Bengtsfors kommun.

Ett införandebidrag som utgår under ett år minskar inte de negativa effekterna i tillräcklig omfattning. I stället bör införandetillägget vara i två år för att mildra följderna för de hårdast drabbade kommunerna.

Fru talman! Jag har en förhoppning om att riksdagen bifaller vår reservation. Detta skulle innebära att de kommuner som vinner på systemet kompenseras för förlorarna med 51 miljoner kronor under två år.

Anf. 3 ROGER TIEFENSEE (c):

Fru talman! LSS, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, är en viktig del av den handikappreform som den förra borgerliga regeringen lade fram och som riksdagen beslutade om 1993.

Syftet med lagen är att göra det möjligt för personer med omfattande funktionshinder att leva som andra. Det vi diskuterar i dag är förändringar i kostnadsutjämnningen för LSS-verksamheten. Det handlar om att alla kommuner får likvärdiga förutsättningar att bedriva LSS-verksamhet, så att individens behov av stöd och service kan tillgodoses.

Fru talman! Det råder en bred enighet om att LSS är en viktig frihetsreform för funktionshindrade.

Det råder en bred enighet om att de förändringar som regeringen föreslår i kostnadsutjämnningen är riktiga.

Det råder en bred enighet om att det är rätt att insatsen för särskilt anpassad bostad för vuxna inte ska ingå i standardkostnaden för boende, av den enkla anledningen att den beräknade kostnaden för anpassad bostad i dagens utjämningsystem är orimligt hög jämfört med det verkliga förhållandet.

Det råder en bred enighet om att det är rätt att ta bort dubbelberäkningen i utjämnningen för insatserna bostad med särskild service för vuxna respektive personlig assistans.

Det råder också, fru talman, en bred enighet om att det är rätt att kostnadsfördelningen mellan olika LSS-verksamheter bör uppdateras vid beräkningen av kommunernas standardkostnad.

Trots denna breda enighet, fru talman, har Socialdemokraterna lyckats få till en reservation i ärendet.

Jag tycker att Socialdemokraternas reservation känns lite krystad. Man föreslår en längre period för införandebidrag än vad regeringen har föreslagit. Dessutom föreslår man att införandebidraget för det första året ska utgå för en mindre avgiftshöjning eller bidragsminskning än vad regeringen föreslagit och – notera – vad utredaren föreslagit. Utredarens förslag är det som regeringen nu går vidare med till riksdagen.

Det här innebär att det i stället för ett införandebidrag på 15 miljoner blir en kostnad som är tre gånger större. Det är 47 miljoner för det första året. Det är 51 miljoner, som Jörgen Hellman påpekade, för de två åren.

Det låter generöst, men det är någonting som då tas från alla kommuner.

Vi får inte ha beslutsångest. Jag tycker att förslaget är berett. Socialdemokraternas förslag är inte berett i några remissinstanser eller så. Vi har haft diskussioner här i riksdagen tidigare om att det är viktigt att förslag som riksdagen fattar beslut om är beredda i laga ordning. Därför, fru talman, vill jag yrka avslag på reservationen och bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

Prot. 2007/08:111
14 maj

*Förändringar i
kostnadsutjämnningen
för LSS-verksamhet*

10 § Betalning av vägavgift

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU29
Betalning av vägavgift (prop. 2007/08:79).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 16 §.)

*Ökade möjligheter att
ingripa mot rattfylleri
och sjöfylleri*

11 § Ökade möjligheter att ingripa mot rattfylleri och sjöfylleri

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2007/08:JuU26
Ökade möjligheter att ingripa mot rattfylleri och sjöfylleri (prop.
2007/08:53).

Anf. 4 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s):

Fru talman! Den aktuella proposition som behandlas i det här betänkandet har ju tillkommit utifrån ett underlag som den socialdemokratiska regeringen egentligen har tagit fram. Och det slutbetänkande som vi fick i april har bildat underlag för det som vi nu ska diskutera här i kammaren.

I vissa avseenden kan man säga att regeringen har gjort avsteg från förslaget på några punkter. Det tänkte jag ta upp i det här inlägget.

Vi anser att regeringen och utskottsmajoriteten inte har gått tillräckligt långt när det gäller möjligheterna att till exempel anta förslaget om sänkt promillegräns på sjön. Det handlar alltså om den promillegräns på 0,2 promille som utredaren har föreslagit.

Här passar regeringen. Det gör också utskottsmajoriteten. Frågan är varför man inte har velat gå längre redan i dag. De avgränsningsproblem som åberopas anser vi inte vara tillräckliga. Det är faktiskt inte skäl för att avstå från att lägga fram ett förslag om en nedre promillegräns.

Utredningens förslag till avgränsning hade varit tillräckligt för att åstadkomma ett lagförslag i denna del.

Jag hade hoppats att Inger Davidson skulle ha varit i kammaren nu. Jag ser i dagens Aftonbladet att det finns en insändare där Kristdemokraterna föreslår en sänkt promillegräns. Det förvånar mig ytterligt att de inte har kunnat påverka regeringen så att man redan i det här förslaget kunde ha kommit med en sådan anvisning.

Vidare har vi från Socialdemokraterna föreslagit – det har vi gjort tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet – att man skulle hålla fast vid kravet på lagstiftning om alkolås i alla nya bilar. Det gör vi mot bakgrund av att vi anser att alkolås förhindrar trafikolyckor där alkoholpåverkade förare är inblandade. Tillgänglig statistik visar ett ganska starkt samband mellan alkoholpåverkan och trafikolyckor och då inte sällan med dödlig utgång.

Vi utgår givetvis från, som vi skriver i vår reservation, att regeringen inom ramen för förhandlingsarbetet inom EU driver på frågan om alkolås i alla offentligägda fordon och i bussar och lastbilar i yrkesmässig trafik.

Fru talman! Vi tar också upp en fråga om vållandebrott. Här har vi tillsammans med Vänstern föreslagit att lagstiftningen ska skärpas när det gäller rattfylleri. Genom att man inför ett par nya brottstyper, vållande till annans död vid fordonstrafik och vållande till kroppsskada eller sjukdom vid fordonstrafik i samband med trafikonykterhet, skulle samhällets avståndstagande från onykterhet i trafiken ytterligare markeras.

En annan fråga som har varit på tapeten ganska länge gäller den så kallade eftersupningen. En fordonsförare som varit inblandad i en trafikolycka har ibland kunnat frias från ansvar då denna har påstått att man druckit efter olyckan, ibland på grund av chocktillstånd eller för att döva smärta.

Med den tekniska utrustning som finns i dag och med de vetenskapliga rönen som bas torde det inte föreligga några som helst hinder mot att lagstifta mot så kallad eftersupning.

Jag noterade, när jag tittade i utredningen, att den här frågan har varit föremål för diskussion i nästan 60 års tid, och vi har inte kommit någon vart än.

Vårt grannland Norge införde det här för många år sedan, och de klarar av att hantera det. Varför skulle inte vi kunna göra det i Sverige? Vi tycker att regeringen borde återkomma med ett förslag om en lagstiftning mot eftersupning.

Vidare innebär de här förändringarna i lagstiftningen angående rattfylleri och sjöfylleri att fler myndigheter kan ingripa. Men då tycker vi att man också måste koppla ihop det med att de myndigheter som berörs har tillgång till både personal och ändamålsenlig utrustning. Då har vi tittat på det som har hänt med tullen.

Genom det besparingsprogram som tullen har tvingats till kommer möjligheterna att tillämpa den här lagstiftningen att beskäras. Alldeles oaktat att tullen har fått 50 miljoner i tilläggsbudget tror vi inte att man på ett bra sätt kan svara upp mot det här ökade åtagandet.

Vi tycker inte heller att man kan förlita sig på att polisen och Kustbevakningen ska kunna kompensera det bortfallet. Vi känner till att det finns problem där också, som vi har tagit upp i tidigare debatter. Resursbristen tilltar. Enda sättet att bota det här är naturligtvis att man anvisar ytterligare resurser för att man ska klara av de här viktiga uppgifterna.

Slutligen yrkar jag bifall till den gemensamma reservationen 1 från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Jag beklagar att Inger Davidson inte var i kammaren när jag fick åberopa en liten insändare i Aftonbladet i dag.

I detta anförande instämde Maryam Yazdanfar (s).

Anf. 5 LENA OLSSON (v):

Fru talman! Jag kan börja med att instämma i det mesta som Karl Gustav Abramsson har sagt här. Vi från Vänsterpartiet tycker att det är viktigt att samhället ser allvarligt på ratt- och sjöfylleri och att man ytterligare förbättrar förutsättningarna för att kontrollera och bekämpa denna form av brottslighet. Därför är vi positiva till regeringens förslag om bland annat att ge tjänstemän vid tullen och Kustbevakningen fler befogenheter att göra kontroller och inleda förundersökningar.

Men det hade gått att ta fler steg på detta område. Vänsterpartiet och Socialdemokraterna har därför flera gemensamma reservationer. Vi föreslår bland annat en sänkt promillegräns på sjön, och vi lyfter fram det viktiga arbetet för att utrusta fler bilar med alkoholås. Vi menar att alkoholås ska införas som standard i samtliga bilar så fort som möjligt. På grund av EU-regler är det tyvärr antagligen inte möjligt att göra det förrän 2012. I väntan på att en sådan lag ska träda i kraft måste därför de offentliga myndigheterna gå före och kräva alkoholås i alla fordon som de använder i sin verksamhet.

Jag vill också återkomma till det som kallas vållandebrott och som vi i Vänsterpartiet ser väldigt allvarligt på. En undersökning gjord av NTF visar att 90 procent av dem som döms för rattonykterhet är män. Det är således i hög grad mäns attityder och värderingar som måste ändras.

Den nya riskutbildningen inom körkortsutbildningen innehåller ännu inget moment som berör alkohol och attityder. Men jag skulle framför allt vilja tala om frågan om att se allvarigare på brott som begås då man vållar någons död i trafiken. Det är en fråga som vi i Vänsterpartiet har drivit länge.

Enligt brottsbalken ska en person som av oaktsamhet orsakar annans död dömas för vållande till annans död till fängelse i högst två år. Om brottet anses som grovt kan det högsta straffet bli sex år. Som särskilt försvårande omständighet ska hänsyn tas till om föraren varit påverkad av alkohol eller något annat medel eller har gjort sig skyldig till en försummelse av allvarligt slag.

Att under rus framföra ett motorfordon visar en likgiltighet för följderna som måste innebära ett eventuellt uppsåt. Vi anser att en bil eller ett annat motorfordon som framförs under rus ska jämföras med ett dödligt vapen.

Den nollvision som staten har satt upp för trafiksäkerheten gagnas inte heller av att staten ser lätt på ett sådant brott som beskrivits. För att göra en sådan skärpning anser vi att det är lämpligast att införa nya brottsrubriceringar.

Vid regeringsskiftet för snart två år sedan skrotade de borgerliga partierna ett långtgående förslag om två nya brott – vållande till annans död vid fordonstrafik och vållande till kroppsskada eller sjukdom vid fordonstrafik.

Jag skulle vilja ha en förklaring av de borgerliga ledamöterna till att man från deras partiers sida inte lägger fram detta förslag. Jag yrkar därmed bifall till reservation 3.

Jag vill också återkomma till en väldigt viktig fråga där Socialdemokraterna har varit drivande tillsammans med Vänsterpartiet. Det gäller alltså medlen till Tullverket som nu så att säga har varit under lupp. Vi har också haft en hearing om detta. Vi anser att den brottsbekämpande delen skulle hämmas väldigt mycket av att så pass mycket personal sägs upp. Att man sedan inbillar sig att akademiker ska sitta vid något skrivbord och kunna prestera samma jobb som i praktiken bedrivs ute i geografien – i Norrland, i Dalarna etcetera – är drömmar.

Det är bra att Tullverket har fått 50 miljoner till. Men min frågeställning gäller om det räcker när detta nu också utvidgas så att tullen ska kunna få mer befogenheter. Klarar tullen då också den brottsbekämpande delen?

Frågan är väl om man inte borde återkomma till hösten för att säkerställa att brottsbekämpningen ska kunna bibehållas också geografiskt och att Tullverket får detta ytterligare uppdrag.

Min fråga till alliansens företrädare här i kammaren är: Hur ska vi fixa helheten inom tullen? Tullen gör ju mycket jobb som kanske inte syns, men det märks ganska mycket ute i samhället när tullen stoppar införsel av narkotika och så vidare.

*Ökade möjligheter att
ingripa mot rattfylleri
och sjöfylleri*

Anf. 6 MEHMET KAPLAN (mp):

Fru talman! När vi diskuterar denna viktiga fråga måste jag från Miljöpartiets sida naturligtvis börja med att tillstyrka det som alliansens företrädare har gjort, nämligen att ge Tullverket och Kustbevakningen möjlighet att inleda förundersökning om rattfylleribrott och Kustbevakningen om sjöfylleribrott. Det är bra att de får denna nya möjlighet.

Det har sedan tidigare från just dessa två myndigheter framkommit att de gärna har velat ha denna möjlighet. Det är bra att det under det andra året av mandatperioden genomförs.

När det gäller Miljöpartiets inställning i just fyllerifrågor handlar det framför allt om att vi tror att det från statens sida går att införa restriktioner och införa metoder som minskar det lidande som alkoholintag tillfogar våra medborgare i Sverige.

När vi i statistiken tittar på hur många människor som dör i trafiken och hur många av dem som har alkohol i blodet är det verkligen en dystert läsning. Tre av fyra unga mellan 16 och 24 år som dör i trafiken har alkohol i blodet. Detta är fruktansvärda siffror som inte bara får förbli siffror i och med att det faktiskt handlar om människor.

Vi tror att alkohol är ett viktigt komplement till den övriga politiken. Alkoholäsen i motorfordon är ett viktigt redskap just för att minska det stora antalet trafikolyckor. Vi har länge talat om nollvisionen, men vi har inte riktigt kunnat uppnå den. Vi är på väg dit, men samtidigt har det planat ut, och antalet olyckor har ökat. Där ser vi att förare som är alkoholpåverkade är inblandade i en stor andel av olyckorna. Och olyckorna blir värre när förarna är alkoholpåverkade. Det är inte bara så att antalet ökar, utan de skador som åsamkas förare och medtrafikanter blir värre.

Sverige bör också vara ett föregångsland inom EU och på olika sätt driva frågan just om alkohol. Varför skulle inte Sverige kunna vara det land som först inför denna typ av metod när det gäller till exempel offentlig upphandling? Det är ett kraftfullt medel just när det gäller att statens pengar, alltså skattebetalarnas pengar, kan vara ett medel för att ändra kraven på hur motorfordon inom till exempel en kommun ska vara utformade.

Vi vill också att regeringen verkar för att reglerna inom EU ändras så att det blir ett obligatoriskt krav på alkohol. När det gäller just bussar och lastbilar i yrkesmässig trafik skulle vi kunna kosta på oss att statuera ett exempel.

När det gäller andra typer av teknik där man skulle kunna upptäcka om förare är påverkade finns det en hel del forskning. Varför inte försöka vara i framkant även när det gäller användandet av dessa?

Om vi tittar på vad som används i dag i Sverige ser vi lysande exempel där man har lyckats nå riktigt bra resultat. Vi har bland annat den så kallade alkoholbomen i Trelleborgs hamn där en av tio lastbilschaufförer

plockas ut och får blåsa. Man har under den tid som det här har pågått lyckats få till stånd ett tiotal fällningar. Men det är inte det man är ute efter, utan det handlar om att människor ska vara medvetna om att provet finns där. Det är ett utandningsprov.

Detta i sin tur har gjort att det är så få som åker dit där, tror man. Det beror inte på att provet inte skulle vara särskilt tillförlitligt, utan det har spritt sig bland yrkeschaufförer att just denna punkt ut ur Sverige är kontrollerad.

Vi vet att den absoluta majoriteten av våra yrkeschaufförer är duktiga när det gäller denna fråga. Alkohol och trafik hör inte ihop. Vi har inte heller den problematik som finns i vissa andra europeiska länder, till exempel Turkiet, där alkoholutskänkning finns utmed vägarna. Men bra kan bli bättre, och när det gäller just utandningsproven har det visat sig att ett ökat antal sådana utmed våra vägar genererar en sänkning av antalet personer som intar alkohol.

Detta är också en beteendefråga. När det gäller satsningarna inom skolan har vi sett att ju fler tillfällen som till exempel polis men också andra rättsvårdande myndighetspersoner är i skolorna och informerar desto mer tenderar siffrorna att sjunka. Samtidigt vet vi att exemplets makt är stor. Organisationer som olika typer av nykterhetsorganisationer och kampanjen *Don't drink and drive* har olika typer av torgmöten och visar hur en alkoholpåverkad förare kan demolera ett fordon och ta med sig ett antal helt oskyldiga liv, oftast barn och ungdomar. Det är en tydlig signal till den allmänhet som råkar passera eller stannar till och lyssnar och tittar. Jag har varit med vid ett antal sådana tillfällen, och jag tror att man måste vara väldigt stängd rent emotionellt för att inte ta in att alkohol och bilkörning – och även att köra båt ute på sjön – inte hör ihop.

Med detta vill jag också instämma i de tidigare talarnas reservationer. Framför allt vill jag lyfta upp alkoholåsen, och yrkar bifall till reservation nr 2 som vi har gemensamt med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Anf. 7 KARIN NILSSON (c):

Fru talman! I betänkande JuU26 behandlas propositionen 2007/08:53 *Ökade möjligheter att ingripa mot rattfylleri och sjöfylleri* samt sex motioner som är väckta med anledning av propositionen och fem motionsyrkanden från den allmänna motionstiden år 2007. Utskottet avslår samtliga motionsyrkanden.

Civilutskottet har i ett yttrande över propositionen uppmärksammat justitieutskottet på en lagteknisk justering som bör göras. Justitieutskottet instämmer i lagändringen och tillstyrker den.

I propositionen behandlar också regeringen Rattfylleriutredningens förslag om ökade möjligheter att kontrollera vägtrafiknykterheten och ingripa mot rattfylleri, bättre möjligheter att ingripa mot sjöfylleri samt en sekretessbrytande regel och vissa andra åtgärder för att motverka trafiknykterhetsbrott.

Enligt förslaget kommer lagändringen att träda i kraft nu i sommar, den 1 juli 2008, det vill säga lagom till dess att semestertrafiken blir som mest intensiv både till lands och till sjöss.

Åtgärder som införs innebär bland annat att tjänstemän vid Tullverket och Kustbevakningen ska ges möjlighet att ta utandningsprover, både rutinmässiga sållningsprover och bevisprover, samt att göra ögonundersökningar för att förebygga, upptäcka och utreda rattfylleribrott. Tjänstemän vid Kustbevakningen ska också få ta bevisprov för den som misstänks för sjöfylleri.

Dessutom ska Tullverket och Kustbevakningen ges möjlighet att inleda förundersökning om rattfylleribrott. Kustbevakningen ska också få göra det vid sjöfylleribrott, och omhänderta körkort och andra behörighetshandlingar samt ta blodprov på förare som har varit inblandade i vägtrafikolyckor i de fall där det inte finns möjlighet att ta utandningsprover.

När jag besökte tullen vid Öresundsbron förra hösten och informerades om deras brottsbekämpande verksamhet drog jag slutsatsen att denna utökade möjlighet att slumpvis ta alkotester utan annan förekommande misstanke om brott kan komma till nytta som ett redskap för att upptäcka andra brottsliga handlingar. Detta kan alltså bli värdefullt för den brottsbekämpning som sker vid landets gränsövergångar. Jag ser det mer som ett tillskott till redskapen än som en belastning, som en del tycks tro att det kommer att innebära.

Utskottet tillstyrker propositionens lagförslag i denna del med de ändringar som framgår i lagförslaget i bilaga 3.

Fru talman! I betänkandet behandlas tre motionsyrkanden om ytterligare åtgärder mot sjöfylleri. Utskottet föreslår här avslag på motionsyrkandena om sänkt promillegräns för sjöfylleri och att Kustbevakningen ska kunna genomföra rutinmässiga alkoholutandningsprover för att kontrollera trafiknykterheten till sjöss.

Även om jag själv är intresserad av en skärpt lagstiftning angående sjöfylleri omfattar just den proposition som vi har på bordet i dag inte något utförligt förslag om någon nedre promillegräns eller något lagförslag med avgränsningsregler för vilka båtar som ska omfattas. Det finns motioner i frågan, men inte några färdiga förslag. Inte heller finns det några förslag på hur överträdelse ska kunna beivras eller vilka påföljderna blir vid sjöfylleri som ligger strax över en tänkt nedre promillegräns.

Frågan är inte fullt så enkel som att man kan överföra regelverket för rattfylleri och grovt rattfylleri till en motsvarighet som man skulle kunna kalla för sjöfylleri och grovt sjöfylleri. Men jag kan till min glädje konstatera att Rattfylleriutredningens förslag är föremål för en fortsatt beredning inom Regeringskansliet.

Dessutom har Näringsdepartementet remitterat en departementspromemoria den 8 maj, alltså för mindre än en vecka sedan, angående behörighetsbevis för fritidsbåtar och fritidsskepp.

Fru talman! För att köra EU-moppe krävs teoretiska kunskaper och körprov och att föraren är minst 15 år för att få körkortstillstånd. På sjön ställs inga krav på ålder eller kompetens för snabba fritidsbåtar, vattenskotrar eller andra fartvidunder som går att jämföra med motorcyklar. Det är inte förrän man skaffar en båt som är minst tolv meter lång och fyra meter bred som det krävs en kustskepparexamen.

Den nya departementspromemorian från Näringsdepartementet innehåller förslag på storleks- och hastighetskriterier för tre olika behörighetsbevis. Det skapar troligen stor förvirring att ha olika avgränsningar för tre olika behörighetsbevis, för lanternaföring och för vilka som ska omfattas av en sjöfyllerilag.

Därför ser jag fördelar med att regeringen tar dessa lagförslag i rätt ordning och kan använda kriterierna för behörighetsbevisen som mall även för vilka båtar som ska omfattas av en sjöfyllerilagstiftning. Dessutom får polisen då möjlighet att beslagta behörighetsbeviset som straffpåföljd vid grovt sjöfylleri eller grov vårdslöshet till sjöss. En sådan åtgärd har preventiv inverkan när det gäller rattfylleri och körkortsbeslag, och kan förhoppningsvis få samma effekt för sjöfylleriet.

Fru talman! Ytterligare ett problem som måste utredas är hur man ska skapa respekt för en sådan lagstiftning. Sverige har långa kuster med en av världens största skärgårdar, många kanaler och många insjöar. Svenskarna är ett mycket båtintresserat folk. Båtlivet är en av de största folkrorelserna i landet. Sjöfartsverket uppger att runt två miljoner svenskar och turister från omgivande länder får en del av sin rekreation i de svenska skärgårdarna. Men i Sverige har vi inte prioriterat sjöpoliserna, så vi har faktiskt inte mer än 200 sjöpoliserna i hela landet.

Trots att jag och Centerpartiet, som jag företräder, vill få till en ny sjöfyllerilagstiftning inser jag att frågan vinner på att utredas ytterligare och konstaterar att det är just det som Regeringskansliet gör. Jag är därför beredd att även i denna fråga yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.

Nästa rubrik i betänkandet är Alkolås. Här föreslår utskottet att motionerna avslås med motiveringen att frågan om alkolås för närvarande bereds inom Regeringskansliet och att beredningen därför inte bör föregripas. Enligt uppgift från regeringen driver regeringen aktivt frågan om alkolås inom EU:s samarbete, precis det som efterfrågas från motionärernas sida och från oppositionen som var uppe i talarstolen nyss. Man driver frågan aktivt i EU-samarbetet med syfte att påskynda en gemensam reglering och göra det möjligt för Sverige att gå före i den här frågan.

Fru talman! Under rubriken Vållandebrott m.m. finns två motionsyrkanden om nya straffbestämmelser för vållandebrott i samband med fordonstrafik samt ett yrkande om lagreglering av så kallad eftersupning. Här föreslår utskottet avslag på motionerna med motiveringen att både frågan om vållandebrott och frågan om eftersupning är föremål för beredningar inom Regeringskansliet och att dessa beredningar inte bör föregripas. Här finns skäl att vänta in ett fullständigt förslag. Därför tycker jag att det också finns skäl att tillstyrka utskottets förslag och avstyrka motionerna.

Vidare finns det en motion om alkoholutandningsprov som handlar om att fler yrkesgrupper ska få utföra alkotester. Utskottet avslår även denna motion med motiveringen att regeringen alldeles nyligen har lämnat ett utredningsdirektiv med syfte att utreda just denna fråga och att utredarens förslag bör inväntas.

Fru talman! Slutligen behandlas i betänkandet en motion om att ge Tullverket ökade resurser. Tullverket lyder under skatteutskottet, vilket därför har fått tillfälle att yttra sig i denna fråga. Skatteutskottet konstate-

rar att regeringen har tilldelat Tullverket 50 nya miljoner i tilläggsbudgeten för innevarande år och att motionen därför kan avstyrkas. Justitieutskottet har givetvis samma uppfattning som skatteutskottet i denna fråga och föreslår avslag på motionen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Mildred Thulin (c).

Anf. 8 HELENA BOUVENG (m):

Fru talman! I dag ligger på vårt bord en proposition som ska göra att människor som sitter eller står bakom en ratt ska göra detta på ett säkert sätt, så att varken deras eget eller andra medtrafikanter liv är i fara, detta oavsett om det är på väg eller på vatten.

Utredningar har avlöst varandra och åren har gått. Efter ett och ett halvt års regeringsinnehav lägger nu alliansregeringen denna proposition på bordet – en proposition som innebär ökade möjligheter att ingripa mot rattfylleri och sjöfylleri.

På vägsidan får nu tulltjänstemännen bland annat ta utandningsprov, inleda förundersökning och ta hand om fordonsnycklar. Liknande befogenheter ges till Kustbevakningens tjänstemän, allt i jakten på att förhindra och förebygga olyckor som ofta drabbar oskyldiga medtrafikanter – något som Karin Nilsson på ett förtjänstfullt sätt nyss har redovisat.

Kampen mot onykterheten i trafiken, både på land och till sjöss, är viktig både för mig och för hela alliansregeringen. I och med Tullverkets utökade befogenheter kan vi vid våra färjeplatser förhindra att chaufförer fortsätter resan genom Sverige med alkohol i kroppen. Det har skett oerhört tragiska olyckor och så onödiga. Med de nya befogenheterna blir det fler än polisen som kan ingripa och förhindra att fler människoliv går till spillo.

Beträffande onykterheten på sjön vill jag först säga att debatten har varit lite snedvriden. Enligt sjöpolisen i Stockholm har det blivit mycket bättre till sjöss. Dels har branschfolket själva varit lyckosamma i diskussionerna beträffande alkohol på sjön, dels är det i dag en ökad närvaro vid kända ställen.

Trots en ökad bevakning i Stockholms skärgård har överträdelserna inte blivit färre. Sjöpolisen har sedan 2003, förutom i Stockholm och Göteborg, blivit fullständigt nedmonterad av den socialdemokratiska regeringen. 2003 fanns sjöpolis i bland annat Nyköping, Luleå, Väner, Kalmar, Västervik. Nu finns den endast i Stockholm och Göteborg. Resten av våra farvatten i Sveriges avlånga land står således helt utan bevakning eller kontroll av en sjöpolis. Risker att bli upptäckt är med andra ord lika med noll på de flesta farvatten i Sverige – en nollrisk som gör att många säkerligen fortsätter att köra både för fort och med för mycket alkohol i kroppen.

Ett bevis för detta är den ökade närvaron utanför exempelvis Värmdö golfklubb. Tidigare inträffade här många allvarliga olyckor med dödsfall, men efter återkommande hastighets- och nykterhetskontroller och stor polisnärvaro på vattnet är det i dag nyktra personer som står bakom roddret. Fyllechaffisen har med andra ord kommit även till sjön, och det gläder mig. Laserinstrumentet och risken att bli upptäckt är enligt min uppfattning några av de viktigaste verktygen i kampen mot sjöfylleri.

Prot. 2007/08:111
14 maj

*Ökade möjligheter att
ingripa mot rattfylleri
och sjöfylleri*

På grund av den socialdemokratiska nedmonteringen av sjöpolisen är det förfärande få som kan ingripa. Alliansregeringen gör det nu möjligt för polisen och Kustbevakningen att samarbeta och fler kan ingripa, inte minst på de platser där det i dag inte finns någon sjöpolis närvarande. På plats har man funnits länge, men inte kunnat delta aktivt.

Min förhoppning är att vi kan återinrätta sjöpolisen på fler ställen i kampen mot sjöfylleri – en sjöpolis som får flera verktyg att arbeta med. Inrättande av behörighetsbevis kan vara ett verktyg, krav på säkerhet enligt den finländska modellen ett annat. Det är en anledning för sjöpolisen att i förebyggande syfte göra rutinkontroller.

Till sist vill jag nämna frågan om vållandebrott och eftersupning. Förslagen, som de är formulerade, är förvånansvärt lika de i de borgerliga ledamöternas motioner under förra mandatperioden. Tyvärr lade den förra regeringen fram ett förslag som fick alltför mycket kritik från bland annat domstolar, universitet och lagråd för att kunna föras fram till riksdagens bord. Det smärtar både mig och alliansen att så var fallet.

Att vålla någon annans död genom att köra båt eller bil när man inte är nykter är förfärligt. Därför ser jag fram emot de förslag som regeringen nu arbetar fram, där man markerar en betydligt strängare syn på vållande till annans död i samband med onykterhet. Om detta tror jag faktiskt att vi är väldigt överens.

Likasa gäller detta den så kallade eftersupningen – något som hela alliansen är helt överens om. Det är inte hållbart med den lucka i lagen som i dag gör det möjligt att direkt efter en olycka snabbt dra i sig alkohol och sedan hävda att man enbart druckit efteråt. Genom flera provtagningar kan man visserligen bevisa motsatsen, men om inte ett tillräckligt antal poliser är närvarande kan detta bli ogjort. Regeringen ser över även denna tydligen inte helt enkla juridiska fråga. Tyvärr har även kända politiska ansikten använt sig av denna lucka, som inte kan ses som att vi tar gemensamma tag mot rattfylleri.

Med dessa ord, fru talman, kan jag åter konstatera att alliansregeringen levererar. I dag tar vi ytterligare ett steg i kampen mot ratt- och sjöfylleri. Den förra regeringen hade god tid på sig, men resultatet blev magert. Alliansregeringen både vill och kan.
(Applåder)

Anf. 9 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Fru talman! Jag hade egentligen inte tänkt begära replik. Men det är ett påstående som jag tycker inte får stå oemotsagt, och det är att Socialdemokraterna skulle ha monterat ned sjöpolisverksamheten. Nu är det inte särskilt länge sedan vi hade en justitieminister som sade att regeringen eller riksdagen inte går in och petar i enskildheter, utan att det gör myndigheten och myndighetens ledning. Att man sedan har omdisponerat resurserna så att man har dragit ned på verksamheten kan inte lastas Socialdemokraterna vare sig i regeringsställning eller som riksdagsmajoritet. Helena Bouveng borde försöka förklara om det är någon ny ordning som man vill införa, att vi som politiker direkt ska styra över om det ska vara sjöpoliser, ordningspoliser, kriminalpoliser eller vad det ska vara.

Jag konstaterar att eftersupningsdiskussionen har pågått under lång tid. Jag tittade i utredningen. Där beskrivs utförligt hur länge diskussion-

en har pågått. Den började redan 1949, och man har kommit till olika slutsatser. Utredningen menar att det är svårt att fixa detta.

Precis som jag sade tidigare tror jag att med hjälp av den tekniska utrustning som finns och vetenskapens olika rön är det inte alls svårt att lagstifta om detta. Det låter som om Helena Bouveng och Moderaterna skulle tycka att det vore bra med en sådan regel. Det skulle vara bra att få höra om jag har uppfattat saken rätt.

Anf. 10 HELENA BOUVENG (m) replik:

Fru talman! Beträffande ministerstyre och vem som ska detaljreglera är det förvånande att Karl Gustav Abramsson talar om detta. Om jag inte kommer ihåg helt fel är det den förra justitieministern som anklagar den nuvarande justitieministern för att inte styra polisverket med hela handen. Om det är någon som har förespråkade att man ska detaljstyra torde det ändå vara den förra justitieministern.

Jag håller helt med vår nuvarande minister om att en minister inte ska detaljstyra. Jag kan ändå se att med det ökade antalet poliser finns stora möjligheter att även utöka sjöpolisstyrkan. Jag kan förstå att 2003 hade rikspolischefen stora svårigheter eftersom det fanns få poliser att tillgå och ekonomin inte var sådan. Jag hoppas att vi kommer att kunna gå vidare så att sjöpolisen kan vara närvarande på fler ställen i Sveriges avlånga land.

Vad gäller eftersupning tror jag att Karl Gustav Abramsson och jag är helt överens. Nu är jag inte juridisk expert, och jag är inte juridiskt utbildad, men om jag har förstått saken rätt när jag har läst om detta är det svårt att ta fram en lagstiftning om att något är olagligt i ett visst sammanhang men inte i ett annat. Men vi är helt överens om att det är viktigt att vi täpper till den luckan i lagen.

Anf. 11 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Fru talman! Det var bra att vi fick det beskedet om eftersupningsfrågan.

Jag går tillbaka till frågan om resursfördelningen inom polisen. Jag tror inte att Helena Bouveng har rätt när hon säger att den förra justitieministern Thomas Bodström skulle ha petat i verkschefernas styrning av verksamheterna eller förordat det ena eller det andra. Helena Bouveng vet mycket väl att man styr myndigheterna genom regleringsbrev. Jag kan inte komma ihåg – jag har inte läst alla – att regeringen skulle ha skrivit något speciellt om att dra ned på sjöpolisverksamheten. Det är nog Rikspolisstyrelsen som har hanterat frågan så.

Man måste som oppositionspolitiker, oavsett om man har varit justitieminister eller inte, få ha uppfattningar om hur en organisation ska ledas. Det var väl inte alldeles utan grund som regeringen – justitieministern – fick kritik för att Rikspolisstyrelsens ledning inte fungerade. Justitieministern drog själv slutsatsen att det inte går. Nu har vi sedan i går en ny rikspolischef. Jag är glad för att frågan har lösts på ett bra sätt och relativt snabbt.

Författningsmässigt tror jag att det skulle vara hyggligt att komma överens om att vi inte har ministerstyre i Sverige utan att vi har självständiga myndigheter som agerar under lagen. Så ska det också vara framöver.

Anf. 12 HELENA BOUVENG (m) replik:

Fru talman! Tillika med Karl Gustav Abramsson är jag också glad för att vi har fått en ny rikspolischef på plats. Det gläder mig, och jag tror dessutom att det är ett bra val.

Men låt oss gå tillbaka till det vi pratade om. Vi pratar om sjöpolis. Jag kan förstå att dåvarande rikspolischefen 2003 var tvungen att göra så drastiska neddragningar för sjöpolis.

Varför jag pläderar mycket för en sjöpolis i dag är för att jag tror att om det ska bli säkert att framföra våra båtar på sjön är en närvarande sjöpolis viktig i kampen. Därför pläderar jag för detta. Det handlar inte bara om att köra en båt med för mycket alkohol i kroppen, utan det handlar också om andra brott. Man kör för fort, är en risk för andra och kör vårdslöst. Jag är övertygad om att om vi ska få en säker sjötrafik är närvaron av en sjöpolis en mycket viktig del i det arbetet. Risken att bli upptäckt – det syns även på vägen – är en avgörande faktor för den som framför ett fordon.

Anf. 13 JAN ERTSBORN (fp):

Fru talman! Även vi i Folkpartiet liberalerna välkomnar alliansregeringens proposition om ökade möjligheter att ingripa mot rattfylleri och sjöfylleri. Vi ser det som viktiga steg i kampen mot rattfylleri och sjöfylleri.

Förslagen har fokus på vad som händer i våra hamnar och inte minst i våra färjelägen. Det är naturligtvis beklagligt att det dricks så mycket alkoholhaltiga drycker på bland annat färjorna till Sverige att man behöver vidta särskilda åtgärder i hamnarna. Men vi vet av erfarenhet att så är fallet. Då är det säkert oerhört betydelsefullt att vi nu utvidgar möjligheterna för Tullverkets och Kustbevakningens personal att kunna ingripa på samma sätt som polistjänstemän. Jag tror att det kommer att ha stor betydelse.

Som jag sade är det här viktiga steg i kampen mot rattfylleri och sjöfylleri. Den kampen måste vi fortsätta. Vi måste fortsätta med ytterligare åtgärder. Det framgår klart och tydligt av betänkandet och av vad som har sagts tidigare under debatten att här är ett antal frågor som bereds i Regeringskansliet. Vi kommer att fortsätta att driva på vår regering så att vi får fram fler förslag.

Det är inte obekant för de flesta att i mitt parti vill vi ha en nedre promillegräns för sjöfylleri. Det tänker vi fortsätta att verka för. Vi tycker att det finns tillräckliga skäl att låta regeringen bereda ärendet vidare och att de avgränsningsproblem som onekligen föreligger ska lösas. Det är inte alldeles enkelt att överföra lag om biltrafik på land till sjötrafik.

När det gäller alkohol ska man vara positiv och nöjd med att det har förekommit mycket i den yrkesmässiga trafiken på helt frivillig grund. Det är många taxibilar, bussar och lastbilar som har alkohol i dag. Det har skett utan att vi har behövt lagstifta om det. Det är naturligtvis viktiga steg. Jag tror att vi ändå måste gå vidare och lagstifta om alkohol.

Jag tror också att vi måste göra något beträffande de så kallade vållandebrotten. Även om våra domstolar tenderar att hela tiden döma i de lägre straffskalorna är det viktiga signaler att vi klargör att det är fråga om allvarliga brott.

Vi tycker också att det är väl använd tid att titta över och se om det finns fler personkategorier som kan användas för att utföra alkoholutandningsprov, som onekligen är en viktig del i kampen mot rattfylleri.

Det här är viktiga steg på vägen i en kamp som inte får avslutas utan måste fortsättas. Det kommer vi att göra tillsammans i allianspartierna och med vår alliansregering.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 14 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Sommarvärmen börjar närma sig, även om de senaste dagarna har varit kyliga. Det innebär att båtfolket nu håller på att förbereda sig för fullt för att ge sig ut på sjön. Intresset för det bara ökar. Jag har en uppgift om att antalet sålda båtar ökade med 20 procent förra säsongen. Det innebär att det handlar om väldigt många svenskar. De flesta är ute efter naturupplevelser och gemenskap tillsammans med familjen. Det kan ibland innebära att man äter en god middag på däck inklusive drycker eller att man stannar till vid någon av de många sjökrogar som finns utefter våra kuster och som har vuxit fram väldigt snabbt. Det går ju an om man har tänkt sig att ligga kvar vid kaj. Så tänker absolut det stora flertalet, men tyvärr långt ifrån alla.

På semestern ökar svenskarnas alkoholintag överlag. Kombinationen alkohol och trafik, oavsett om det är på sjön eller på vägen, får som vi vet förödande konsekvenser. Även om det inte är så många på sjön som åker fast, som några har framhållit här, är ofta de som gör det inte bara småberusade utan redlöst fulla. Vi kan förstå vad det kan komma att leda till.

I dag beslutar vi om ett antal åtgärder för att förhoppningsvis kunna både stävja det här alkoholbruket som äventyrar så många säkerhet på sjön och också förebygga rattfylleri i vägtrafiken. De här lagarna träder i kraft, som vi hört, redan den 1 juli i år och kan alltså gälla nu i sommar.

Jag tänker inte upprepa de åtgärder som vi föreslår eftersom det redan gjorts ett antal gånger. Jag vill markera att Kristdemokraterna liksom hela alliansen står bakom de viktiga förändringar som nu införs. Men som flera har sagt räcker de inte. Därför vill jag, precis som Jan Ertsborn, ta upp ett par av de frågor som inte finns med i betänkandet och som oppositionen har reserverat sig mot.

Den första är att införa en nedre promillehalt på 0,2 promille på sjön, alltså densamma som gäller för vägtrafiken. Då vill jag notera att den frågan inte på något sätt är avförd från dagordningen, tvärtom. Regeringen skriver väldigt tydligt i propositionen: "När frågan om lämpliga regler gällande avgränsningen för vilka fartyg som bör omfattas av en lägre promillegräns har beretts färdigt, avser regeringen återkomma med förslag om att införa en nedre promillegräns för sjötrafiken."

Tydligare kan det knappast sägas. Det är inte "om" en nedre gräns ska fastställas utan "att" den ska fastställas. Nu är en departementspromemoria ute på remiss som bland annat handlar om att införa förarbevis på sjön – det är en annan diskussion. Men den tar också upp frågan om hur avgränsningen ska göras när det gäller till exempel båtarnas storlek och motorkraft. Det gäller att få fram tydliga regler om vad som gäller om man till exempel tvingas att förtöja om sin båt på grund av dåligt

väder eller andra oväntade situationer som kan uppstå. Det är alltså inte helt enkelt.

Men regeringen är överens om att en nedre promillegräns ska införas, och min förhoppning är att det ska göras i god tid före nästa val. Om olyckan är framme och det blir ett regeringsskifte är risken stor att den här jätteviktiga frågan hamnar i långbänk en gång till, och det vore inte bra.

Fru talman! Trafikonykterhet är ett väldigt allvarligt brott eftersom det leder till att många människor skadas och dödas i trafiken. Att sätta sig bakom ratten i onyktert tillstånd är i själva verket som att bestämma sig för att framföra en dödsmaskin. Därför behövs det självklart krafttag för att hindra att det sker. De som på grund av onykterhet blir vållande till annans död ska få ett kännbart straff. Inte minst för brottsoffrens skull är det viktigt med en väldigt tydlig markering från samhällets sida.

Både förslaget om högre straff för vållande till annans död och frågan om alkoholås, som också är en viktig fråga – om det ska finnas på alla bilar eller på vissa bilar – har varit ute på remiss. Jag förväntar mig att det inte ska dröja alltför länge innan vi får ett förslag till riksdagen om de här frågorna, ett förslag till en hållbar lösning. Vi vet att det lades fram, det sade Helena Bouveng i sitt anförande, ett förslag från regeringen alldeles före valet 2006. Jag tror att det hastades fram. Man ville hinna lägga fram det före valet, och det är väl en bra tanke i det. Men det blev inte något bra förslag, och Lagrådet hade väldigt många negativa synpunkter på det. Det drogs därför tillbaka. Men nu måste vi komma till skott i den här frågan, för den är vi överens om. Vi vill ha höjda straff för detta.

När det gäller alkoholås eller annan teknik för att förhindra onyktra förare att starta fordonet behövs det, som vi också hört, gemensamma regler inom EU. Där driver regeringen hårt på att alla nya bussar och lastbilar ska ha en sådan teknik redan före 2010, alltså om ett par år. Jag anser för min del att Sverige också bör driva på när det gäller nytillverkade personbilar.

Jag minns den diskussion som var när det handlade om att införa katalysatorer i bilarna för att rena avgaserna. Det sågs som en fullständig omöjlighet kostnadsmässigt. Det skulle inte gå att genomföra. Så småningom införde USA av alla länder ett krav på att bilarna skulle ha katalysator. Då var det under en period så att i svensktillverkade bilar som exporterades till USA satte man in katalysatorer, men de vi köpte här i Sverige hade inte några. Det var ingen bra situation, och jag hoppas verkligen inte att vi ska få en motsvarande situation när det gäller alkoholås eller den moderna teknik som finns när det handlar om en så viktig fråga som att rädda liv.

Jag yrkar bifall till förslaget i propositionen och avslag på motionerna.

Anf. 15 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag inte betvivlar Inger Davidsons ambitioner att lösa frågan om den problematik som gäller den sänkta promillegränsen på sjön. Men jag vill ändå ta upp frågan. Den utredning som bildar underlag för propositionen kom alltså med sitt slutbetänkande i april 2006. Då hade vi förvisso en annan regering, men i oktober 2006 tillträdde ju alliansregeringen och kunde förmodligen rätt

snabbt komma i gång med att bereda den här typen av ärenden. Vi skulle ha kunnat ha ett förslag våren 2007. Om man nu inser att det är ett problem skulle man redan då ha kunnat inse att det var ett bekymmer och kunnat bestämma hur båtarna ska se ut och hur man ska åtgärda detta. Utredningen lade fram ett förslag i det här avseendet – lanternaförda båtar. Varför tyckte inte regeringen att det var bra? Jag förstår inte det, för man måste väl noga ha övervägt frågan innan man lägger fram ett förslag på regeringens bord.

Med det här har vi tappat sommaren 2007. Vi kommer att tappa sommaren 2008, och går det riktigt illa tappar vi även sommaren 2009. Inger Davidson kan vara ganska övertygad om att skulle frågan dras i långbänk under alliansens tid kommer vi att ta hand om den på hösten 2010 och göra någonting rejält och väldigt snabbt.

Jag skulle vilja höra Inger Davidson kommentera detta särskilt mot bakgrund av den insändare som vi kan läsa i Aftonbladet i dag. Jag tycker att det var lite botfärdigt att komma samma dag som vi debatterar frågan. Det skulle Inger Davidson och Kristdemokraterna ha tänkt på tidigare.

Anf. 16 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Fru talman! Jag förstår att Karl Gustav Abramsson inte läser alla tidningar. Jag har varit ute flera gånger tidigare i den här frågan. Det här är en av de gångerna. Vi driver på i frågan.

Om nu Socialdemokraterna ska få möjlighet att lägga fram ett sådant här förslag får vi verkligen hoppas att utredningen har en sådan kvalitet att ni skulle kunna göra det, om olyckan är framme på hösten 2010.

Tyvärr har vi ett antal förlorade somrar, det håller jag verkligen med om. Alla somrar bakåt, de tolv år då Socialdemokraterna hade möjlighet att åtgärda detta, är förlorade i den här meningen.

Jag skulle också önska att det hade gått snabbare. Ingen skulle vara gladare än jag om vi hade haft ett färdigt förslag. Men jag måste ändå säga att vi har kommit en bra bit på väg under de här två åren.

Det görs en tydlig markering i propositionen. De här avgränsningarna är inte enkla. Jag vet att det fanns ett förslag. Det handlar om vilken motorstyrka vi ska bestämma oss för, vilken längd på båtarna vi ska bestämma oss för, vilka som ska omfattas och inte minst det som jag var inne på i mitt anförande, nämligen vad som händer om man blir tvungen att flytta på sin båt.

Lagen måste ju fungera i praktiken. Därför är det bra med en riktig utredning. Om den hade tillsatts omedelbart hade den antagligen varit färdig. Nu har det inte blivit så. Vi kommer att fortsätta att driva på eftersom det är bra att ha en nedre promillegräns. Då kan man också införa sållningsprov även på sjön så småningom. Det är inte så stor idé nu när vi inte har den nedre gränsen.

Anf. 17 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Fru talman! Det är hyggligt att vi är överens om att det ska till en nedre promillegräns. Det kanske också är förutskickat att den ska hamna på 0,2 – samma på sjön som på land.

Jag förstår inte problematiken med definitionen av vilka båtar som ska omfattas av detta. Utredaren hade ju gått igenom det. Jag tog mig tid

att läsa igenom det i utredningen. Jag tycker inte att utredaren hade särskilt stora problem med att fastna för förslaget om lanternaförda båtar. Även om inte jag i detalj vet vad det innebär utgår jag ifrån att utredaren hade studerat det noga.

Nu är det alliansen som har regeringsmakten. Det är nu som era förslag ska prövas. Vi tycker att det är senfärdigt och dåligt att inte ha kunnat få fram det här nu. Vi har förlorat två somrar, kanske till och med tre, innan det kan komma till riksdagen på nytt för ett beslut. Det tycker vi är ganska onödigt.

Varför, Inger Davidson, dög inte utredarens förslag på definition av vilka båtar som skulle omfattas?

Anf. 18 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Fru talman! Det finns ett gammalt uttryck som säger att man inte ska kasta sten när man sitter i glashus. När jag hör Karl Gustav Abramsson tycker jag att det passar väldigt bra med tanke på den långbänk som den här frågan har dragits i under er tid.

När det gäller utredarens förslag var det här en enmansutredning. Jag tvivlar inte på att han gjorde ett genomarbetat förslag. Om jag minns rätt var det Lars Högdal, en person som jag högaktar, som gjorde utredningen. Det är inte alltid så att alla andra håller med. Det brukar också remissinstanserna visa. Väldigt många har uttryckt osäkerhet om hur den här lagen ska tolkas och om det var de rätta avvägningarna som han kom fram till. Det är det som den här regeringen har tagit fasta på. Vi vill ha ett riktigt genomarbetat förslag som håller för prövning också till exempel i Lagrådet så småningom.

Var vi hamnar när det gäller promillegränsen kan jag ju inte säga i dag. Jag anser att det vore bra att ha samma till lands och till sjöss. Det skulle förenkla det hela, även om det är olika förutsättningar, det håller jag med om. Var gränsen hamnar kan jag inte svara på i dag, men att det blir en gräns kan jag svara på. Det finns så tydligt markerat från regeringens sida i det citat som jag läste upp.

Anf. 19 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! Vi kan väl säga att det har tagits steg här i dag som går i rätt riktning. Det sade jag också i mitt anförande. Andra representanter var ju uppe och slog sig för bröstet och sade att det här har den nya alliansregeringen fixat på två år. Jag tycker att man kan kosta på sig att tacka den gamla majoriteten för ett bra förarbete.

När det gäller ytterligare åtgärder mot sjöfylleri tycker vi från Vänsterpartiet att det är alldeles nödvändigt med en högsta tillåtna promillehalt på 0,2 som vi har i vår reservation. Inger Davidson konstaterar i sin artikel att båtåkandet ökar med 20 procent. Moderatens representant sade också att det ökar kopiöst. Det kan vi alla konstatera.

Jag kan ställa samma fråga som Karl Gustav Abramsson. Vi kommer att förspilla två somrar när det finns ett utredningsförslag med en klar definition på hur man ska se på detta. I betänkandet står det att det bereds i Regeringskansliet. Det låter som om vi har bulldog på jäsning och bul-lar i ugnen som är på väg ut.

När båtåkandet ökar så kopiöst borde man från Kristdemokraternas sida kunna stödja reservation 1.

Anf. 20 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Fru talman! Samma fråga får samma svar. Jag var rätt så utförlig när jag svarade Karl Gustav Abramsson och också i mitt inledningsanförande. Det här är en fråga som är på gång. Regeringen har slagit fast att den kommer. Det tycker jag är ett stort steg på väg. Vi har varit pådrivande där, men den är inte färdig ännu.

Man kan inte tala om förlorade år när man själv har haft ansvar för frågan under så många år.

Anf. 21 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! Det förklarar saken. Fastän vi i oppositionen säger att ni tar steg i rätt riktning kan man från majoriteten inte heller denna gång kosta på sig att tacka oss i den gamla majoriteten för ett gott förarbete. Det var ju vi som tog fram det. Utredningen kom ju 2006. Det talar sitt eget språk.

I insändaren i dagens Aftonbladet skriver Inger Davidson så här: Därför kräver Kristdemokraterna införande av en nedre promillegräns för alkohol på sjön och krav på förarbevis för stora motorstarka fritidsbåtar. Vi kan inte fortsätta att låta ett fåtal oansvariga förare äventyra alla sköt-samma båtförarens liv och säkerhet på sjön.

Det låter ju väldigt akut. Det måste förefalla väldigt konstigt för dem som lyssnar på den här debatten att man inte stöder ett förslag som bara är att sätta i sjön. Trots det akuta ropet på hjälp som finns i Aftonbladet kan vi bara konstatera att vi får ropa i några år till innan det händer något.

Anf. 22 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Fru talman! Det är bara att tacka för att man får sina artiklar upplästa i riksdagens talarstol. Det tackar jag särskilt för. Jag står för varje ord som jag har skrivit.

Vi har olika roller i regeringssamarbete och i opposition. Det är ju Lena Olsson medveten om egentligen. Det har väl över huvud taget inte hänt att man går över och röstar på en reservation när man har ett arbete på gång inom regeringen. Det vore skillnad om vi absolut inte fick något gehör och man började tänka i de banorna. Vi har ett väldigt bra samarbete inom regeringen och vi får gehör för våra frågor även i denna kontroversiella fråga om en nedre promillegräns.

Det framgår av de skrivningar i propositionen som jag citerade. Man säger att en nedre promillegräns ska införas. Då har vi kommit ett bra steg på väg, kan jag tala om för Lena Olsson.

Oavsett vilka som har varit med och förberett hoppas jag och vill driva på – det är därför jag skriver – att det här ska hända under den här regeringsperioden. Det utgår jag ifrån.

Anf. 23 HELENA BOUVENG (m):

Fru talman! Karl Gustav Abramsson pratade tidigare om förlorade somrar. Jag vill upplysa Karl Gustav Abramsson om att det redan finns en promillegräns på sjön. Vi har en gräns för grovt sjöfylleri.

Under det gör man en helhetsbedömning. Det kan på ett sätt vara ännu tuffare än en strikt promillegräns vad det gäller enbart sjöfylleri.

I dag när sjöpolisen möter en kapten, en förare som för fram en båt gör man en helhetsbedömning. Man inbegriper om det luktar alkohol. Då tar man ett test på det. Man tittar på om föraren är en fara för någon annan, om föraren är vårdslös i trafiken, kör för fort. Man gör alltså en helhetsbedömning av om det har begåtts ett brott eller inte.

Min fråga till K G Abramsson måste från den här talarstolen bli: Vilka problem tror K G Abramsson att man skulle lösa med just en promillegräns på 0,2?

I Stockholm omkom en person på vattnet. I hela Sverige – om det var 2006 eller 2007 vågar jag inte svara på – omkom 33 människor på sjön. 26 av dessa 33 var män över 50 år som satt i en eka. De skulle alltså över huvud taget inte vara inberäknade i den typen av lag.

Min fråga till K G Abramsson måste bli: Hur många färre tror du att det skulle bli om man införde en gräns på 0,2? Vad skulle vi förlora, och vad skulle vi vinna?

Och hur gör vi med nödvärnsfrågan? Vi sitter på midsommarafton, har tagit vår snaps och öl till lunchen, och lyssnar på sjörapporten, som de allra flesta på sjön gör. Så säger sjörapporten att om två timmar kommer dåligt väder. Ska jag då vänta två timmar innan jag kan flytta min båt? Det är sådana frågor som man ställer sig.

Till Lena Olsson måste jag kommentera att det inte ökar. Tvärtom minskar det.

Anf. 24 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Fru talman! Jag blir lite full i skratt. Först säger Helena Bouveng att vi inte har några sjöpolis, men sedan ska sjöpoliserna kunna ingripa i alla fall med den lagstiftning som vi har. Det är lite märkligt att det är så.

Det är klart att om vi får en fast promillegräns på sjön måste det bli betydligt enklare att utreda den typen av brott. Helena Bouveng argumenterar som om hon inte ville ha en lägre promillegräns. Det är stick i stäv med vad Inger Davidson har sagt tidigare.

Inger Davidson säger att det kanske inte är säkert att det blir 0,2 men att det kommer att bli en promillegräns. Den saken är klar. Hur sampratade är egentligen allianspartierna kring en sådan här viktig fråga? Det skulle jag faktiskt vilja ha reda på.

Skulle jag kunna svara på frågan hur många färre dödsolyckor det skulle bli om man införde det här vore jag det verkliga oraklet. Men en sak är väl ändå klar. Det måste Helena Bouveng vara fullt medveten om. Alkohol och trafik, oavsett om det är på land eller till sjöss, hör faktiskt inte ihop.

Jag tycker att Helena Bouveng ska förklara sig. Vill Helena Bouveng och Moderaterna ha en fast promillegräns på sjön, eller vill man ha kvar den lagstiftning man har med den osäkerhet som är inbyggd i systemet? Jag skulle kunna tänka mig att om du frågar en näst intill obefintlig sjöpolis vad som vore enklare att utreda, sjöfylleri med fast promillegräns eller med de här omständighetsbeskrivningarna som man måste göra, tror jag att till och med Helena Bouveng vet svaret.

I detta anförande instämde Kerstin Haglö, Elisebeht Markström och Maryam Yazdanfar (alla s) samt Lena Olsson (v) och Mehmet Kaplan (mp).

Anf. 25 HELENA BOUVENG (m) replik:

Fru talman! En sak som vi är fullständigt överens om, K G Abrams-son, är att alkohol och trafik inte hör ihop. Det tror jag vi är helt eniga om.

Beträffande utredningen, och du nämner just sjöpolisen, har jag varit i kontakt med väldigt många sjöpoliser, både pratat i telefon och träffat dem. De är entydiga. De säger att vi redan i dag har en promillegräns, 1,0 för grovt och under det gör man en helhetsbedömning. Man tycker att den är väldigt bra.

Man nämner en olycka som skedde, förra året eller förrförra året, där mannen vållade en annan persons död och hade 0,47. Hade då gränsen varit 0,5 hade man inte ens kunnat åtala den personen för sjöfylleribrott över huvudet taget. Då hade det fallit.

Man har inga problem med att i sina förundersökningar göra en helhetsbedömning. Tvärtom tycker man att det är väldigt bra. Vad man åter hävdar – det tror jag också vi kan vara överens om – är risken att bli upptäckt. Värmdö är väl alldeles strålande. Sitter man i en båt i Vaxholm på midsommarafton går det väldigt lugnt och städat till. Det är det viktigaste.

Jag har lyssnat på människorna som arbetar med detta. De har inga problem med utredningen och helhetsbedömningen. Man är väldigt väl utbildad i de här frågorna. Man är helt överens med mig om att en ökad övervakning och risken att bli upptäckt är det absolut viktigaste verktyget för att människor varken kör värdslost, snabbt eller med alkohol i kroppen på sjön.

Anf. 26 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Fru talman! Jag kan ännu inte befria mig från det intryck jag får av Helena Bouvengs argumentation att den lagstiftning vi har räcker. Vi behöver ingen nedre promillegräns i sjötrafiken. Med det är sprickan uppenbar.

Kristdemokraterna vill ha en nedre promillegräns för att förenkla och förtydliga samhällets syn på att vara onykter på sjön. Moderaterna tycker nog att det kan bli vid vad det är.

Jag måste upplysa Helena Bouveng om att det inte bara är poliser, sjöpoliser, som ska jobba med sådana här frågor. Det är också Kustbevakningen och tullen. Då skulle man kunna ställa frågan: Hur många intervjuer har Helena Bouveng gjort med Kustbevakningen och med tullens personal kring sådana här frågor där hon också har fått bekräftat att den lagstiftning vi har är fullt tillräcklig?

Jag vill inte misstro Helena Bouveng, men jag är inte riktigt säker på att Helena Bouvengs tolkning av de uttalanden som de poliser har gjort som hon har intervjuat riktigt hänger ihop. För jag kan inte förstå att det skulle vara något att tacka nej till att man skulle få ett enklare och tydligare regelsystem när det gäller onykterhet på sjön än vad man har i dag.

Att det finns en lagstiftning är helt klart. Men det är bedömningsfrågor. Sådana här ärenden hamnar förmodligen också i domstol någon gång. Där finns det en bevisföringsproblematik som man måste ta hänsyn till. Den är förmodligen mycket enklare när man kan påvisa att man genom provtagning konstaterar att gränsen som är bestämd har överträtts.

Det är enkelt, tydligt och klart. Men Helena Bouveng tycks inte förespråka den lösningen.

Anf. 27 HELENA BOUVENG (m) replik:

Fru talman! Jag kan inte annat än lyssna på Karl Gustav Abramsson. Kan anledningen till att man just framför ett förslag på 0,2 vara att man vill göra det väldigt enkelt och lätt för sig som lagstiftare? Är det lite grann att vi från den här talarstolen i den här kammaren gör en lagstiftning så att vi kan sova gott på natten och säga att vi har gjort vårt i kampen mot sjöfylleri? Man vill göra det enkelt för sig.

Jag har inte intervjuat någon från Kustbevakningen. Jag har inte intervjuat någon från Tullverket. Men sjöpolisen som faktiskt är huvudansvarig för den här typen av brott är väldigt entydig. Det finns en promillegräns, och det finns andra saker som är väldigt viktiga att väga in om vi ska kunna färdas säkert på våra sjöar och hav. De har inga problem med detta. Då tycker jag inte heller att K G Abramsson och jag ska ha ett stort problem med detta.

Det finns en promillegräns. Risken att bli upptäckt tror jag att vi gemensamt ska arbeta för blir större och på flera ställen än Stockholm och Göteborg i vårt avlånga land.

Anf. 28 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! Jag ställde en fråga till Inger Davidson – det gjorde K G Abramsson också – när det gäller utredarens förslag till definition av hur man ska lägga upp det och vilka den nedre gränsen ska gälla. Det här var inte lätt. Det var väldigt svårt, svarade Inger. Man antydde att utredningsförslaget kanske inte var så genomtänkt.

När vi pressat på i frågan går Helena Bouveng upp och, tycker jag, ger den egentliga förklaringen till att man inte har en nedre gräns. Det beror inte på att utredaren har dåliga förslag, utan det beror på att man inte är överens i alliansen.

Jag kan passa på att ge en eloge till kd som åtminstone står upp för något slags samarbete när det gäller de fyra partierna. Det gör tydligen inte Moderaternas företrädare här som rent ut sagt, måste jag säga, skickar signalen att det inte är så noga om vi kör på fyllan på sjön. Det är precis det man säger.

I betänkandet står det: Nu ska man utreda ytterligare. Det här är inte så lätt som vi trodde, så vi måste mer seriöst titta på det här. Men vi ska komma fram till en nedre gräns.

Ändå går Helena Bouveng här upp och säger att det redan finns tillräckligt att gå på. I stort sett behövs ingen nedre gräns. Det är precis de signalerna som du, Helena, sänder ut.

Som lagstiftare brukar vi lagstifta för att det ska ha en påverkan – i det här fallet på dem som sitter i båtar och som är på sjön. Man kör inte full när man sitter i en båt.

Anf. 29 HELENA BOUVENG (m) replik:

Fru talman! Lena Olsson är som vanligt ganska yvig i debatten. Det tycker jag är härligt. Men att påstå att jag säger att det inte är så noga om man kör på fyllan på sjön är att gå lite för långt, Lena Olsson!

Jag tror att jag vid upprepade tillfällen – i dag, i artiklar och vid andra tillfällen – har varit oerhört noga med att vi inte gillar människor som är fulla på sjön. Det är fullständigt klart och tydligt.

För att upprepa igen: Det finns i dag en promillegräns. Sjöpolisen är väldigt tydlig med att man är nöjd med den. De tittar på sådant som rör alkohol, vårdslöshet i trafiken, om man är en fara för någon annan och om man kör för fort. Det görs alltså en helhetsbedömning av kapaciteten att framföra en båt bland andra båtar.

Att säga att vi moderater tycker att det är okej att köra ”plaskfull” på sjön är fullständigt fel. Vad vi tycker kanske är ännu viktigare är detta med risken att bli upptäckt och möjligheten att förebygga att fler människor ger sig ut på sjön och ute i vikarna. Det tycker vi är kanske det viktigaste verktyget för att vi fortsatt ska kunna njuta av naturen och friheten, vilket ju väldigt många människor som väljer att på sommaren vara till sjöss gör.

Anf. 30 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! Där fick man en reaktion. Jag vet inte om jag uppfattade det sagda rätt så jag måste få ett tydligt svar på frågan: Är du, Helena, tydligt för en nedre promillegräns?

Ett parti i alliansen har en artikel i Aftonbladet. Tydligen har man haft flera artiklar i andra tidningar där man ställer det här kravet. Det intryck man får är att ni i alliansen inte är överens. Det är det största hotet mot att ett beslut om en nedre promillegräns kan träda i kraft nu till sommaren så att vi till exempel slipper chickenrace ute vid Värmdö golfklubb. Tre personer har ju förolyckats. Du har själv nämnt om det.

(HELENA BOUVENG (m): Absolut.)

Jag sägs vara yvig i debatten. Men ta mig för vad jag är! Jag är sådan helt enkelt.

Vi har fått en förklaring. I själva verket är ni inte överens. Det är därför som vi i dag inte har ett lagförslag i dag. Jag tycker att det är olyckligt om det hela ska falla så.

Vem vet? Kanske hade Inger Davidson stött reservationen om hon i förväg hade vetat vad du skulle gå upp och säga.

Anf. 31 HELENA BOUVENG (m) replik:

Fru talman! Inger Davidson anade nog nästan att jag skulle nämna något om detta. Jag valde att inte göra det i mitt anförande. Men nu när jag sett hur debatten gått är det, tror jag, viktigt att säga att vi har olika infallsvinklar i den kommande frågan.

Beträffande Lena Olssons yviga sätt att debattera här i talarstolen tror jag att det är fler än jag som verkligen uppskattar att du, Lena, är du, så det är inga problem med det.

Du nämnde Värmdö golfklubb. Det är ett jättebra exempel. Oavsett om det är en gräns vid 0,2, 0,5 eller 1,0 promille har det skett en minskning. Man kör inte längre full från Värmdö golfklubb. Jag har själv varit där och sett ungdomar ge sig av därifrån på onsdagar. Det är inte speciellt roligt. Men i dag säger sjöpolisen att de känner till det här fenomenet på onsdagar. Därför är man där och övervakar. Risken att bli upptäckt

gör att människor, utan alkohol i sig, faktiskt tar hem motorbåten från Värmdö golfklubb.

Återigen: Då har man lyckats. En närvarande sjöpolis gör att människor inte sätter sig vid rodet och kör in till stan. Det tycker jag är det viktigaste.

Anf. 32 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Jag har full förståelse för att inte alla riktigt förstår hur en alliansregering fungerar. Det är inte så att alla är trädna på ett snöre i en sådan regering, utan det finns väldigt många olika infallsvinklar och många olika synpunkter.

Det har framgått rätt så tydligt att Helena Bouveng och jag ser lite olika på den här saken. Men därför finns det ett samordningskansli där åsikterna stöts och blöts. Sedan kommer man gemensamt fram till vad hela regeringen kan stå för. Där har vi kommit fram till att en nedre promillegräns ska införas. När det skrivs i en proposition är det detta som gäller därför att då har vårt samordningskansli fungerat. Alla partier har tyckt att de har fått föra fram sina åsikter. Sedan blir nästa fråga var gränsen i så fall ska ligga.

I det läget har varje parti möjlighet att på olika sätt gå ut och markera sin egen ståndpunkt. Det är vad jag har gjort. Jag tycker alltså att det borde vara en nedre gräns vid 0,2 promille. Konstigare än så är det faktiskt inte.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 16 §.)

12 § Nationell strategi för att möta hotet från terrorism och Upptrappning av kampen mot terrorism och bättre sprängämnessäkerhet

Föredrogs

justitieutskottets betänkande 2007/08:JuU30

Nationell strategi för att möta hotet från terrorism (skr. 2007/08:64) och justitieutskottets utlåtande 2007/08:JuU32

Upptrappning av kampen mot terrorism och bättre sprängämnessäkerhet (KOM[2007]649 och KOM[2007]651).

Anf. 33 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Hotet från terrorism finns i Europa. Det visar inte minst de senaste årens attentat i Madrid, London, Istanbul och Moskva, och det visar de attentatsförsök som har avvärijts.

I dagsläget bedöms de direkta hoten mot Sverige och svenska intressen vara låga. Samtidigt måste vi vara medvetna om att hotbilden snabbt kan förändras.

För att på lång sikt kunna bekämpa grogrunden för terrorism måste vi lära oss att förstå de omständigheter kring vilka terrorismen uppstår. Extrema tolkningar av ideologier eller religioner står i dag alltför ensamma som förklaringsmodeller. Politiken i allmänhet och vi politiker som dis-

kuterar de här frågorna i synnerhet har ett ansvar att vara ytterst försiktiga så att vi inte ytterligare späder på och förstärker de stereotypa föreställningar som leder till att grupper utsätts för diskriminering och rasism.

Som exempel, fru talman, kan jag inte låta bli att nämna en skylt i Londons tunnelbana. På skylten står det, fritt översatt: Spring inte i rulltrappor eller på perronger, speciellt inte om du har mörkt hår, är mörk och/eller bär på en stor ryggsäck – detta för din egen säkerhet!

Jag har full förståelse för att både den historiska och den nuvarande situationen i London onekligen kräver ett arbete mot terrorism. Men man måste fråga sig vilket syfte och mål som nyss nämnda skylt faktiskt har.

Fru talman! För att förstå terrorismen och mekanismerna bakom terrorismen krävs det ett djupare och bredare anslag speciellt när extremismen är av den omfattning som vi i dag ser.

En av grunderna för terrorism går det att finna i ett socialt och ekonomiskt utanförskap, ofta i samband med en brist på dialog och demokrati. Frustration och extremism möts inte sällan där samhället misslyckas.

Det går att förebygga terrorism. Det är ett mödosamt och ett långsiktigt arbete, som måste prioriteras.

En solidarisk utrikespolitik lägger grunden för en mer rättvis värld, där Sverige bemöts med respekt. Inrikespolitiskt måste vi arbeta för ett sammanhållet samhälle utan klyftor.

I skrivelsen nämns också att det i det svenska samhället finns en möjlig grogrund för extremism. Därför är det viktigt att bland annat värna välfärdssamhällets grunder. De senaste årens borgerliga omdaningar av välfärdspolitiken har inneburit en politik för ökade skillnader, där grupper marginaliseras och samhällsklyftorna ökar. Det är ett stort steg i fel riktning.

Fru talman! Jag står självklart bakom alla de socialdemokratiska reservationerna samt de reservationer vi har lämnat med våra oppositionsvänner i Vänsterpartiet och Miljöpartiet, men för tids vinnande väljer jag att yrka bifall till reservationerna 2, 3, 4, 8 och 9.

Gränsöverskridande brottslighet och terrorism kräver ett internationellt polisiärt samarbete. Det är nog alla i den här kammaren eniga om. Regeringen framhåller i skrivelsen samarbetet inom de nationella insatsstyrkorna i EU och Prümrådsbeslutet, det beslut som gör det möjligt för utländska polismyndigheter att ägna sig åt tjänsteutövning i Sverige.

Regeringen har dock fortfarande inte presenterat vad följderna blir för svensk lagstiftning. Om regeringens ambition är att arbeta för en gemensam operationell polis inom EU vore det hederligt att berätta det. Det fanns en stark kritik från den borgerliga oppositionen under flera år förut för att den dåvarande socialdemokratiska regeringen inte presenterade svensk följdlagstiftning samtidigt som EU:s ramlagar antogs av riksdagen. Vi kan konstatera att den borgerliga regeringen står i samma situation, trots storslagna löften om annat.

Fru talman! Sverige har vid ett antal tillfällen agerat kraftfullt mot det sanktionssystem som tillämpats av FN mot terrorismisänkta som förts upp på den så kallade 1267-listan. FN:s sanktioner enligt säkerhetsrådets resolution 1267 gäller personer och grupper som anses ha samröre med

Usama bin Ladin, nätverket al-Qaida och talibanerna och omfattar så kallad frysning av tillgångar för dem som berörs.

Det måste införas en möjlighet till omprövning av dessa frysningsbeslut. Processer för att föra av namn på listan måste förenklas och göras mer rättssäkra. Kritiken framfördes av den socialdemokratiska regeringen vid ett flertal tillfällen.

Vi socialdemokrater har även gentemot den nuvarande borgerliga regeringen framfört synpunkten att det är viktigt att regeringen fortsätter att framföra kritik mot sanktionssystemet. Vi menar att regeringen har varit för svag i att driva krav på förbättring och utveckling. Både stats- och utrikesministern visar en enorm rädsla för att stöta sig med Bushregeringen i USA. Från FN kommer oroande signaler om att Sveriges tidigare så klara och tydliga röst för rättssäkerhet, respekt för folkrätten och mänskliga rättigheter har tystnat. Det är oroväckande.

Fru talman! Regeringen framhåller det arbete som Försvarsmaktens militära underrättelse- och säkerhetstjänst och Försvarets radioanstalt ägnar sig åt som viktigt utifrån perspektivet att skydda sig och bekämpa terrorism. Vi socialdemokrater har kritiserat förslaget kring FRA om nya möjligheter till signalspaning som regeringen presenterat och som nu ligger vilande i riksdagen.

Vi anser att det finns ett behov av att kunna signalspana också via kabel för att skydda Sverige och svenska medborgare från grov brottslighet som terrorism. Däremot har vi sagt att rättssäkerhetskraven inte är tillräckliga. Vi har också ställt oss negativa till försvarsunderrättelseverksamhetens nya mandat, som vi menar inte är tillräckligt utrett och kan få för långtgående konsekvenser. Detta har vi tidigare motionerat om, och den kritiken kvarstår.

Fru talman! Terrorism bekämpas, som vi tidigare nämnt, inte bara med repressiva metoder. Det är också av yttersta vikt att motverka grogrunderna för terrorism: fattigdom, hopplöshet och kränkningar av mänskliga rättigheter. I många fall är dialogen det viktigaste verktyget mot radikaliserings och terrorism. Där finns inga enkla lösningar. Det krävs ett långsiktigt arbete för att främja demokrati, mänskliga rättigheter, statsbyggande och utveckling. I skrivelsen finns det en hel del fin retorik som går i den här riktningen. Men på alltför många punkter lever inte skrivelsen upp till de vackra orden. Jag kan ta ett exempel.

Sverige har sedan början av 90-talet arbetat på olika sätt för dialogfrämjande mellan Sverige och Europa och den muslimska världen. Exempel på det är Euroislamprojektet, som startades 1994 på initiativ av Lena Hjelm-Wallén, dialogprojekt inom EU:s Barcelonaprocess och Alexandriainstitutet samt verksamheten vid generalkonsulatet i Istanbul.

Regeringen nämner i skrivelsen att denna politik indirekt är en viktig komponent i förebyggandet av terrorism. Man nämner bland annat verksamheten vid generalkonsulatet i Istanbul, som vi i justitieutskottet förra året fick möjlighet att besöka och där vi fick en massa nyttig information om det oerhört viktiga arbete som sker under ledning av generalkonsul Ingmar Karlsson. Generalkonsulatet har i dag, vilket generalkonsuln också har påpekat, så knappa medel att elementära förpliktelser inte kan uppfyllas. Vi anser inte att detta är vare sig rimligt eller överensstämmande med den politik för dialogfrämjande som regeringen säger sig

vilja föra. Generalkonsulatet i Istanbul är viktigt och måste få goda förutsättningar att bedriva sitt arbete.

Fru talman! Slutligen: Sverige deltar redan i dag i ett antal internationella insatser. Med tanke på de resurser som krävs för internationella insatser samt vikten av att Sverige fortsatt ska ha en hög trovärdighet för den politik som bedrivs och som syftar till att förbättra säkerheten utanför Sveriges gränser, avseende respekt för mänskliga rättigheter och folkrätten, menar vi att det behövs en nationell strategi för de här insatserna. Det finns inte i dag, och det är också andemeningen i reservation nr 9. Det är dags för regeringen att presentera en sådan strategi.

Jag yrkar alltså bifall till reservationerna 2, 3, 4, 8 och 9.

I detta anförande instämde Kerstin Haglö och Elisebeht Markström (båda s).

Anf. 34 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! I dag debatterar vi framför allt den nationella strategin för att möta hotet från terrorism. Väldigt mycket av de förslag som ligger i den nationella strategin är förslag som har behandlats i annan ordning, beslut som redan har fattats och beslut som ska komma att fattas. Det är en sammanställning över den strategin för de olika åtgärder som regeringen tycker är viktiga att vidta. Därför kommer jag inte att gå in på alla delar, och vi återkommer i debatten när det gäller de specifika ärendena.

Fru talman! Det som är det allra viktigaste när det gäller den nationella strategin är att det finns en fullständig avsaknad av en analys av vad de åtgärder som redan har vidtagits har gett för resultat. Arbetet i kampen mot terrorism har gått i en rasande fart. Vi vet att väldigt många av de förslag som lades fram efter den hemska händelsen den 11 september i USA gjordes på ett rättsosäkert sätt.

Jag har deltagit i många debatter i den här kammaren där flera ledamöter, även från den borgerliga alliansen, har uttryckt en oro över och en kritik av bristen på rättssäkerhet och eftertänksamhet i lagstiftningsarbetet. Men man har inte förmått stå upp och säga: Nej, då är vi inte beredda att anta den här lagstiftningen. Man har i stället sagt att trots de brister som finns när det gäller rättssäkerhet är vi ändå tvungna och vi är ändå beredda att anta lagstiftningen. Det är ju ett mycket medvetet val som man kan göra. Där har vi från Vänsterpartiet varit väldigt noga med att har man inte uppfyllt rättssäkerhetskraven i kampen mot terrorism har vi inte varit beredda att tillstyrka lagstiftningen.

Men med den kritiken av bristerna som alla partier i Sveriges riksdag har framfört borde det vara rätt rimligt, när man nu ska göra en samlad nationell strategi, att man också säger att nu måste vi göra ett stopp. Nu måste vi faktiskt analysera. Vi måste utvärdera vilka effekter den lagstiftning vi har antagit har fått i kampen mot terrorism.

Det finns inte en antydning till den eftertänksamheten i den nationella strategin. Tvärtom signalerar man nu att vi är beredda att ta flera steg framåt.

Genomgående står det också, och det är ganska intressant, fru talman, på punkt efter punkt både i regeringens skrivelse och i utskottets betänkande att det är viktigt att man förbättrar rättssäkerheten, att kampen mot terrorism aldrig får föras på annat sätt än på demokratiska grunder och att

rättssäkerheten också ska finnas. Man är väldigt noga med att poängtera det på punkt efter punkt. Det är ganska intressant att man är tvungen att lyfta fram och tala om att det här står vi minsann för.

Man pekar också på att det finns brister när det gäller rättssäkerheten, och den svenska regeringen är väldigt noga med att ständigt framföra denna kritik och att försöka arbeta för att rättssäkerheten ska stärkas. Det låter ju väldigt fint, fru talman. Men år efter år har gått, bristerna på rättssäkerhet finns fortfarande kvar, och man tvekar inte att ta vidare steg framåt.

När ska den här regeringen, när ska den här riksdagen säga: Nej, nu räcker det inte med att vi säger att det är väldigt viktigt med rättssäkerheten och att vi lyfter fram det varenda gång. När ska man säga: Nej, nu är vi inte längre beredda att acceptera lagförslag som inte uppfyller rättssäkerhetens krav. Nu är vi beredda att säga nej. Inte en enda gång.

Fru talman! För Vänsterpartiet är det ganska tydligt att demokratins grunder och rättssäkerhetens principer är väldigt vackra ord för regeringen, men att man inte är beredd att sätta någon kraft bakom dem när det väl kommer till kritan.

Vänsterpartiet har när det gäller frysning av tillgångar bedrivit en aktiv kamp för att listningen måste ha de rättssäkerhetskrav som är rimliga att ställa, att processen för att föra av namn från listan måste förenklas och göras mer rättssäker, att man måste få en möjlighet till omprövning av frysningsbeslutet och att de som förs upp på listan ska få tillgång till domstolsprövning och adekvata rättsmedel. Det är fullständigt rimliga rättssäkerhetskrav i en demokrati och i en demokratisk process.

Trots alla år som har gått finns fortfarande inte det här. Även i den här nationella strategin och även i det här betänkandet säger majoriteten: Det jobbar vi för, det är väldigt viktigt. För de människor som står på listan existerar inte det i dag. Varje dag vi i den här riksdagen bara säger att vi ska fortsätta att driva det här och inte säger nej, nu accepterar vi inte det här längre, är det människor som blir utsatta för ett rättsövergrepp.

Frågan om flygpassagerardata är en del i den här processen, det vill säga lagring av passageraruppgifter. Lagring av passageraruppgifter finns redan i USA. Det är framför allt kraven från USA på att man ska införa det även i EU:s medlemsländer som lett till att det förslaget nu föreligger. Det handlar om att man ska registrera och analysera samtliga flygpassagerare som reser inom, till eller från EU. Informationen ska man använda för att identifiera riskpersoner eller personer som på något sätt kan kopplas till riskpersoner. Sedan ska man genom olika system analysera rörelsemönstret hos människor. Den här personen reste till Spanien, för att sedan resa till Irak och därefter till Sverige. Det är den typen av rörelsemönster som man ska kartlägga. Sedan ska man slå larm om någon betar sig på ett misstänkt sätt.

Den här oerhörda mängden information ska sparas i sammanlagt 13 år. Då kan man ganska tydligt se proportionalitetsprincipen när det gäller integritetsfrågor. Det kan inte vara en rimlig proportion mellan den här oerhörda mängden data och 13 år.

Anledningen till att jag lyft fram detta kommer ni att få höra från talarstolen. Man kommer från alliansens sida att säga att regeringen är mycket tveksam till det här, att det också står i den nationella strategin att

man är osäker på om det verkligen kan vara rimligt att vidta en sådan åtgärd och att Sverige kommer att stå emot. Man kommer att diskutera, och man vill ha förändringar i den här lagstiftningen.

Fru talman! Om jag ska luta mig mot gamla erfarenheter, hur utvecklingen har sett ut när det gäller kampen mot terrorism, oroar jag mig för att det inte kommer att dröja länge förrän det ligger ett sådant förslag här på riksdagens bord. Därför skulle jag i dag vilja få ett klart och tydligt besked från allianspartierna: Kommer ni om ett sådant förslag läggs på Sveriges riksdags bord att säga nej till det?

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 3 och till reservation 7, men vi står givetvis bakom alla våra andra reservationer.

Avslutningsvis vill jag säga att kampen mot terrorism måste föras på ett rättssäkert sätt, på ett demokratiskt sätt och utan de brister som den har förts med hittills. Risken är, som jag ser det, att kampen mot terrorism snarare skapar en grogrund för kommande terrorism. En kamp där man inte står upp för demokratiska värden och för rättssäkerhet, där enskilda individer blir kränkta och utsatta för rättsövergrepp skapar bara ytterligare hat, ytterligare grogrund för terrorism. Vi riskerar att vår kamp för att förhindra terrorism snarare blir en grogrund och ett bidrag till en ökad terrorism i världen. Det är väl inte det syfte vi vill uppnå.

Anf. 35 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Jag börjar med en liknelse när det gäller kampen mot terrorism. Terrorism är något fruktansvärt. Det är vi alla överens om. Den drabbar oskyldiga människor. Den splittrar länder. Den skapar en press på politiker. Framför allt tär den på det demokratiska systemet på ett sådant sätt att man alltid måste vara noga med att bekämpa terrorism. Det viktigaste vi har att göra detta med är vårt demokratiska system som vårt rättssamhälle vilar på och som vi hela tiden måste skydda. Terroristerna får aldrig ha det moraliska övertaget genom att peka på icke godkända metoder när vi med vårt demokratiska system försöker bekämpa den.

Jag är född i Turkiet. Det är ett land vars medborgare – turkar, kurder, syrianer, assyrier, armenier med flera; det finns ett sjuttioalvtal folk som bor där – har plågats av terrororganisationen PKK i årtionden. Så länge jag kan minnas har kampen mot PKK enbart förts med militära medel – fram tills helt nyligen. För lite drygt sex år sedan röstade man fram ett parti, AK-partiet, som valde att använda även andra metoder. Jämte de metoder som man redan hade prövat gjorde man enorma satsningar i framför allt östra Turkiet som faktiskt gav resultat. Det främsta rekryteringsunderlaget i området började ge stöd till en regering som började tala om att PKK bara var ett symptom på orättvisor i landet.

Ett exempel som detta är lätt att överföra till förhållandena i Sverige i dag. Vi har inte drabbats direkt, som England, Spanien och USA, av terrorattentat, men vi har att skydda våra medborgare och oss själva på ett sådant sätt att det kan inge förtroende och också visa för dem som väljer terrorism som metod att i Sverige är det inte fritt fram och i Sverige har vi åtgärder.

Herr talman! Jag vill också lyfta fram på vilket sätt man i Sverige hanterar denna typ av åtgärder. När vi i EU-sammanhang försöker titta på och ha viss överensstämmelse i lagstiftningen är det ett område som

Nationell strategi för att möta hotet från terrorism och Upptäckning av kampen mot terrorism och bättre sprängämnessäkerhet

jag särskilt vill lyfta fram. Det gäller samarbetet mellan säkerhetstjänster. Vi vill naturligtvis lita på att säkerhetstjänsten i andra länder, som är demokratiska och som utger sig för att vara demokratiska, är underställd en parlamentarisk insyn, precis som det är i Sverige. Men vi ser samtidigt att just i samband med kampen mot terrorism har säkerhetstjänster på många håll i världen använt så kallade extraordinära metoder, alltså metoder som ofta saknar lagstöd och bryter mot principer om rättssäkerhet och andra mänskliga rättigheter.

Detta är anmärkningsvärt, särskilt i de länder som kallar sig demokratiska som till exempel USA där man har tagit kommandot i en jakt på personer som oftast på lösa grunder misstänks vara potentiella terrorister. Personer har flugits till fängslager. Vi har kritiserat det från denna kammar. Regeringsföreträdare har rättmätigt gått ut och tagit bladet från munnen och sagt vad man tycker. Det finns fortfarande en bas på Kuba, Guantánamo, som är det kanske mest kända exemplet. Men det finns alltför många exempel även inom EU.

Vi menar från Miljöpartiets sida, tillsammans med Vänsterpartiet, att europeiska säkerhetstjänster och regeringar i högsta grad har varit delaktiga, till exempel i hemliga fängstransporter. Då är det minsta man kan begära att det i denna skrivelse skulle finnas en diskussion om det faktum att USA:s säkerhetstjänst inte respekterar mänskliga rättigheter och tortyrförbudet. Enligt vår uppfattning har den svenska Säkerhetspolisen, Säpo, och deras samarbete med USA:s säkerhetstjänst en mycket stor grad av osmaklighet.

När vi skriver en sådan här skrivelse och debatterar den borde det åtminstone i en passus nämnas att det inte är okej att ett land och dess säkerhetstjänst inte lever upp till de demokratiska värderingarna att människor oavsett vad de misstänks för har rätt till domstolsprövning.

Vilka rättssäkerhetskrav måste ställas? Vad är det vi omhuldar och tycker är viktigt i kampen mot terrorismen – en kamp som vi inte har råd att förlora. Europarådets särskilda rapportör, Dick Marty, avlämnade förra året en rapport om FN:s och EU:s terrorlistor. Han skriver att EU:s och FN:s hanteringssätt av listorna kränker de grundläggande principerna om mänskliga rättigheter och lagbunden rättstillämpning.

Miljöpartiet instämmer i denna kritik. Jag kommer att räkna upp ett antal punkter som vi måste vara överens om. Jag tror att vi är överens om dem. Men det verkar som att vi utifrån dessa punkter kommer fram till olika slutsatser. Det är den kritik jag har mot betänkandet som majoriteten står bakom.

Vi tycker att det är oerhört viktigt att man blir underrättad om anklagelserna mot sig och grunderna för dessa. Det är något som är så grundläggande. Man får inte sitta i ovisshet, såsom människor faktiskt har gjort och fortfarande gör, inte minst på Guantánamo men också, tyvärr, här hemma i Sverige. De senaste fallen är de ärenden som har med al-Barakaat att göra. Det sitter somalier häktade. De vet inte riktigt vilka anklagelserna är.

En annan punkt är rätten att bli hörd och att få försvara sig mot anklagelserna. Det kan man inte göra om man inte vet vad man anklagas för. När man väl har fått reda på vad man anklagas för ska man kunna försvara sig mot detta.

En tredje punkt som vi tycker är viktig är rätten att få beslut som inverkar på ens rättigheter granskade av ett opartiskt och fristående organ. Det låter som självklarheter, men år 2008 i Sverige, Europa och USA är det inte längre självklarheter. Vi har tagit ett steg framåt när det gäller rättssäkerhet men två steg tillbaka när det gäller behandlingen av människor utifrån de principer som vi har slagit fast är viktiga.

Den sista punkten är något som vi har lyft fram i våra reservationer. Det är rätten till kompensation när man felaktigt drabbats av sanktioner. När medborgare gör sig skyldiga till överträdelser är de tvungna att betala skadestånd. Det är samma sak för företag. Regeringen har lagt fram en proposition som vi kommer att debattera nästa vecka. Den handlar om att vi ska bötfälla företagare hårdare än vi hittills har gjort om de diskriminerar. Men när staten genom sin säkerhetstjänst begår övergrepp – kanske framför allt i andra länder men även här i Sverige – har vi börjat överge vissa principer som handlar om att staten inte ska skyddas mot medborgarna utan att medborgarna ska skyddas mot staten. Vi tycker inte att man ska kunna få kompensation om man har drabbats felaktigt när det gäller denna typ av ärenden. Vi minns att det faktiskt går i civilmål och i brottmål, men just i denna typ av ärenden har vi frångått denna princip.

Jag vill avsluta med en annan viktig fråga. Det gäller lagring av passageraruppgifter. I går tog det svenska fotbollslandslaget förbundskapten ut laget som ska till EM i sommar. En person lyste med sin frånvaro. Samma person lyste också med sin frånvaro när landslaget skulle till Sydamerika. Det var inte på grund av att han inte hade blivit uttagen till den resan utan för att USA:s säkerhetstjänst hade fått för sig att den här personen – som har lika svart hår som jag och ett kanske mer annorlunda namn än vad jag har – skulle kontrolleras. De gjorde att han missade planet.

När hela landslaget skulle mellanlanda i USA och skulle vidare med ankningsflyg till Sydamerika höll man kvar en enda person. Det var inte Zlatan Ibrahimović, för han är stjärna, känd och nästan svensk. Det var en annan person som var relativt okänd och ny förmåga som säkert kommer att tjäna det svenska landslaget väl och säkert kommer att tas till svenska hjärtan och vara svensk. Men han hölls kvar.

Det fanns inte en enda förklaring från säkerhetstjänsten. Man tyckte helt enkelt att man skulle undersöka den här killen ordentligt trots att han reste i landslagsgruppen och trots att man väldigt tidigt visste vem han var och i och med att den assisterande förbundskaptenen var kvar med honom och höll honom sällskap.

Problemet med detta är inte händelsen i sig. Det kan hända vem som helst av oss här att man fastnar i passkontrollen eller dras undan av säkerhetstjänsten. Problemet är vad det leder till. Det leder till att människor börjar bli tystare. De börjar sluta att bete sig på det sätt som de kanske normalt betar sig. De blir helt enkelt rädda och förtryckta.

Vad den här landslagsspelaren sade var: Sådant händer ju. Hur många gånger ska man acceptera att sådant händer? Är det två gånger, tio gånger eller varje resa man gör genom USA bara för att USA i kriget mot terrorismen har sett det som en stor uppgift att kontrollera? Det är precis som Maryam Yazdanfar sade om situationen i London. Det gäller dem som har mörkt hår eller ett utländskt utseende, eller hur det nu ska vara i USA, där man framför allt tittar på namnen. Jag är faktiskt orolig.

Jag tycker att man borde ha tagit upp det i skrivelsen. När det gäller just lagring av passageraruppgifter har vi nu också infört i Europa det som i USA har varit legitimt. Jag vill inte att den specialmat som jag och andra beställer – det gäller kosher, vegetariskt eller muslimsk mat – ska kunna registreras och kunna lagras i upp till 13 år. Vem sjutton har nytta av detta? Jo, förmodligen USA för att kunna stoppa en framtida landslagsspelare så att han missar flyget.

När det gäller Säpos samarbete med bland annat CIA finns det flera exempel. Jag kommer att ta upp dem vid ett senare tillfälle när vi debatterar frågorna. Det är synd att vi inte har lyckats nå ända fram i betänkandet eftersom det har goda ansatser. Jag är också glad att det finns företrädare för alliansen som har förstått problematiken.

Vi kan inte vinna kriget mot terrorismen med militära medel. Det handlar minst lika mycket om att vi måste se på de sociala bitarna bakom. Det handlar inte minst om att lyfta upp att utanförskap är en legitim grogrund för dem som försöker rekrytera.

(Applåder)

Anf. 36 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m):

Herr talman! Klockan är strax före 12.00. En bil med sex personer rullar in vid huset. Personerna går in i huset, och klockan 11.47 går larmet hos polisen. Det är skottlossning på västtyska ambassaden. Det är Stockholm den 24 april 1975.

Gruppen som trängt sig in på ambassaden och tagit tolv tjänstemän som gisslan kallade sig för Kommando Holger Meins. Det är en gren av den marxistiska Röda armé-fraktionen, mer känd som Baader-Meinhof-ligan. Deras krav var att de västtyska myndigheterna skulle släppa 26 terrorister ur olika fängelser.

Efter tolv timmar och efter att två personer avrättats i gisslan skakas ambassaden av en kraftig explosion. På några minuter var delar av byggnaden i fullt eldhav. Det var slutet på ett drama som skördade tre dödsoffer och sedermera också ett fjärde.

Sedan 70-talet har Sverige tack och lov förskonats från storskaliga terroristattentat. Även om det direkta terroristhotet mot Sverige och svenska intressen bedöms vara relativt lågt är det ingen garanti för att Sverige eller svenskar på resor och vid tjänstgöring utomlands drabbas i framtiden. Faktum är att svenskar har funnits bland offren för terroristattentat i olika delar av världen under senare tid.

Hemma i vårt vardagsrum ser vi bilderna flimra förbi på tv:n. Det är raserade hus, sönderslitna bilar, ruiner, räddningsmanskap, lemlästade människor och begravningscener. Bilderna kommer från Nairobi, Lockerbie, Tokyo, Madrid, Beslan, New York, Bali, London, Moskva, Oklahoma City och nästan varje dag från Irak och i går från Indien. Metoderna är självmordsattacker, kemiska och biologiska stridsmedel, sprängämnen, skjutvapen, tagande av gisslan, kidnappningar och flygplanskapningar.

Enligt den undersökning som är gjord av Styrelsen för psykologiskt försvar är nära hälften av Sveriges befolkning oroliga för terrorhandlingar i Sverige. Det är kanske en naturlig reaktion på de händelser som sker i vår värld.

Vi kan inte blunda för verkligheten. Terrorismen finns i vår omvärld, och det är ett gränsöverskridande fenomen. Framför allt är risken stor att Sverige utnyttjas som bas för rekrytering, logistiskt stöd och finansiering. Det finns också risk att Sverige används som bas för att planera attentat utanför landets gränser.

Herr talman! Regeringens skrivelse om en nationell strategi för att möta hotet terrorism som vi har i dag på vårt bord behandlas i betänkande Ju30. Den beskriver väl regeringens arbete, vad som är på gång, vad som bereds, vad regeringen driver och vad som gjorts för att möta hotet från terrorism.

De konkreta åtgärder som i nuläget planeras redovisas fyra rubriker som anger de övergripande intentionerna i arbetet.

1. Avvärja effektivare.
2. Förebygga effektivare.
3. Skydda effektivare.
4. Hantera konsekvenserna.

Det finns ett antal motioner i ärenden, hela 22 stycken, och 15 reservationer och särskilda yttranden.

Samtidigt har vi också på vårt bord att behandla Ju32 som behandlar europeiska kommissionens meddelande om en upptrappning av kampen mot terrorism samt ett meddelande från kommissionen om bättre sprängmedelssäkerhet. I det ärendet finns en motivreservation.

Frågor om terrorism är viktiga, aktuella och väcker debatt. Det är viktigt att de gör det. Det är en svår balans mellan medlen för att bekämpa terrorismen å ena sidan och respekten för integritet, frihet och rättsstatens principer å andra sidan.

Det är svårt att skydda sig mot terrorism i ett öppet demokratiskt samhälle. Man kan införa mycket av ökad reglering, ökad övervakning och internationellt samarbete som ett motmedel. Men vi måste alltid fråga oss: Var går gränsen till att vi får en polisstat i stället för den demokrati som vi vill värna?

Det är viktigt att betona att arbetet i kampen mot terrorism måste utgå från respekten för den öppna, fria staten. Vi har till uppgift att säkerställa effektiva, proportionerliga och väl anpassade och rättssäkra insatser i kampen mot terrorismen. Vi har att värna den fria, öppna demokratin och dess värden som baseras på rättsstatens princip samt motverka diskriminering.

Därför är det glädjande att regeringens arbete i kampen mot terrorism bärs upp av sex ingångsvärden. Jag kommer att ta upp dem här, för de är väldigt viktiga i den framtida diskussionen om kampen mot terrorism.

1. Detta är ett långsiktigt arbete som kräver flexibilitet, samverkan och en osviktig respekt för folkrätten och de mänskliga rättigheterna.
2. Vårt samhälle ska också i framtiden vara präglad av öppenhet och tolerans.
3. Samhällets internationalisering ska bejakas och utvecklas.

*Nationell strategi för
att möta hotet från
terrorism och
Upptrappning av
kampen mot
terrorism och bättre
sprängämnessäkerhet*

4. Etnisk, kulturell och religiös mångfald är en tillgång.
5. Möjligheten att förverkliga kulturell identitet är självklar och ska stärkas.
6. Segregation, diskriminering och utanförskap ska motverkas.

Herr talman! Terrorism är inte på något sätt ett nytt fenomen. Vi har drabbats av det både i EU och i vår omvärld. Länder som Tyskland, Frankrike, Storbritannien och även Sverige har drabbats av terroristattentat de senaste decennierna. Nu som då står inhemska politiska grupper, i huvudsak separatistiska grupper, anarkistiska grupper och vänsterradikala grupper, för de flesta incidenterna.

Europol rapporterar att terroristattacker inom EU ökar. Under 2007 skedde hela 583 attacker inom unionen. Av dessa kan 91 procent relateras till separatistiska grupper. Majoriteten av attackerna genomförs de facto av baskiska och korsikanska separatister i Spanien och Frankrike. Därför är det viktigt att slå fast att terrorism, extremism och fundamentalism bär många olika kostymer. Det kan vara ideologiska, religiösa, etniska och geografiska förtecken. Jag vill betona att religionen islam som sådan inte är ett hot. Däremot kan islamistiska fundamentalister och extremister utgöra precis samma sorts hot som vänster- och högerextremister eller för den delen fundamentalistiska separatister.

Terrorism inspireras av många olika faktorer: ideologiska, religiösa eller etniska motsättningar. Regeringens arbete utgår därför från att terrorism mer har bäring på politik än på religion.

Kampen mot terrorismen innebär att vi måste arbeta förebyggande för att förhindra attentat, men den innebär också att förhindra att terrorattentat planeras i eller stöds från Sverige. Man ska faktiskt inte kunna gömma sig eller samla in pengar som är avsedda att användas för terrorism. Sverige ska inte heller användas som en bas för rekrytering eller logistiskt stöd.

Vi måste ta terrorismen på absolut största allvar. Målet måste vara att terrorismen först och främst ska förebyggas och förhindras för att därigenom utrotas. Primärt handlar kampen om terrorismen om att arbeta långsiktigt och förebyggande för att mota grogrunden för terrorism, och i grund och botten handlar det om att bryta utanförskap. Internt handlar det om att vi måste göra Sverige tryggare, vilket alliansen också gick till val på.

Därför är regeringens jobsatsning för att få fler människor i arbete och för att fler ska ha möjlighet att försörja sig på sin egen lön som syftar till att bryta segregation, arbetslöshet och utanförskap så viktig. Att ge människor egenmakt och möjlighet att i en positiv riktning påverka sina egna liv har ett egenvärde. När vi talar om kampen mot terrorism har det ett mervärde. För att bryta utanförskapet är regeringens jobsatsning A och O.

I ett externt perspektiv har globaliseringen ändrat förutsättningarna för terrorismen. I dag är de flesta terroraktörer transnationella, det vill säga gränsöverskridande. Det gör att terrorism i nuläget inte bara berör det land där ett attentat sker utan också många länder i dess omvärld.

Därför är det viktigt att vi använder de medel som står till buds för att bryta grogrunden för terrorism, det vill säga att vi använder biståndet,

EU-samarbetet och det internationella samarbetet i övrigt. För att lösa problem som är gemensamma för Europa är EU den viktigaste organisationen, och den gränsöverskridande terrorismen är ett gemensamt problem inom Europa. Därför bör de rättsvårdande instanserna inom EU samarbeta.

Jag och alliansen i utskottet är positiva till det gränsöverskridande Prümsamarbetet för att bekämpa terrorism och gränsöverskridande brottslighet. Sverige är, och ska fortsatt vara, en aktiv och konstruktiv part i det internationella samarbetet. Sverige har ett särskilt ansvar för att utveckla arbetet under det svenska ordförandeskapsåret. Framför allt handlar det om att värna ett EU som är öppet, effektivt och dynamiskt.

Sverige och denna regering är en viktig part i att bevaka att EU inte sjösätter ineffektiva verktyg. När verktygen innebär så stora inskränkningar i människors integritet, frihet och rättigheter att det inte är önskvärt ska de inte sjösättas. Införande, genomförande och tillämpning av dessa verktyg ska ske med respekt för mänskliga rättigheter i enlighet med proportionalitetsprincipen, med hänsyn till det legitima mål som eftersträvas och med uteslutande av alla former av godtycke, diskriminerande eller rasistisk behandling.

Terrorism går inte att lagstifta bort. Därför behöver det internationella samfundet, EU och Sverige titta mer på de grogrunder som leder till terrorism. Det handlar om att överkomma utanförskap, och i ett långsiktigt perspektiv kan Sverige bistå effektivt vid konfliktlösning för att undvika att människor rekryteras till terroristorganisationer. Det handlar primärt om att bidra till att lösa väpnade konflikter och skapa fred men också om att bekämpa fattigdom, utvidga frihandeln och, sist men inte minst, utvidga EU-samarbetet till att även omfatta Turkiet som en fullvärdig medlem.

Herr talman! Kampen mot terrorism får bara föras på ett sådant sätt som hör hemma i ett öppet, demokratiskt och rättssäkert samhälle. De åtgärder som vidtas måste respektera mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Tills detta är klarlagt och tills förslagen respekterar detta ska vi som lagstiftare vara kritiska. Om detta har vi i utskottet tidigare uttalat oss, och vi står fast vid den ståndpunkten.

Sverige slår vakt om folkrätten och om ökad rättssäkerhet i arbetet mot terrorism. Terrorism kan aldrig rättfärdigas! Jag vill betona detta. Men det är viktigt att vi aldrig kompromissar med de grundläggande värderingarna och värdena i kampen mot terrorismen. De mänskliga rättigheterna och lagarna måste alltid respekteras.

Herr talman! Med anledning av detta vill jag avslutningsvis yrka bifall till förslaget i betänkandet JuU30 om att skrivelsen läggs till handlingarna samt avslag på samtliga motionsyrkanden. Dessutom vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet JuU32.

(Applåder)

Anf. 37 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag har nu lyssnat på Ulrika Karlssons anförande, och jag måste faktiskt säga att det mesta kan man bara instämma i. Vad jobbsatsningen och alliansens jobbpolitik egentligen leder till skulle jag kanske kunna ta en diskussion om, men det hör inte riktigt ihop med detta betänkande.

I sitt anförande lyfte Ulrika Karlsson fram rättssäkerheten, respekten för mänskliga rättigheter, att man aldrig ska vidta åtgärder som går över proportionalitetsprincipen och att man ska skydda den personliga integriteten. Min fråga till Ulrika Karlsson blir: Anser Ulrika Karlsson att de åtgärder som har vidtagits under de här åren och den lagstiftning som vi antagit här i Sverige har levt upp till de mycket vackra orden och principen?

När det gäller de förslag som ligger framför oss undrar jag om jag ska uppfatta Ulrika Karlsson så att den borgerliga regeringen inte kommer att gå med på ett förslag om flygpassagerardatalag. Ska jag uppfattade det så att den borgerliga regeringen är beredd att säga nej när det gäller att sätta gränsen för vad som är terrorism och vad som är straffbart till den nivån där man uppmanar till att tänka terrorism? Där ligger man väldigt nära våra grundlagar. Är man också beredd att säga nej till detta? Det leder inte till ett fritt, öppet och demokratiskt samhälle.

Är Ulrika Karlsson och alliansregeringen beredda att gå in med ett aktivt arbete för att förbättra listningen när det gäller förverkande så att den också sker på ett rättssäkert sätt? Det är inte så i dag.

Anf. 38 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Herr talman! Har Sverige levt upp till de vackra principerna under de senaste åren? Nej, jag tycker nog inte det, och jag vill se det i ett längre perspektiv. Jag delar inte den uppfattning om datalagring som den förra justitieministern drev i EU. Moderaterna delade inte den uppfattning, men vi hade en svensk, socialdemokratisk justitieminister som initierade denna fråga och drev på den i EU. I dag har vi ett direktiv, och vi är bundna vid det. Då handlar det om att se till att vi genomför minsta möjliga av detta direktiv och inte går längre än så.

Nej, vi har inte levt upp till vackra principer. Det är dags att göra det. Därför är jag stolt eftersom jag vet att justitieministern driver de här principerna och förhandlar fram undantag för Sverige där vi får grundlagsundantag vad gäller tilläggsändringarna i direktivet om kampen mot terrorism. Vi har fått undantag för en respekt för yttrandefriheten och tryckfriheten i Sverige.

Den svenska regeringen med den nuvarande justitieministern har också drivit på att skrivningar som införs ska ta hänsyn till proportionalitetsprincipen. Jag är stolt över det arbete som bedrivs. Jag vill naturligtvis gå ännu längre, men jag är mycket stolt över det arbete som i dag bedrivs. Jag ser att ett skifte har skett.

Anf. 39 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är mycket glädjande att Ulrika Karlsson är väldigt tydlig med att de beslut som har fattas inte har innehållit de rättssäkerhetsgarantier som behövs. Jag skulle vara väldigt glad om vi nu kan bedriva ett mycket starkare gemensamt arbete för att förändra den lagstiftning som ligger på bordet. Jag skulle också vara väldigt glad om vi kunde komma till en punkt där vi säger nej, om vi inte kan få igenom de här förbättringarna är vi inte beredda att acceptera den lagstiftningen. Jag tror att det är dit man måste komma.

Det stämmer att det var den förra justitieministern som drev igenom datalagringsdirektivet. Vi var motståndare till det då och är det i dag också.

Jag kan inte låta bli att ta upp förslaget om den signalspaning Försvarets radioanstalt ska att bedriva och den mängd information som de ska samla in, även om den frågan var en liten del. Det har funnits en stark kritik mot det som gäller rättssäkerhetsperspektivet men också det här med proportionalitetsprincipen. Med den utgångspunkt som Ulrika Karlsson har, även om hon inte sitter i försvarsutskottet, hoppas jag att hon driver på för att vi får förändringar när det gäller den lagstiftningen så att den också kan uppfylla de här goda principerna.

Jag ser fram emot ett starkare arbete när det gäller rättssäkerheten och när det gäller att försvara de väldigt viktiga grundläggande principerna. De har kommit på efterkälken i alltför stor utsträckning, och det gynnar inte kampen mot terrorism. Vi är helt överens om att vi i Sverige aldrig kan vara säkra på att vi är skyddade. Vi har ett ansvar för att skydda medborgarna när de reser i andra länder också. Därför behövs det också ett internationellt samarbete. Vi är inte alltid överens om i vilken form det ska bedrivas, men jag är helt enig med Ulrika Karlsson om att vi måste bedriva ett gemensamt arbete.

Anf. 40 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Herr talman! Jag ska inte föregripa försvarsutskottets beredning av FRA-ärendet. Det har ju vilat i snart ett år nu och kommer upp till hantering i kammaren igen. Men jag kan nämna, och det står också i betänkandet, att justitieutskottet fick möjlighet att lämna ett yttrande där vi uppmärksammade vikten av att de principer som Alice Åström tar upp efterlevs.

Alice Åström tog PNR i sitt anförande och i en replik. Det är en intressant diskussion. Utskottet har sagt att det måste finnas en balans mellan säkerhetsaspekter å ena sidan – vi kan inte tolerera terrorism, utan vi måste bekämpa den – och integritetsskydd och respekt för mänskliga rättigheter å andra sidan. Den avvägningen måste ske. Det är en dialog som vi måste föra gemensamt. Jag tycker att det är viktigt att justitieministern har lyft upp denna fråga i EU-sammanhang och att man nu särskilt kommer att föra en diskussion om just den avvägningen mellan ministrarna. Jag tycker att det är väldigt bra.

Utskottet har uttalat att verksamhetsnyttan måste kunna visas när man inför sådana regleringar som PNR-uppgifter. Åtgärder måste stå i rimlig proportion till de mål som eftersträvas. Därför har vi i utskottet sagt att de föreslagna lagringstiderna på 13 år, som Mehmet Kaplan tog upp i sitt anförande, och avgränsningen till ändamålen och vilka informationstyper som ska registreras, det vill säga om det är rimligt att registrera vilken mat man äter och så vidare, måste diskuteras ingående. De kommer att behöva diskuteras ingående. Det är inte sagt att vi stänger dörren när det gäller PNR-uppgifter som sådana, men det måste ske inom rimlighetens gränser.

Nationell strategi för att möta hotet från terrorism och Upptäckning av kampen mot terrorism och bättre sprängämnessäkerhet

Anf. 41 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Herr talman! Jag måste till stor del hålla med Alice Åström om Ulrika Karlssons anförande. Jag vill passa på att ge ett tips. Att ta från de allra fattigaste i samhället och ge till de allra rikaste är inte en metod för att hålla samman samhället. Ta med det så tror jag att jag kan hålla med dig om nästan allt i ditt nästa anförande!

Min fråga handlar om FN:s sanktionslistor och det faktum att det kommer oroande signaler om att Sveriges röst för rättssäkerheten har tystnat när det gäller FN:s sanktionslistor. Vi socialdemokrater har krävt att det ska finnas en möjlighet till omprövning av frysningsbeslut och att processerna för att föra av namn från listorna måste förenklas och göras mer rättssäkra. Det kommer signaler om att det här inte är någonting som varken utrikesministern eller statsministern tar på allvar i diplomatiska kontakter. Hur ser Ulrika Karlsson på detta?

Anf. 42 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Herr talman! Det är mycket lätt att svara på. Jag har inte de diplomatiska kontakterna. Jag sitter inte med i de slutna rummen. Det gör inte Maryam Yazdanfar heller. Det är lösa rykten. Men jag vet att utrikesministern är pådrivande i de här frågorna. Han har också sagt det här i kammaren. Sveriges och andra likasinnade länders ansträngningar har lett till en stärkt rättssäkerhet och ett antal förbättringar. Men vi har inte nått ända fram. Det finns mycket kvar att göra.

Vi ska inte förringa denna utrikesministers arbete, och vi ska inte förringa tidigare utrikesministrars arbete heller. Jag vet att den socialdemokratiska regeringen drev på i denna riktning, och det är med stolthet som jag kan säga att vi driver på vidare. Men det borde gå fortare. Det borde ske snabbare, och vi borde verkligen ha kunnat komma längre, för det har gått väldigt lång tid. Vi pratar om att det här har skett sedan 2001 och 2002, och det är väldigt många år utan att något reellt har skett. Där – med all respekt – bär den socialdemokratiska regeringen kanske, om man ska se över tiden, ett större ansvar.

Anf. 43 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Herr talman! Man behöver inte ha suttit med i de slutna rummen för att veta att Fredrik Reinfeldt inte tog ordet Guantánamo i sin mun när han träffade George Bush. Man behöver inte ha suttit med i rummet för att se att han inte tog upp sanktionslistorna när han träffade George Bush. Du behöver ju inte vara Fredrik Reinfeldts eller Carl Bildts närmaste person för att veta vad som sker och att det som sker nu inte är tillfredsställande. Det finns stor internationell kritik både mot situationen på Guantánamobasen och mot sanktionslistorna, och den borgerliga regeringen är tandlös. Jag tycker att det är oroväckande.

Av ditt tal, Ulrika Karlsson, går det att utläsa att du brinner för de här frågorna. Är det någon som måste ha stats- och utrikesministerns öra är det väl företrädare för deras egna parti.

Detta är min önskan: Driv på gentemot er egen regering!

Jag blir ledsen när jag hör i internationella sammanhang att man säger att efter regeringsskiftet har Sveriges röst tystnat. Jag blir ledsen som svensk parlamentariker när jag hör det.

Anf. 44 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Herr talman! Jag utgår ifrån att Maryam Yazdanfar har läst handlingarna och också tagit del av utrikesutskottets yttrande till justitieutskottet i detta betänkande. Där står de facto följande, svart på vitt, och jag tror att utrikesutskottet har en relativt god kunskap om var som sker i diplomatiska sammanhang i ett internationellt perspektiv: ”Som utrikesutskottet tidigare uppmärksammat ... har Sverige under år 2006 gemensamt med bl.a. Schweiz och Tyskland initierat en studie för att analysera brister i sanktionssystemen och möjliga åtgärder för att stärka rättssäkerheten i FN:s beslut om sanktion.”

Jag tycker att det faktiskt är att agera och göra någonting. Sverige har initierat detta. Detta var 2006. Vi väntar på vad som ska komma. Vi har väntat väldigt länge. Vi väntade väldigt många år med en socialdemokratisk regering. Nu har vi väntat med en borgerlig regering, men vi vet att den borgerliga regeringen har varit och är pådrivande. Det har utrikesministern sagt i denna talarstol, och det framgår också av betänkandet. (Applåder)

Anf. 45 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Herr talman! Tack, Ulrika Karlsson! Jag tycker du gjorde en mycket bra genomgång av situationen och också av de åtgärder som behövs.

Det jag skulle vilja fråga Ulrika Karlsson om är hur hanteringen kring den svenska som finns på terrorlistan i dag ska gå till. Det är nämligen så att som det ser ut i dag är det mot det som Europakonventionens artikel 6 stadgar om en domstolsprövning för någon som så att säga har sanktioner på sig. Det är också emot nationella rättighetsstadgar, som kräver en domstolsprövning.

När det är så att den nationella rätten utan prövning underordnar sig FN:s säkerhetsråds beslut även när det uppenbarligen kränker nationell rättighetsstadga menar jag från Miljöpartiets sida att Sverige skulle kunna göra så som Kanada gjorde. De krävde nämligen bevis från FN och USA för att upprätthålla de sanktioner som deras medborgare belades med, och de fick faktiskt inga bevis från vare sig FN eller USA varefter den kanadensiske medborgaren släpptes.

Här i Sverige har en ledande folkrättsexpert, Iain Cameron, menat att medlemsstaterna inte bara kan utan måste åsidosätta säkerhetsrådets beslut om det betyder att det kränker mänskliga rättigheter. Jag tycker att det inte finns fog för att hålla kvar en svensk medborgare i dag på en terrorlista som FN och USA så att säga underhåller. Jag vill därför fråga Ulrika Karlsson hur hon avser att agera i frågan.

Anf. 46 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Herr talman! Mehmet Kaplans fråga är berättigad, för vi har identifierat problem, och vi ser brister.

Samtidigt är det väldigt viktigt att Sverige respekterar och följer de folkrättsliga åtaganden som Sverige och EU har i förhållande till FN och världssamfundet. Det har justitieutskottet uttalat tidigare när vi har behandlat den här frågan. Det är den vägen som vi ska gå och som är den mest lämpliga väg vi har att gå. Vi har att följa folkrätten, helt enkelt. Sedan är den krånglig inom detta område.

Jag kan bara hänvisa till betänkandet. Vi säger att vi vill att fler steg ska tas mot en stärkt rättssäkerhet i det här perspektivet. Vi har identifierat att det fortfarande återstår brister trots att steg har tagits mot en stärkt rättssäkerhet. Fortfarande saknas till exempel möjlighet till en oberoende och opartisk omprövning av säkerhetsrådets listningsbeslut, vilket Mehmet Kaplan tar upp i detta replikskifte.

Vi välkomnar därför från alliansens sida regeringens avsikt att fortsätta driva på för förbättring och utveckling av de internationella sanktionsinstrumenten i syfte att garantera rättssäkerhet samt respekt för folkrätten och de mänskliga rättigheterna. Vi är folkrättsligt och EU-rättsligt bundna till dessa, och det är viktigt att komma ihåg.

Anf. 47 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Herr talman! Ja, vi är bundna av folkrätten, men samtidigt står inte folkrätten över det här med kränkning av mänskliga rättigheter. Men jag hör vad Ulrika Karlsson säger, och jag måste tillstå att den uppräknade av hela rättighetspaketet som Ulrika Karlsson faktiskt gjorde är imponerande. Jag måste också tillstå att det är bra att ha personer som Ulrika Karlsson i alliansen och i utskottet när de här värdena och de här frågorna inte tas på sådant allvar som de bör tas på.

Det här handlar ändå om människor. Lika mycket som det handlar om människor som utsätts för terrorattentat, helt oskyldiga människor, handlar det om människor som hamnar på olika listor och som faktiskt visar sig vara oskyldiga. Vi har de tre Somaliasvenskarna, som de kallades, som under flera år med inte den här regeringen men den förra regeringen stod kvar där och led och fortfarande lider av sviterna.

Tyvärr har det inte blivit jättemycket bättre när det gäller just listorna, och det är den besvikelsen jag vill lufta här. Det är alltså så att det fortfarande tas upp svenskar på den här listan, och vi gör inte så där jättemycket utåt.

Men jag måste än en gång säga att jag tycker att det är bra att de här frågorna lyfts upp på den här nivån och att det finns ledamöter i utskottet och i riksdagen från alliansens sida som tycker att det här är viktigt.

Anf. 48 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Herr talman! Jag måste säga att jag som person och som ledamot i justitieutskottet uppskattar det arbete som Mehmet Kaplan bidrar med i de här frågorna men också det arbete som Vänsterpartiet bidrar med, förutom det vi gör i alliansen. Gemensamt kan vi nog åstadkomma en hel del för att driva på.

Vi vill nämligen gå åt samma håll. Vi vill bekämpa terrorism. Det ska vara effektiva och verksamma åtgärder, för vi ska bekämpa terrorismen. Den kan inte rättfärdigas. Samtidigt får vi inte överskrida gränsen för vad som är rimligt och vad som är acceptabelt i en öppen, demokratisk stat som baseras på rättsstatens principer. Det måste vi komma ihåg.

Vi kliver väl vidare, Mehmet Kaplan och jag, i den här frågan, och vi vet att vi har utrikesministern och statsministern med oss. Vi kan driva på ytterligare, för vi vet att vi vill gå åt samma håll.

Anf. 49 KARIN NILSSON (c):

Herr talman! Efter Ulrika Karlssons utmärkta anförande och det replikskifte som varit finns egentligen inte särskilt mycket kvar att säga. Nu har jag dock förberett ett anförande tänker därför hålla det i alla fall även om jag känner att mycket blir en upprepning eftersom det som sagt varit väldigt uttömmande.

Vi är överens om att skapa ett varmt, tryggt och öppet samhälle, ett samhälle där individen står i centrum och medborgarna känner sig fria och jämlika, trygga och respekterade, oavsett bakgrund. Vi vill skapa ett samhälle där alla känner sig delaktiga och välkomna.

Genom ett starkt integritetsskydd och ett intensivt arbete för mänskliga rättigheter skapas förutsättningarna för ett sådant rättsväsende. En utgångspunkt för såväl regeringen som Centerpartiet är att kampen mot terrorism måste föras på ett sätt som hör hemma i ett sådant samhälle. Åtgärder som vidtas måste respektera de mänskliga rättigheterna samt ta hänsyn till grundlagsfästa fri- och rättigheter.

För Centerpartiet är EU en viktig politisk nivå för att hantera globala frågor. Vi vill ha ett EU som är smalare men vassare. EU ska vara vassare i de stora samarbetsfrågorna men avstå från de små. EU är och blir ett alltmer öppet område. Det ömsesidiga beroendet ökar, men det möjliggör också en ökad fri rörlighet för till exempel personer, varor och idéer.

Baksidan av ett öppet EU med fri rörlighet är att det kan missbrukas av terrorister. Att bekämpa terrorism är således i högsta grad en fråga för internationellt samarbete. Det kräver samordnade och gemensamma insatser. Vi har ett gemensamt ansvar för att vidta nödvändiga och väl avvägda åtgärder för att stoppa terrorism. Vi har ett ansvar för medborgarna i Sverige, både för dem som finns här och för dem som befinner sig utomlands.

Vi har också ett ansvar för medborgare i andra länder så att de inte utsätts för terroristattacker som planerats i Sverige för att genomföras i andra länder. Det är i detta arbete därför viktigt att vi i Sverige har en samlad nationell strategi för att möta hotet från terrorism. Insatser från polis och rättsväsende utgör i dag, och kommer även framöver att utgöra, en kärna i bekämpningen av terrorism. Det i sig är emellertid inte tillräckligt.

Herr talman! Målet med en nationell strategi är att Sverige ska bli effektivt i arbetet med att avvärja, förebygga, skydda mot samt hantera konsekvenser av terroristverksamhet, och mycket har redan gjorts för att stärka den nationella beredskapen inför eventuella terroristangrepp. Säkerhetspolisens anslag för 2007 har ökat för att utveckla kapaciteten för att bekämpa terrorism. Under ledning av Säkerhetspolisen samlas myndigheter via samverkansrådet i syfte att utveckla och stärka Sveriges förmåga att bekämpa terrorism.

För att kunna förebygga och bekämpa bland annat terrorism och annan grov organiserad brottslighet har rättsvärdande myndigheter från 2008 tillgång till effektivare verktyg i form av exempelvis hemlig rumsavlyssning och preventiv användning av hemliga tvångsmedel. Ytterligare rättssäkerhetsgarantier har också införts vid användandet av hemliga tvångsmedel.

Prot. 2007/08:111

14 maj

Nationell strategi för att möta hotet från terrorism och Upptäckning av kampen mot terrorism och bättre sprängämnessäkerhet

Några exempel på internationella insatser kan också nämnas. Bland annat har svenska myndigheter ökat sitt samarbete med andra länder för att förebygga och bekämpa terrorism. Sverige lämnar stöd till länder som är i behov av att stärka sin förmåga i detta arbete. Krisberedskapen och den konsulära kapaciteten har förstärkts för att bättre kunna hjälpa svenskar som drabbas av terroristattacker utomlands. Det gäller till exempel svenskar som semesterar utomlands eller befinner sig i ett annat land för att studera eller tjänstgöra.

Många åtgärder pågår således, och ett effektivt arbete bedrivs både nationellt och internationellt. Trots detta finns det mycket kvar att göra.

Herr talman! Regeringen har en klar och starkt uttalad vilja att tillsammans med andra länder bidra till att försvåra för dem som har för avsikt att begå terrorhandlingar. Att undanröja grogrunden för terrorism är ett mycket viktigt arbete. Regeringens insatser för att bryta utanförskapet, åtgärder mot diskriminering och förebyggande åtgärder kan ha betydelse för att motverka uppkomsten av en grogrund för våld och extrema yttringar såsom terroristattacker.

Det är viktigt att Säkerhetspolisen och polisen visar sig i miljöer och sammanhang där det kan finnas personer, främst ungdomar, som riskerar att hamna i relationer där våld ses som ett verktyg för att förändra samhället. Att tidigt kunna sätta in åtgärder är ett viktigt led i att förhindra framtida kriminalitet och undvika polisiära ingripanden.

Att försvåra tillgången till finansiella medel och undanröja förutsättningar för verksamheten att rekrytera nya anhängare utgör ett annat viktigt område där det behövs myndighets- och gränsöverskridande samarbete. Exempel på sådant samarbete är det som finns mellan Säkerhetspolisen, finanspolisen, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket och Åklagarmyndigheten med flera. Även inom andra myndigheter inom rättsväsendet pågår en kontinuerlig vidareutveckling. Det gäller till exempel under rättelseverksamheten inom Kriminalvården och kontrollaktioner vid Tullverket.

Det är också viktigt att förhindra tillgången till instrument för verksamheten. En expertgrupp för sprängämnessäkerhet lade i juni 2007 fram en rapport i form av en handlingsplan med ett femtiotal rekommendationer till åtgärder för att öka sprängämnessäkerheten inom EU, och i november 2007 antog kommissionen ett paket för att förstärka EU:s förmåga att bekämpa terrorism. I det paketet ingår en handlingsplan för bättre sprängämnessäkerhet utarbetad utifrån experternas rapport. De åtgärder som handlingsplanen inkluderar kommer alla att börja vidtas under det kommande året. Det finns bland annat ett stort behov av ökad säkerhet i samband med framställning och hantering av sprängämnen.

Handlingsplanen innehåller övergripande åtgärder, till exempel att förbättra utbytet av information och system för tidig varning, förebyggande åtgärder, till exempel ökad medvetenhet hos personal och ökad kontroll av sprängämnen som finns på marknaden, detektion, till exempel utveckling av system för certifiering, testning och provning av sprängämnesdetektionssystem i EU, samt beredskap och åtgärder, till exempel utveckling av förberedelse inför och specifika reaktionsåtgärder för terroristhot.

Prioriteringarna kommer att riktas in mot bland annat ett system för tidig varning, ett europeiskt nätverk för ammunitionsröjning, ett europeiskt bombdatasystem och en arbetsgrupp för detektion. Ett tätare praktiskt samarbete mellan medlemsländerna är en positiv åtgärd i arbetet mot terrorism.

Vi kan inte längre göra skillnad på nationell säkerhet och internationella säkerhetsfrågor. Utan att ha gjort avkall på rättssäkerheten har lagstiftning och strukturer för terroristbekämpning utarbetats under de senaste åren.

Även det internationella samarbetet är nödvändigt för att bekämpa terrorism. Sverige har därför anslutit sig till ett aktivt deltagande i EU-samarbetet men även globalt genom tillträde till FN-konventioner på området. För att möjliggöra ett ökat samarbete inom EU har en proposition om genomförande av det så kallade Prümrådsbeslutet överlämnats till riksdagen. Den debatten kommer vi att ha i kammaren på måndag i nästa vecka. Det är också viktigt att utveckla det rättsliga samarbetet inom EU för att kunna gripa misstänkta personer, få personer utlämnade, hålla förhör eller vidta husrannsakan.

Det finns mycket som har utvecklats. Inom ramen för Schengenländernas gemensamma efterlysnings- och spaningssystem SIS utvecklas projektet SIS 2, ett förbättrat informationsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna. Att ständigt förbättra och utveckla säkerheten vid flygplatser och hamnar är också ett tydligt område för samarbete kring bland annat riskbedömningar och utvecklandet av metoder.

Sverige bidrar även aktivt till att utveckla Europol och Eurojust. Genom dialog med länder inom EU, men också med andra länder, kan erfarenheter utbytas och vägar finnas för att skapa ett bättre samarbete. Det är i situationer som dessa som Sverige ytterligare kan tydliggöra det för oss självklara, nämligen att mänskliga rättigheter måste värnas.

Herr talman! Terrorism kan aldrig accepteras. I kampen mot terrorism gäller det att åstadkomma säkerhetshöjande åtgärder som inte upplevs som onödiga eller inskränkande på ett omotiverat sätt för medborgarna. Att i efterhand kunna granska om av myndigheter vidtagna åtgärder skett på ett korrekt sätt utgör en möjlighet att upprätthålla rättssäkerheten i tillämpningen av till exempel polisens befogenheter att använda hemliga tvångsmedel.

Den 1 januari i år inrättade regeringen en ny nämnd för detta ändamål, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, vars uppgift är att utöva tillsyn över brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel.

I det internationella samarbetet är det därför en självklarhet för Sverige att tydligt och återkommande ställa krav på att mänskliga rättigheter och rättssäkerheten respekteras i kampen mot terrorism.

Sverige har liksom flera andra länder riktat kritik mot bristande rättssäkerhet i sanktionssystemen, till exempel frysning av tillgångar. Ett antal förbättringar har skett, men det återstår brister som regeringen kommer att fortsätta att påtala. Regeringen kommer att driva krav på att ytterligare förbättringar ska ske.

Med detta ställer jag mig bakom justitieutskottets betänkande om en nationell strategi för att möta hotet från terrorism. Jag tycker att man har kommit långt i arbetet, men som sagt återstår väldigt mycket. Jag ser och hör i de sammanhang där vi får information från regeringen och departementet att man har stora ambitioner på området att värna de mänskliga rättigheterna och titta på professionaliteten i varje fråga.

(Applåder)

Anf. 50 CAMILLA LINDBERG (fp):

Herr talman! Även om många tror att Sverige är en skyddad verkstad uppe i norra Europa drabbas även vi av terrorattacker. Svenska soldater har dödats i Afghanistan. När det irakiska valet genomfördes för ett år sedan upptäcktes en bomb i en vallokal i Kista. Det var en påstådd al-Qaida-cell som med en brandbomb ville attackera det irakiska valet. När Muhammedkarikatyrerna inflammerade världen sattes svenska ambassaden i Damaskus i brand. Lars Vilks rondellhundar innebar förnyade hot mot svenskar.

Terrorismen har många ansikten, skepnader och namn: Hamas, Baader-Meinhof-ligan, IRA, ETA, al-Qaida eller för den delen alla regimer i världen som stöder terrorismen finansiellt, som religiösa och grymma fundamentaliststater såsom Iran eller militärdiktaturens Syrien.

Men trots olika syften och skepnader har terrorismen samtidigt en gemensam nämnare: oskyldiga offer – barn, kvinnor och män, vilkas drömmar och framtid krossas brutalt i fundamentalismens namn. Därför är det utmärkt att vi har en regering som lägger fram en nationell strategi för att möta hotet från terrorismen. Strategin har fyra övergripande målsättningar, nämligen att avvärja, förebygga, skydda och hantera konsekvenser effektivare. Sverige har liksom alla andra länder ett ansvar att förhindra terrorism.

Terrorismen som fenomen är väldigt komplex, komplicerad och konjunkturstyrd. Det finns inga enkla lösningar eller förklaringar. Man kan inte bara skylla terrorismen på fattigdom och okunnighet; väldigt många självmordsbombare och hjärnor bakom dåden kommer från den övre medelklassen. Det finns en grogrund för terrorism i svaga statsstrukturer med politiskt förtryck i kombination med sociala och ekonomiska problem. Det är demokratin och vårt stöd till andra demokratier i världen som provocerar exempelvis de fundamentalister som vill styra genom våld och skräck. Oliktankande måste elimineras. Avviker du från den rätta läran passar du inte in och måste försvinna. Därför utgör svensk biståndspolitik och dess fokus på fattigdomsbekämpning och respekt för demokrati en viktig förebyggande insats.

Det är också viktigt att betona att i kampen mot terrorism får aldrig de grundläggande mänskliga fri- och rättigheterna kränkas. Den skamliga bristen på rättssäkerhet vid Guantánamobasen är fruktansvärd, och den bör genast stängas. De övergrepp som vi har fått skåda i Abu Ghraib-fängelset i Irak är fullkomligt vidriga. Demokrater måste alltid föregå med goda exempel. Det går aldrig att övertyga sina motståndare om principer om vi inte själva sätter dem främst i både praktik och handling.

Herr talman! Terrorismen är internationell, och därför måste Sverige arbeta mot detta internationellt. De sanktioner FN har skapat mot personer, företag eller organisationer som har samröre med terrorism är viktiga. Men de som sätts upp på listan måste få en rättssäker prövning. Sverige har – och här har vi varit eniga i kammaren – tillsammans med likasinnade länder framfört kritik, vilket har lett till ett antal förbättringar. Men visst kvarstår brister. Regeringen kommer att fortsätta att driva krav på ytterligare förbättringar.

Europeiska unionen har sedan 2001 en gemensam strategi mot terrorism. Vi i Folkpartiet är positiva till de förstärkningar av den som Europeiska kommissionen har föreslagit. Samtidigt är det viktigt att vid varje enskild åtgärd som föreslås säkerställa att de grundlagsfästa fri- och rättigheterna respekteras och att åtgärderna står i proportion till de mål som ska uppnås.

Herr talman! Avslutningsvis: Konflikten i dagens samhälle finns inte mellan islam och kristendom. Konflikten i dagens värld finns inte mellan öst och väst. Konflikten finns mellan det fria, liberala och upplysta samhället, där människorna själva oavsett kön bestämmer över sina egna liv, och de gammaldags patriarkala och religiösa diktaturena. I denna fråga måste alla demokrater vara glasklara och ta ställning för demokrati och mot terrorism och extremism.

(Applåder)

Anf. 51 KJELL ELDENSJÖ (kd):

Herr talman! Jag är siste man ut, så jag ska försöka korta ned anförandet något på några punkter.

I regeringens skrivelse, som är underlag för JuU30, poängteras att terrorism inte är något nytt fenomen. Jag tycker dock att det är tydligt att terrorismen under det senaste årtiondet förvärrats och globaliserats på ett sätt som inte tidigare har varit fallet. Den har blivit mer oberäknelig. Det är mycket svårt att förutsäga var nästa terrordåd kommer att utlösas. Attacken den 11 september 2001 och attackerna i London är exempel på dåd som chockat hela världen och gett insikt om att terrordåd av stor omfattning kan ske utan förvarning, när och var som helst.

Med denna nya situation är det självklart att varje nation, också Sverige, efter bästa förmåga måste utarbeta egna strategier, men också göra detta tillsammans med andra nationer. Samarbetet inom EU är naturligtvis väldigt viktigt.

Skrivelsen som utgör grunden till dagens debatt är ett uttryck för att också Sveriges regering och parlament tar risken för terror mot vårt land på högsta allvar. Men det är också vad gäller sådana hot nödvändigt att nå så hög effektivitet som möjligt för att föregripa, avslöja och avvärja terroristangrepp. Lagstiftningen måste därför följa med i den nya situationen utan att för den skull riskera rättsliga övertramp. Gränsdragningar i detta avseende kan naturligtvis vara väldigt svåra, men måste ändå ske rättssäkert.

Kristdemokraterna och alliansen anser att skrivelsen som nu behandlas i sina olika delar i betänkandet är väl övervägd och beaktar rättssäkerheten tillfredsställande.

Herr talman! Jag går över till att tala om de olika avsnitten i betänkandet. Det första är ”Avvärja effektivare – EU-samarbete”. Det framgår klart i betänkandet att regeringen anser att Sverige har ett särskilt ansvar för att utveckla detta område under det svenska ordförandeskapet i EU andra halvåret 2009. Det är en mycket bra ambition, tycker vi kristdemokrater.

Vidare framgår det otvetydigt att polisiär verksamhet principiellt är en uteslutande nationell angelägenhet. Därför ska inte heller rådsbeslutet ses som ett steg mot inrättande av europeiska polisstyrkor av överstatlig karaktär. Men samarbete mellan polismyndigheterna i EU när det gäller att förhindra terrorism är av högt värde och kan ske utan överstatlighet.

I några punkter talas det om medelstilleddning. Det är ju sådant som tas upp i budgetdebatterna. Men något som också bör behandlas i annan ordning är integritetsskyddet vid signalspaning. I betänkandet framgår det att denna fråga var uppe vid behandlingen av en tidigare proposition. Behandlingen i kammaren fick då till följd att förslaget fick vila under minst ett år. Ett nytt ställningstagande kommer därför att göras när det gäller den här frågan.

Herr talman! I betänkandet bekräftar justitieutskottet det som utrikesutskottet för fram i sitt yttrande, nämligen att det är väldigt viktigt att de systematiska och heltäckande diskussioner som initierats på expertnivå om terrorismens orsaker och mål får fortsatt stöd och utökas.

Det har från svenskt håll också klart framhållits att kampen mot terrorism bara får föras på ett sådant sätt som hör hemma i ett öppet samhälle och att de åtgärder som vidtas måste respektera mänskliga rättigheter och rättsprinciper. Det är därför också angeläget att Sverige värnar svensk ståndpunkt när kommissionsförslag rör handlingar som kan ligga i gränslandet gällande svenska grundlagsfästa rättigheter, såsom yttrande- och föreningsfrihet.

Herr talman! Jag ska ta upp ytterligare ett område, nämligen informationssäkerhet under rubriken ”Skydda effektivare”.

I betänkandet anförs att uppgiften att skydda individer och samhällsviktiga funktioner genom att minska sårbarheten är en viktig målsättning. Detta kräver åtgärder inom i stort sett alla samhällssektorer. En viktig del är att öka informationssäkerheten och samhällsviktiga IT-beroende system med syfte att förhindra och hantera störningar i samhällsviktiga verksamheter. Det här är ytterligare ett mycket viktigt område att arbeta med i det informationssamhälle och i den IT-värld vi i dag lever i.

Propositionen 2007/08:92 *Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull* är nu föremål för beredning inom Försvarsmakten, vars arbete enligt utskottet inte bör föregripas.

Så till avsnittet om flygpassagerare under rubriken ”Skydda effektivare”. I regeringens skrivelse framgår att det finns ett förslag om att på EU-nivå anta regler som kräver att flygbolag överlämnar passageraruppgifter till brottsbekämpande myndigheter. Förslaget, som behandlas under året, har primärt syftet att man ska kunna hindra misstänkta terroristter från att ta sig in i EU men också att man ska kunna kartlägga kontaktnät och resvägar.

Regeringen betonar att det är viktigt att integritetsskyddsfrågorna får en tillfredsställande lösning och att diskussionen om avgränsningar när det gäller användningsområden blir avgörande för ett slutgiltigt svenskt

ställningstagande. Också detta är angelägna frågor som måste penetreras noga, anser vi i alliansen. Utskottet vill därför inte föregripa de förhandlingar som nu är aktuella inom EU. Vi avstyrker därför de motionskrav som har funnits.

Herr talman! Sedan är det avsnittet ”Effektivare konsekvenshantering”. Som nämnts i skrivelsen bereds propositionen 2007/08:92 *Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull* av försvarsutskottet. I propositionen föreslås bland annat att en ny myndighet ska ersätta Krisberedskapsmyndigheten, Statens räddningsverk och Styrelsen för psykologiskt försvar för att man därmed ska stärka samordningen i krisberedskapsarbetet. Förhoppningsvis ska en sådan samordning också leda till en effektivare konsekvenshantering. Förslaget bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Slutligen gäller det avsnittet ”Rättssäkerhetsaspekter på kampen mot terrorism”.

I skrivelsen framhålls att Säkerhetspolisen självklart måste vara mycket återhållsam i kontakterna med länder där det råder oacceptabla inre förhållanden och som inte lever upp till kraven på respekt för de mänskliga rättigheterna. På denna punkt är regeringens direktiv till Säkerhetspolisen mycket tydligt. Det är något som vi kristdemokrater självklart tycker är bra.

Utskottet markerar klart i betänkandet bland annat att kampen mot terrorism bara får föras på ett sådant sätt som hör hemma i ett öppet, demokratiskt och rättssäkert samhälle, och de åtgärder som vidtas måste respektera mänskliga rättigheter och rättsstatens princip.

I betänkandet pekas också tydligt på att Sverige och EU kraftfullt måste fortsätta att verka för en utveckling som syftar till att dödsstraff och tortyr avskaffas i världen.

Jag yrkar bifall till förslagen i betänkandena och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 16 §.)

13 § Strategisk exportkontroll 2007

Föredrogs

utrikesutskottets betänkande 2007/08:UU7

Strategisk exportkontroll 2007 (skr. 2007/08:114).

Anf. 52 HANS LINDE (v):

Herr talman! Det är alltid trevligt att få inleda en debatt.

Sverige ska vara en röst för fred, frihet och försoning, heter det i regeringens utrikespolitiska deklaration. Sverige ska inte exportera vapen till stater som befinner sig i väpnad konflikt, heter det i den svenska krigsmateriellagstiftningen. Svensk vapenexport ska omfattas av de två huvudmålen i politiken för global utveckling: fattigdomsbekämpning och ett rättighetsperspektiv.

Prot. 2007/08:111

14 maj

Nationell strategi för att möta hotet från terrorism och Upptäckning av kampen mot terrorism och bättre sprängämnessäkerhet

Strategisk exportkontroll 2007

När man läser deklARATIONERNA, lagstiftningen och det betänkande vi har att debattera skulle man kunna tro att vi vänsterpartister inte har så mycket att anmärka på. Men sedan har vi också en verklighet. Det är en verklighet där Sverige exporterar vapen till diktaturer, till krigförande stater och regimer där grova brott mot de mänskliga rättigheterna tillhör vardagen. Groucho Marx måste ha tänkt på den svenska vapenexporten när han sade: Dessa är mina principer, men om du inte gillar dem har jag andra.

Skillnaden mellan retorik och verklighet blir kanske som tydligast när det kommer till regeringens hållning rörande klustervapen. Klustervapen är i dag en av de vidrigaste formerna av vapen. När ett klustervapen exploderar sprids ett stort antal mindre sprängladdningar, inte olika små minor, över ett stort landområde, vilket i praktiken gör det omöjligt att undvika att civila drabbas. 98 procent av dem som fallit offer för klustervapen har varit just civila, enligt en undersökning av Handicap International. 40 procent av offren var barn.

Oexploderad klusterammunition kan ligga kvar under en lång tid och kräva just civila offer långt efter det att konflikten tagit slut. Efter Israels anfällskrig mot Libanon sommaren 2006 har Förenta nationerna, FN, röjt 143 000 oexploderade substridsdelar från klustervapen, och då är man inte på långa vägar klar än. Man beräknar att en sjättedel av dem som dött på grund av Israels anfällskrig mot Libanon har dött efter det att kriget tog slut, på grund av just klustervapen.

För ett år sedan skrev ett enigt utskott att Sverige skulle verka för ett internationellt förbud rörande klustervapen. Därpå följde en rad möten inom ramen för Osloprocessen, som syftar just till ett internationellt förbud rörande klustervapen. Men den svenska regeringen har inte drivit på för ett internationellt förbud under det gångna året på de möten som hållits inom ramen för Osloprocessen. I stället har man förhandlat och legat på för att få till stånd undantag, långa övergångsperioder och ett urholkat förbud. Man hade tydliga principer men gillade dem uppenbarligen inte och skaffade sig därför helt andra.

I år är utrikesutskottet än tydligare. Nu ska Sverige verka för "ett heltäckande internationellt förbud rörande klustervapen". Men samtidigt avvisar de fyra borgerliga partierna att Sverige ska införa ett förbud mot produktion, handel och användning av klustervapen i Sverige, trots att Belgien och Österrike redan infört ett sådant förbud och trots att Ungern och Norge infört nationella moratorier. Man avvisar krav från oppositionen på att det svenska klustervapnet bombkapsel 90 ska avskaffas, trots att både Oslodeklarationen och FN:s generalsekreterare uppmanat enskilda länder att gå före och införa nationella förbud. Borgerlighetens hållning verkar vara: Gärna ett förbud, men i ett annat land, någon annan gång och av helt andra typer av klustervapen.

Om Sverige ska ha något slags trovärdighet när regeringen åker till det avslutande toppmötet inom Osloprocessen i Dublin den 19–30 maj bör Sverige gå före, avskaffa sina klustervapen – bombkapsel 90 – och införa ett svenskt förbud för produktion, handel och användning av klustervapen i Sverige. Jag yrkar därför bifall till reservation 2.

Herr talman! I dagens värld är det svårt att säga vilken som är den mest förödande och allvarligaste konflikten. Men den i Irak är utan tvekan en av kandidaterna. Sedan det USA-ledda och folkrättsvidriga anfäll-

let mot Irak 2003 har mer än två miljoner irakier flytt sitt land. Enligt UNHCR lever dessutom 2,7 miljoner irakier som flyktingar i sitt eget land. Hur många som har dött på grund av den amerikanska ockupationen är det ingen som vet, men det finns siffror som pekar på att så många som en miljon irakier har dött på grund av USA:s ockupation och krig.

Vad är det som drivit dessa irakier på flykt? Vad är det som dödar civila så urskillningslöst i Irak? För den som har sett ett tv-reportage från Irak och för den som har läst en tidningsnotis om detta land är svaret enkelt: Det är ett krig. Med dagens lagstiftning borde det därför vara självklart att Sverige inte ska exportera vapen till någon av de stater som har trupper i Irak. Men, som sagts förut, regeringen tycks säga att vi har principer, men vi gillar dem inte, och därför har vi helt andra.

Under 2007 exporterade Sverige vapen till 12 av de 22 stater som har soldater i Irak. 27 procent av den svenska vapenexporten går till Iraks ockupationsmakter. Som om inte det var nog ökade den svenska exporten till just dessa stater under 2007, ett år då den totala svenska vapenexporten trots allt minskade.

Men Irak är långt ifrån den enda konflikt till vilken Sverige har militära kopplingar. I går deltog jag i minnesstunden på 60-årsdagen av Nakba här i Stockholm. Vi högtidlighöll minnet av de 700 000 palestinier som fördrevs från sina hem när staten Israel bildades 1948. Den omfattande etniska rensning som då inleddes har på inget sätt avslutats. På den ockuperade Västbanken ser vi hur det pågår en kamp om kvadratmeter, en kamp där palestinska hem och olivlundar ersätts med israeliska bösättningar.

Sverige exporterar visserligen inga vapen till Israel i dag – fattas bara annat. Men Sverige lånar ut krigsmateriel till Israel i form av hjälmar och skyddsmasker, och Sverige importerar varje år krigsmateriel från landet. Mellan 2000 och 2005 uppgick den svenska importen från Israel till 235 miljoner kronor. Det innebär att 235 miljoner av våra gemensamma skattepengar gick rätt in i den israeliska krigsindustrin. Medan exporten åtminstone på papperet är reglerad, styrs vår import bara av försvarets behov och möjligheter att klara sina uppgifter. Det är uppenbart att vi behöver ett restriktivare regelverk, inte bara för exporten utan också för vår import, uthyrning och utlåning av krigsmateriel.

Men Sveriges militära samarbete med Israel handlar inte bara om vapenhandel. Sverige har en militärattaché vid ambassaden i Tel Aviv, Israel har tillåtits testa militära flygplan på svensk mark, och den svenska militären har åkt i skytteltrafik för studier hos den israeliska armén. Mellan 2000 och 2004 arrangerade Försvarets materielverk ett fyrtiotal tjänsteresor till Israel, och det är okänt hur många ytterligare tjänsteresor som arrangerades av andra svenska myndigheter.

Den tidigare svenske utrikesministern Sten Andersson upprördes på sin tid över de israeliska gummikulorna efter att han hade träffat palestinska ungdomar som hade blivit förlamade för livet på grund av dessa gummikulor. Numera skickar Sverige militärer för att studera exakt samma ammunitionstyp.

Ska Sverige på riktigt och inte bara i deklARATIONERNA vara en röst för fred, frihet och försoning för irakier, för palestinier och för israeler, måste vårt lands militära kopplingar till dessa konflikter upphöra. Jag yrkar därför bifall till reservation 11.

Herr talman! Enligt Politik för global utveckling ska alla politikens områden, inklusive krigsmaterielexporten, genomsyras av ett rättighetsperspektiv och de fattigas perspektiv på utveckling.

Men man kan fråga sig vart de fattiga pakistaniernas perspektiv tog vägen när Sverige öppnade för försäljning av radarsystemet Erieye till Pakistan. Affären kostar Pakistan och dess utfattiga befolkning 8,3 miljarder kronor, tolv gånger mer än den samlade årsbudgeten för vatten och sanitet i Pakistan, i ett land där 118 000 människor dör varje år på grund av diarré.

Man kan fråga sig vart rättighetsperspektivet tog vägen när Sverige nu inlett förhandlingar om försäljning av exakt samma radarsystem till Colombia, det land som har tre miljoner internflyktingar, näst mest i världen efter Sudan, det land där 11 292 personer mördades eller försvann mellan 2002 och 2006.

Herr talman! Tolv minuter är inte mycket tid, och det räcker inte speciellt långt om man vill lyfta fram alla exempel på hur Sverige i dag exporterar vapen till krigförande stater, diktaturer och länder där det förekommer grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna.

Skillnaden är skrämmande stor mellan vad som sägs i deklARATIONERNA, i betänkandet och i lagstiftningen å ena sidan och vad som sker i verkligheten å andra sidan. Sverige har tydliga principer för krigsmaterielexport, men den borgerliga majoriteten gillar dem uppenbarligen inte och utgår därför från helt andra.

Det här är en ordning som inte är hållbar på något sätt. Sverige är i dag i akut behov av en ny lagstiftning för vapenexport. Det handlar om att vi behöver en vapenexport i det här landet som vi slipper skämmas för. Men det handlar också om en konsekvent och trovärdig utrikespolitik. Med vilken trovärdighet kan vi i Sverige tala om fred i Mellanöstern samtidigt som vi har ett djupt och långtgående militärt samarbete med ockupationsmakten Israel? Med vilken trovärdighet kan vi i Sverige tala om fattigdomsbekämpning när vi säljer vapen till några av världens fattigaste länder? Hur ska Sverige kunna tala om mänskliga rättigheter när vi beväpnar just dem som kränker dessa rättigheter?

Vänsterpartiet vill därför se en i grunden ny utredning om svensk krigsmaterielexport med syfte att få till stånd en ny restriktiv lagstiftning som tar sin utgångspunkt i fred, demokrati, mänskliga rättigheter och utveckling, inte i snäva svenska näringspolitiska intressen.

I detta betänkande har Vänsterpartiet tio reservationer där vi tydligt visar på hur principerna för en sådan vapenexport skulle kunna se ut. Vi står självklart bakom samtliga våra reservationer, men vi har i dag valt att yrka bifall till reservationerna 2 och 11.

Anf. 53 MAX ANDERSSON (mp):

Herr talman! Svensk vapenexportpolitik är ett politikområde som är fullt med stora principer, vackra ord och faktiskt också goda avsikter. Jag tror inte att det finns någon i denna kammare från den borgerliga majoritetens sida som skulle vilja gå upp i talarstolen och säga: Ja, det är rätt att Sverige exporterar vapen till diktaturer. Det är rätt att svenska vapen används för att förtrycka människor och för att bryta mot mänskliga rättigheter. Det är rätt att Sverige exporterar vapen till länder som befinner sig i krig.

Jag tror inte att det är någon som vill säga det. Och innerst inne tror jag inte heller att man riktigt vill det.

Man brukar lite orättvist säga att Sverige exporterar vapen till länder som inte tänker använda dem. Problemet är att svenska vapen trots allt ändå blir använda i land efter land, i krig efter krig och i konflikt efter konflikt. Det fungerar inte riktigt i verkligheten såsom det på papperet är tänkt att fungera. Men, som sagt, avsikterna är säkerligen goda. Det är genomförandet som verkligen inte fungerar.

Den grundläggande hållningen från Miljöpartiets sida till vapenexporten är att vi inte gillar den. Vi ser det som ett stort moraliskt problem att vi exporterar vapen till länder som använder dem för att döda och förtrycka.

Det är svårt, mycket svårt, att undvika att det händer när man har en vapenexport. Vi vill ha en hårdare och tuffare linje i de här frågorna.

Det är det grundläggande bakomliggande skälet till att vi har skrivit tio reservationer i betänkandet. Men jag ska göra mig populär här i kammaren genom att säga att vi yrkar bifall bara till två av dessa reservationer eftersom vi misstänker att röstsiffrorna kommer att bli precis likadana i alla fall. Det gäller reservation nr 2 och reservation nr 11.

Reservation nr 2 handlar om klustervapen. Jag vet inte om alla som hör det här talet vet vad ett klustervapen är. Jag får erkänna att jag inte visste vad ett klustervapen var för ett år sedan. Ett klustervapen är en form av bomb som sprider ut många små bomber. Tanken är att de ska användas för att döda eller skada infanteri. Det stora problemet med klustervapen är att många av bomberna inte exploderar när det är tänkt att de ska explodera, utan de ligger kvar på slagfältet efteråt – länge efteråt. Då fungerar de i praktiken som landminor. De som dödas av klustervapen är civila. Till 98 procent är offren för klustervapen civila. Vapnen är som farligast efter det att konflikten är över. 40 procent av dem som dör av klustervapen är barn. Det säger sig självt att klustervapen är mycket kontroversiella. Det pågår ett internationellt arbete för att få slut på dem.

Det finns ett problem med den svenska regeringens linje. Om jag har förstått regeringen rätt gillar den inte klustervapen. Problemet är att vi har ett svenskt klustervapen – bombkapsel 90. Det verkar regeringen gilla. Den har inte drivit att just bombkapsel 90 ska inkluderas i det internationella förbud mot klustervapen som nu håller på att tas fram.

Vi tycker att det är en konstig och inkonsekvent linje att å ena sidan vara för ett omfattande och heltäckande förbud mot klustervapen, å andra sidan tycka att det kanske inte ska gälla det svenska klustervapnet. Vi har inte riktigt begripit hur regeringen resonerar. Vi tycker att det vore en mer konsekvent och trovärdig linje att även vilja förbjuda det svenska. Vi behöver inte vänta på ett internationellt förbud. Vi borde förbjuda dessa vapen och sluta producera dem redan nu.

Det finns som sagt ett problem med svensk vapenexport, herr talman. Det är ett problem att vi exporterar till länder som vi inte borde exportera till. Jag tror inte att Sverige någonsin har haft en perfekt vapenexportpolitik som har varit fullständigt moraliskt upprättstående. Ändå har den blivit sämre på senare år. Sverige har sedan EU-inträdet börjat EU-anpassa vår vapenexportpolitik. Det uttryck som används kan vara konvergent tillämpning. Det låter fullkomligt obegripligt. Men vad det betyder är att

olika länder i EU ska ha en politik där man anpassar sig till varandra. Det betyder att länder med en mer restriktiv vapenexportpolitik, som Sverige, ska ha en mindre restriktiv vapenexport och anpassa sig till länder som har en mer krämaraktig vapenexportpolitik och är beredda att sälja lite hur som helst. Det är inte bra.

Det finns något som heter Europeiska försvarsbyrån. Det är ett slags EU-organ, där Sverige ingår. Där diskuterar man vapenproduktion, tekniska utformningar och regler. Europeiska försvarsbyrån är en del av EU:s militarisering. Från Miljöpartiets sida vill vi att man ska lämna organet. Det fungerar inte med en bra solidarisk politik.

Herr talman! Jag vill säga någonting om Israelfrågan. Sverige exporterar inte vapen till Israel, för som vi alla vet är det ett land som befinner sig i konflikt – en mycket allvarlig konflikt. Men vi importerar vapen från Israel. Det argument som används i Sverige för att vi ska exportera vapen är att genom att exportera vapen stärker vi vår egen försvarsindustri och vårt eget försvar. Det kanske ligger något i det argumentet; genom att exportera vapen stärker vi åtminstone de ekonomiska marginalerna i vår vapenindustri. Och vi stärker kanske det svenska försvaret.

Problemet är att om vi importerar vapen från Israel – är det då inte så att vi även stärker den israeliska militärindustrin? Från Miljöpartiets sida ser vi detta som ett problem. Vi tycker inte att import av vapen från Israel är förenligt med en alliansfri politik. Vi vill att man även slutar importera vapen från Israel.

Herr talman! Jag inledde med att säga att det finns många vackra ord i försvarspolitiken. Nu är det dags att överlämna ordet till alliansen så att den får chansen att säga sina vackra ord. Jag hoppas att vi en dag i framtiden även ska kunna få se alla de vackra orden bli en verklighet.

I detta anförande instämde Mehmet Kaplan (mp).

Anf. 54 GÖRAN LENNMARKER (m):

Herr talman! Låt mig först säga att detta handlar om en redogörelse för den svenska exporten av vapen under 2007. Jag tror att det kan vara av allmänt intresse att veta att det är en export som minskade med 7 procent i volym jämfört med 2006. Minskningen var lite olika fördelad. Bland annat har det varit en minskning av svensk vapenexport till Mellanöstern. Jag noterar också att det har gällt export till Afrika, medan det till viss del har skett en ökning när det gäller Europa.

Jag tycker att det är viktigt att säga det här, för av de två tidigare inläggen kan man få intrycket av att det har skett något slags principiell förändring eller förskjutning av frågan om vapenexport. Den har i själva verket visat ett ganska stort mått av kontinuitet under mycket lång tid i Sverige.

Bakom det här ligger naturligtvis det som är själva grunden för den svenska politiken. Det är den insikt som inte minst Europa har kommit fram till – det gäller att se till att vi har ett väl avpassat försvar för att vi inte återigen ska komma in i de krig och de ständiga konflikter som vi har haft i vår världsdel och som dessutom finns i andra världsdelar i dag.

Det är viktigt att komma ihåg det här, för det blir lätt ett hyckleri när man diskuterar det. Jag går tillbaka till 2006. Det var ett år när inte alliansen hade regeringsansvaret, utan Socialdemokraterna stödda av Miljö-

partiet och Vänstern hade det. Då hade vi en något större vapenexport än vi hade 2007. Det kan vara värt att notera för de två tidigare talarna. Vi satsade också per svensk ungefär 1 500–1 800 kronor för vapen i vårt eget försvar. Det var pengar som inte kommer från militär utan som hade beviljats från denna riksdag av den dåvarande regeringsmajoriteten. Bakom det ligger detta att man ansåg att det var viktigt för vår egen säkerhet att vi på det sättet bygger upp en egen försvarsorganisation.

Det här gäller också andra länder. I det synsätt som vi själva och Europa har arbetat oss fram till, inte minst mot bakgrund av de evinnerliga krig och hemiska konflikter som har varit – vi ska komma ihåg att Europa är den världsdel som har haft flest krig – har insikten legat att det gäller att ha en balanserad utveckling som gör att vi får vapen som säkrar frihet och fred men inte vapen som ger angrepp som kan användas för folkmord eller förtryck. Svårigheten i exportkontroll av vapen är just att finna denna balans så att vi inte hamnar på fel sida.

Det är också därför som Sverige och EU så intensivt stöder det förslag som finns om att vi i FN ska ha ett system för kontroll av vapenleveranser. Det var den brittiska regeringen som tog initiativ till detta och som senare har fått EU:s starka stöd. Vi försöker nu på olika sätt att få fram detta inom FN-systemet. Det är en viktig komponent.

Just detta med transparens och öppenhet har varit en central del när vi har byggt säkerheten i Europa, att se till att länder har koll på vad som sker på andra sidan gränsen. Open Skies är ett exempel på detta. Det var bland annat det som låg bakom idén om att Sydasiens skulle försöka få något av Open Skies, en större trygghet så att man inte skapar fiendebilder och rädsla för angrepp utan har möjligheten till insyn och kontroll. Det är viktigt att vi i Europa kan dela med oss av en del av de erfarenheter som vi har byggt upp för att stoppa konflikter och förhindra spänningar. Kan man göra det i Sydasiens, inte minst mellan Indien och Pakistan, har man nog tagit åtminstone ett steg i rätt riktning. Det behöver göras mycket annat, men det kan vara ett steg i rätt riktning.

Hela diskussionen om ett förbud mot klustervapen är en konsekvens av förbudet mot landminor, eftersom klustervapen i allt väsentligt har samma effekt som landminor vad gäller att kunna ligga kvar på marken och i praktiken bli någon form av landminor. Därför är de processer som har startat när det gäller klustervapen så viktiga. Det är två skilda processer, dels FN-processen som på sitt sätt är viktigast därför att den skulle kunna omfatta andra länder, dels den parallella processen, den så kallade Osloprocessen, som nog går snabbare. Bakgrunden är att man ska få en ambitiös och effektiv reglering av klustervapen i enlighet med den så kallade Oslodeklarationen. Den har riksdagen ställt sig bakom, och den kommer att vara väldigt central i diskussionen i Dublin, som börjar redan på måndag och ska pågå i två veckor.

Här hamnar man i en diskussion som är ganska central i alla överläggningar av den här typen om internationella konventioner. Vi har från utskottets sida varit mycket tydliga med att vi vill ha ett heltäckande förbud för klustervapen, heltäckande i två delar i det hela. Den ena är att få med klustervapen i enlighet med Oslodeklarationen, så att man inte får klustervapen som *cause an unacceptable harm to civilians*, som förorsakar en oacceptabel skada på civila. Det är det som är Osloprocessens kärnformulering i själva definitionen av det hela.

Det finns fyra utestående frågor som kommer att hamna i fokus i Dublin.

Den första är hur man ska göra med själva definitionen av vapnen. Det finns två undantagsmeningar och en tredje, och det är beträffande den som det kommer att råda diskussioner om hur man exakt ska definiera klustervapen.

Den andra frågan är hur lång tid det ska ta att destruera dem. Sex och upp till tio år står det i den text som ligger framme.

Den tredje frågan är hur man gör vid internationella operationer. Det kan vara både länder som har klustervapen och länder som inte har klustervapen, interoperabilitet som det kallas.

Den fjärde frågan handlar om ansvaret för klustervapen som redan har använts, alltså ansvaret för att sortera och rensa upp dem.

En förhoppning är att man kunde nå dithän i Dublin att man fick en överenskommelse med en bred uppslutning. Det har talats om att det kan bli uppemot kanske 150 länder. Det vore en mycket stark signal. Förhoppningsvis kan man få med alla EU-länder. Därmed skulle man kunna ha en starkare position när det sedan gäller att gå in i nästa process som naturligtvis är FN-processen.

Problemet med Osloprocessen är att den inte täcker de länder som vi helst av allt skulle vilja se täckas av den. Det gör att också FN-processen kommer att bli mycket viktig. Detta att en grupp stater går före och tydliggör hur man skulle kunna gå fram för att sedan kunna nå en bredare uppslutning inom FN-processen vore väl det bästa sättet att nå det vi vill se, nämligen att vi inte ska ha klustervapen utspridda. Många här har tidigare beskrivit de förfärliga effekter som dessa har i Libanon och på andra ställen.

Därför tror jag att just heltäckande är ett väldigt bra ord. Här gäller det att finna en balans så att man kan få en stor grupp – 150 länder skulle faktiskt utgöra tre fjärdedelar av FN:s medlemskrets – som kan visa vägen för en bredare uppgörelse inom FN-systemets ram. Det är kanske trots allt där som den riktigt viktiga frågan kommer upp.

Jag har tittat på listan som Human Rights Watch har publicerat över var klustervapen används, och några av de länder som har använt klustervapen finns med i Osloprocessen. Men huvuddelen av länderna finns inte med i Osloprocessen. Däri ligger dilemmat.

Herr talman! Den centrala ambitionen är en heltäckande överenskommelse så att man för det första får en konvention som är skarp nog att inte släppa igenom klustervapen som strider mot Oslodeklarationen och för det andra får med de länder som har och till och med använder klustervapen.

Anf. 55 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Jag får börja med att tacka Göran Lennmarker för att han är här i kammaren. Anstormningen från den borgerliga alliansen eller regeringen är ju inte så överväldigande i dag. Hade jag tittat på den här debatten på tv eller från läktaren hade jag nog frågat mig, med rätta, var alla riksdagsledamöter håller hus någonstans.

Göran Lennmarker pratar om kontinuiteten i den svenska vapenexporten, och visst har det nu varit en kontinuerlig ökning av svensk vapenexport under lång tid. Men det beror också på att det har varit en

blocköverskridande enighet när det kommit till svensk vapenexportlagstiftning. Vi i Vänsterpartiet har under den här regeringen, precis som under den förra regeringen, motionerat om tydliga förändringar, reserverat oss och ställt tydliga krav på en restriktiv vapenexportpolitik.

Jag skulle vilja använda det här replikskiftet till att lyfta fram en annan fråga. Enligt Politik för global utveckling, som berör svenskt utvecklingssamarbete, ska det råda samstämmighet mellan alla politikens delar. En del av Sveriges politik får inte motverka en annan. Det gäller också vapenexporten och innebär att svensk krigsmateriellagstiftning ska genomsyras också av ett fattigdomsbekämpningsperspektiv och ett rättighetsperspektiv. Det är inte så svårt att se att i de länder som vi exporterar till finns väldigt tydliga risker.

Som jag sade i mitt anförande har Sverige nu öppnat för export av radarsystemet Erieye till Pakistan – ett land där det begås grova brott mot de mänskliga rättigheterna, ett land där demokratin i högsta grad är bristfällig. Jag sade i mitt anförande att den här affären kostar 8,3 miljarder kronor. Det motsvarar tolv gånger den samlade budgeten för sanitet. Pakistans samlade militärbudget motsvarar 47 gånger om budgeten för sanitet och hälsa i Pakistan, där 118 000 pakistanier dör varje år på grund av orent vatten och diarré.

Hur kan man säga, Göran Lenmarker och Moderaterna, att en vapenaffär som denna med Pakistan överensstämmer med Politik för global utveckling? Hur kan man säga att den här affären genomsyras av ett fattigdomsbekämpningsperspektiv?

Anf. 56 GÖRAN LENMARKER (m) replik:

Herr talman! Det är så för Pakistan som för Sverige att man har ett ansvar att säkra sin nationella trygghet. I dag, precis som Hans Linde säger, satsar Pakistan oerhört stora belopp på detta. Man har en omfattande armé – jag tror att det är en av världens tio största arméer. Dessutom har man byggt upp andra delar av mer avancerade system förutom själva armén. Det här har man gjort, naturligtvis, därför att man anser att det finns en hotbild i den konflikt som har varat sedan 1947. Dessutom har det varit tre krig mellan Indien och Pakistan.

Det här är centralt. Tänk om Sydasiens skulle följa det som vi har gjort i Europa. I Europa har vi strävat efter att bygga upp system för öppenhet, att se till att vi inte behöver ha en rädsla – ibland obefogad – för den andra sidan. Till exempel är Open Skies en central del i den europeiska nedrustningspolitiken. Det har för övrigt gjort att Europa i dag har färre soldater och lägre satsning på vapen än vad det någonsin har varit i Europas historia. Förmodligen har vi i dag färre soldater i Europa i proportion till vår befolkning än vad vi någonsin har haft i hela Europas historia.

Här kommer naturligtvis frågan om Erieye in. Är det så att vi med det hjälper till att minska fiendebilden? I nästa steg kan man säga att man inte behöver satsa lika mycket på det militära om man känner sig tryggare och man har koll på att den andra sidan inte står i begrepp att anfalla. Det är den europeiska erfarenheten. Den har varit den förmodligen mest framgångsrika i världen, särskilt när vi ser tillbaka på Europas historia med våra blodiga konflikter.

Anf. 57 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Nu frågar jag inte Göran Lennmarker om försäljningen av radarsystemet Erieeye till Pakistan stämmer överens med Pakistans fiendebild, utan det handlar om på vilket sätt en försäljning av ett radar-system för 8,3 miljarder kronor bidrar till minskad fattigdom i Pakistan. Där är Göran Lennmarker fortfarande svaret skyldig.

Jag håller med i stora delar av beskrivningen av läget i Pakistan. Pakistan är ett land som har haft tre krig i modern tid. Risken är överhängande att det blir nya krig eller inre oroligheter i området. Just därför borde vi inte under några omständigheter exportera vapen till ett land som Pakistan. De vapen vi i dag exporterar riskerar att användas i konflikt och krig i morgon. Om man vill motverka en konflikt i ett land som Pakistan borde det bästa vara att hjälpa Pakistans regering att satsa på hälsovård, utbildning och rent vatten, inte att satsa på radarsystem i mångmiljardklassen.

Jag vill ställa en annan fråga till Göran Lennmarker. Den här affären är finansierad med hjälp av svenska krediter från Exportkreditnämnden om 16 miljarder svenska kronor. Det är inte första gången Sverige använder krediter för att finansiera sin vapenexport. År 1979 exporterade Sverige tre kustbevakningsfartyg till Liberia och använde svenska krediter för att finansiera affären. De skulderna har den här borgerliga regeringen skrivit av med hjälp av biståndsmedel. Det skapar en viss oro inför framtiden.

Nu tror jag inte att Göran Lennmarker och den borgerliga alliansen kommer att styra det här landet i decennier framöver, men om så skulle vara fallet är det en överhängande risk att vi om 15–20 år kommer i en situation med en borgerlig regering som återigen kommer att använda svenska biståndsmedel till att skriva av skulderna för en vapenaffär.

Exportkreditnämnden säger att det finns en stor risk att skulderna aldrig kommer att betalas tillbaka. Risken bedöms vara 5 på en 7-gradig skala. Finns det en risk, Göran Lennmarker, att även dessa skulder i framtiden kommer att avskrivas med hjälp av svenska biståndsmedel?

Anf. 58 GÖRAN LENNMARKER (m) replik:

Fru talman! Om vi har ambitionen, Hans Linde, att se till att Pakistan inte ska använda en stor del av sina knappa resurser för att säkra sin självständighet med militära medel – vilket Pakistan har gjort under 60 års tid, sedan 1947 – kanske det är klokt att hjälpa till att bygga upp den typ av system som vi i Europa erfarenhetsmässigt har gjort. Det har gjort det möjligt för vår kontinent att dra ned på de militära satsningarna enormt. De är mindre än hälften än vad de var för 20 år sedan.

Det är smart att bygga system som gör att vi över en gräns kan iaktta vad som sker på andra sidan. Om det finns någon typ av Erieeye- eller Awacssystem och rätt till inspektioner enligt Open Skies – hela det system vi har byggt upp för att skapa trygghet och säkerhet – kanske Hans Linde kan tänka sig att Pakistan från att offra – jag tippar, jag har inte siffrorna framför mig – kanske 6–8 procent av bnp för det militära kan komma fram till att gradvis sänka siffran. På det sättet har man bidragit mycket till utvecklingen. De pengarna kan i så fall användas till utveckling. Pakistan är ett land som verkligen har känt en stor otrygghet genom hela sin historia.

Hans Lindes parti, Vänsterpartiet, var med om att i 2006 års budget säga att Sverige ska lägga 1 500–1 800 kronor per person för att köpa vapen och militär materiel. Det är ditt parti som tillsammans med Miljöpartiet och Socialdemokraterna bär ett ansvar för detta. Bakom detta låg naturligtvis tänkandet att det gällde att säkra Sveriges säkerhet och oberoende. Där har vi den logik som ligger i att inte ha en dubbelmoral.

Anf. 59 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! När Miljöpartiet och Vänsterpartiet kritiserar den borgerliga regeringen för något vi tycker är fel, som tidigare socialdemokratiska regeringar också har gjort, och som vi tyckte var precis lika fel då, exempelvis vapenexportpolitiken, försvarar sig inte borgarna genom att säga att det är rätt att exportera till krigförande länder, diktaturer och länder där det förekommer grova övergrepp mot mänskliga rättigheter, utan i stället säger man att det är vårt fel eftersom Socialdemokraterna gjorde samma sak på den tiden de satt i regeringen.

Nu satt jag inte i riksdagen under förra eller förrförra mandatperioden, men det tillhör väl ändå den politiska allmänbildningen att veta att Miljöpartiet alltid har varit kritiskt mot vapenexporten. Det tillhör väl också den politiska allmänbildningen att veta att Socialdemokraterna har haft en ohelig allians med Moderaterna i sådana frågor. Moderaterna hade nog större möjligheter att rätta till de socialdemokratiska bristerna i politiken än vad vi hade eftersom de inte ville låta oss vara med och bestämma. De ville göra upp blocköverskridande, s och m, med en vapenexportpolitik som inte alls var så restriktiv som den borde ha varit.

Anf. 60 GÖRAN LENNMARKER (m) replik:

Fru talman! När det gäller vapenexportpolitik, Max Andersson, har vi tagit betydande steg framåt, dels naturligtvis efter kalla kriget och den nya situationen då, dels inför vårt EU-inträde och inom EU. Vi har byggt upp ett system för exportkontroll. Det ligger hos länderna, men det finns regler, *code of conduct*, för detta. Det har varit ett väsentligt steg framåt, inte minst därför att det omfattar i praktiken inte bara EU utan även många andra europeiska länder.

Vi har arbetet i FN. En hel rad konventioner har tagits fram under årens lopp om landminor och alla möjliga saker.

Sett i det bredare perspektivet har vi fått en väsentligt bättre situation i dag än vi hade för 10 eller 20 år sedan. Det här är ett arbete som sker på många fronter. Därför tror jag att din beskrivning i det stora hela inte stämmer.

Mycket av detta bygger på, som sagt, vår egen erfarenhet på vår egen kontinent.

Jag kan ta ett exempel från forna Jugoslavien. Det är länder som nyligen har varit i krig med varandra. Det handlar om att bygga upp det militära så att man inte utgör ett hot mot grannlandet men samtidigt ser till att man har en militär kraft som gör att det inte blir andra krafter som tar över. Det är en avvägning som ligger i att få en rätt nivå på den militära säkerheten. Får man den kan man successivt sänka den. Där är naturligtvis exportpolitiken en viktig del. Tidigare har länderna själva producerat väldigt mycket. Att man har gått ned från den höga nivån innebär att det

är färre länder som har egen produktion. Därmed blir export en ännu viktigare del.

Anf. 61 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! Det finns saker som blivit bättre i världen. Världen går självklart mot en mer civiliserad tid. Men jag hoppas att Göran Lennmarker ändå kan hålla med om att det inte är Miljöpartiets eller för den delen Vänsterpartiets fel att Socialdemokraterna under förra mandatperioden inte hade en bra politik och att det inte heller är vårt fel att den borgerliga alliansen inte heller har en tillräckligt bra politik. Den kunde vara bättre. Det kunde vara lite mer överensstämmelse mellan de vackra orden och praktiken.

Jag skulle vilja fråga en helt annan sak. Jag var så naiv på utskottsmötet att jag för några ögonblick trodde att vi hade tagit beslut om att knäppa den svenska regeringen på näsan i fråga om klusterbomber och bombkapsel 90 och att man borde driva på för ett heltäckande beslut som inkluderar även de svenska klustervapnen.

Sedan förstod jag utifrån diskussionen i utskottet och i medier att utskottets majoritet inte riktigt ville knäppa regeringen på näsan och ta till en hårdare linje. På Göran Lennmarkers inlägg lät det nästan som att ett heltäckande förbud skulle vara heltäckande i den bemärkelsen att det skulle inkludera även svenska klustervapen. Jag hoppas att jag har gjort en rätt tolkning. Men jag undrar om jag har gjort det. Vad är alliansens linje vad gäller klustervapen? Om den inte är alldeles utmärkt kan den i alla fall uttryckas tydligare och klarare.

Anf. 62 GÖRAN LENNMARKER (m) replik:

Fru talman! Alliansens linje är väl den som är riksdagens linje, att vi vill se en överenskommelse i enlighet med Oslodeklarationen. Det finns ett utkast till vad Oslodeklarationen innebär. Det ligger nu ute hos samtliga de länder som ska delta i Dublinprocessen. Som jag nämnde inledningsvis finns det fyra punkter som kommer upp till debatt och diskussion där. Det gäller definitionen av klustervapen. Det finns två undantag eller preciseringar redan gjorda. Frågan om den tredje blir säkert föremål för en mycket het diskussion i Dublin. De övriga tre frågorna var förstörelsetiden, frågan om när man jobbar ihop i internationella operationer och ansvar. Vi har inga klustervapen som används och som förorsakar skador.

Det viktiga är att ha ett heltäckande tillräckligt kraftfullt förbud så att vi inte får ut klustervapen på det sätt som du själv och andra har beskrivit. Det andra är att se till att vi får en stor grupp, gärna 150 länder, i Dublin som står enade bakom detta. Det vore väldigt bra om vi fick alla EU-länderna att stå bakom. Det i sin tur kan bli den kraft som går in i FN-processen. FN-processen är trots allt det viktiga. Där finns huvuddelen av de länder som faktiskt använder klustervapen. Det är dem vi vill komma åt. Det är där skadorna finns. Det är väl en ganska bra ambition.

Vi var ganska eniga i utskottet om att vilja nå dithän. När vi når dit har vi tagit ett bra första steg. Men det är FN-processen som blir det viktigaste om vi ska nå resultat på marken. Human Rights Watch har en lista över de länder där klustervapen redan finns. Det kan vi inte göra så mycket åt. Den kan vi inte röja bort, men vi ska inte addera till den.

Anf. 63 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Vapenproduktionen har naturligtvis en lång historia i vårt land men också i andra länder. Skälet till detta är att vi har önskat självbestämmande och möjlighet att hävda vår egen politiska linje i försvarssammanhang och i utrikespolitiska sammanhang. Det har gjort att vi inte har sett att vi kan stå utan vår egen förmåga att producera. Det kan man tycka bra om, man kan tycka illa om det, och det finns de som helt vill avveckla all produktion.

Mot den bakgrunden är det naturligt att också fundera på följande. Om vi nu har en produktion som ska vara något så när effektiv och ekonomisk – medborgarna är ju de som ytterst betalar för försvaret – måste man ställa sig frågan: Är vi beredda att betala för att över huvud taget inte sälja något av de vapen som vi producerar till länder runt omkring oss? För oss är det självklart att vi ska ha möjlighet att exportera vapen. Det har varit en förutsättning och är en förutsättning för att vi ska kunna ha en produktion.

Jag tycker att det är viktigt att lyfta fram att vi från svensk sida har gått före när det gäller att ha en kontroll över vapenexporten genom den prövning som sker av länder, genom de beslut som har tagits från riksdagen angående regelverket. Man kan ha olika synpunkter på regelverket, och det noterar jag att det finns här i kammaren. Men jag har inte hört i de tidigare inläggen annat än att man följer regelverket. Man kan naturligtvis värdera och tolka, så är det alltid, men den redovisning som regeringen gör visar att vi följer regelverket som det har beslutats om i den här kammaren.

Här är vi en förebild för andra. Vi har verkat för att få en ökad öppenhet, precis som Göran Lennmarker beskrev, både i EU och i FN för att göra systemet mer transparent, överblickbart och inte hotfullt utan snarare till en del i en fredsfrämjande struktur.

Man kan i dessa dagar fundera, fru talman, om inte den del som vi väntar på i utredningssammanhang eller i lagstiftningsförnyelse, nämligen att lyfta in också importen i systemet, vore någonting viktigt för framtiden, inte bara för oss utan också för andra länder. Det är en del av det hela i ett läge där vi inte längre är självförsörjande utan i allt större utsträckning blir beroende av import.

Jag tycker att Göran Lennmarker i många stycken lyfte fram de centrala punkterna. Det gäller 1980 års vapenkonvention som det ju pågår en översyn av i FN-systemet. Det beslut som togs i slutet av 2006 och där Sverige var mycket pådrivande syftade till att få ett juridiskt avtal som reglerar klustervapen. Det är avgörande för att nå framgång här, precis som när det gäller landminorna. Osloprocessen ska ses i ljuset av att vi via Osloprocessen vill försöka underlätta för en framgång i FN-systemet. Om Osloprocessen inte får det resultatet har vi inte agerat riktigt.

Det är centralt och viktigt att vi får fram ett resultat av Osloprocessen som främjar och underlättar en framgång i FN-systemet för att få en reglering av klustervapen, något som i sin tur leder till att vi inte får de följder som vi har sett i dag. Vi har många exempel från Libanon och andra länder där klustervapen, precis som landminor, har skadat människor under en lång tid efter själva kriget.

Jag vill betona det som utskottet framhåller och det som Göran Lennmarker beskrev, nämligen att vi från svensk sida ska vara pådri-

vande i den här processen för att få till stånd ett heltäckande internationellt förbud mot klustervapen.

Det är ingen hemlighet att den frågan bereds i regeringen. Det framgick också av de tidigare replikskiftena. Från vår utgångspunkt kan inte vår egen bombkapsel 90 få stå i vägen för ett framgångsrikt resultat. Det centrala är att nå framgång som vi hoppas på i Dublin när man slutar den processen – en framgång som förstärker FN-systemets möjligheter att nå ett förbud mot klustervapen.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Anf. 64 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! För att tydliggöra Vänsterpartiets ståndpunkt: Vi säger nej. Dagens vapenexport ligger i dag inte i alla delar inom ramen för svensk lagstiftning. Vi tycker att vi behöver vara oerhört tydliga med det.

Svensk lagstiftning i dag säger att vi inte ska exportera vapen till länder som befinner sig i väpnad konflikt. Jag har svårt att se att de tolv stater som befinner sig i Irak med väpnade trupper och som vi exporterar vapen till inte skulle befinna sig i en väpnad konflikt. Därför tycker vi från Vänsterpartiets sida att man ska upphöra med exporten till dessa länder. Eftersom det är en väpnad konflikt i Irak tycker vi inte att man ska skicka tillbaka flyktingar dit.

Jag har en fråga till Kerstin Lundgren. Kerstin Lundgren anser uppenbarligen att dagens vapenexport ligger inom ramen för den svenska lagstiftningen. Är inte USA, dit vi förra året exporterade vapen för 858 miljoner, ett land som befinner sig i väpnad konflikt? Vad befinner sig USA annars i?

Det vi har att debattera är trots allt skrivelsen om 2007. I de här debatterna blir vi ofta framåtblickande. Jag vill ändå ställa en fråga om det som hände 2007. När vi för ett år sedan debatterade här i kammaren var vi helt eniga i utskottet om att Sverige skulle vara drivande bakom ett internationellt förbud mot klustervapen. Nästan omedelbart efteråt gick försvarsminister Mikael Odenberg ut och sade: Det omfattar inte de svenska klustervapnen bombkapsel 90.

Sedan följde tre möten inom ramen för Osloprocessen. Först var det i Lima. Där deltog inte Sverige. Sedan följde Wien och Wellington dit den svenska regeringen åkte och förhandlade för att få till undantag, långa övergångsperioder och ett så urholkat förbud som bara var möjligt.

Jag skulle vilja fråga Kerstin Lundgren om hon anser att regeringens agerande under 2007 har varit förenligt med det som vi i stor enighet sade i utskottet förra året, nämligen att Sverige skulle verka för ett internationellt förbud mot klustervapen under 2007.

Anf. 65 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Fru talman! Hans Linde funderar i form av att USA skulle vara ett land som befinner sig i väpnad konflikt. Man kommer in på tolkningar där Hans Linde och jag har lite olika värderingar. Om vi befinner oss i Afghanistan för att stötta regimen där och bygga upp ett land som har härjats av talibaner eller om man, som USA, befinner sig i Irak för att man ombeds och också har FN-stöd för att säkra och skapa förutsättning-

är för fred och försoning kan man från vår horisont inte dra de slutsatser som Vänsterpartiet gör. Vi gör helt enkelt olika bedömningar.

Jag kan bara konstatera att den bedömning som jag gör delas av dem som har att pröva export av vapen enligt vårt regelverk.

När det gäller Osloprocessen som har varit väldigt central i debatten kan vi konstatera att regeringen agerar för att åstadkomma ett internationellt förbud mot klustervapen. Man kan ha synpunkter på vilka som åkte eller inte åkte till olika möten. Det kan man ha olika mening om. Jag är inte nöjd i alla delar, ska jag säga. Jag hoppas och förväntar mig att vi ska komma fram på ett bra sätt i den slutförhandling som nu ska ske i Dublin. Det jobbar vi för från vårt parti. Jag hoppas och tror att vi där ska nå en framgång som blir grunden för en framgång i FN-systemet som jag hoppas och tror att vi är överens om är det centrala.

Anf. 66 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Det är uppenbarligen så att Kerstin Lundgren och jag gör helt olika tolkningar av begreppet väpnad konflikt. Det vore intressant att av Kerstin Lundgren få höra hur man tolkar begreppet väpnad konflikt. Vad befinner sig USA i om inte i väpnad konflikt?

USA genomförde trots allt under 2007 fem gånger fler bombanfall än 2006. Hur många stater i världen som befinner sig i fred, som alltså inte befinner sig i konflikt, genomför massiva bombningsanfall på andra länders territorium? Det skulle vara intressant att få ett svar från Kerstin Lundgren på den frågan.

För att återgå till frågan om klustervapen är det uppenbarligen så att utskottets majoritet inte har varit riktigt nöjd med sin regerings agerande eftersom man skärpte skrivningen och gick från ett internationellt förbud till ett heltäckande internationellt förbud. Det måste trots allt ha funnits ett syfte med att man godtog det förslaget till skrivning.

På måndag inleds slutförhandlingarna i Dublin inom Osloprocessen. Vilket medskick gör vi till den svenska regeringen? Vilken kommer att bli den praktiska betydelsen av att vi nu i utskottet har skärpt skrivningarna? Göran Lennmarker talade tidigare om att det är två delar. Det heltäckande internationella förbudet mot klustervapen rör både antalet stater och olika typer av klustervapen.

Den naturliga frågan, som vi nog alla i Sverige ställer är: Vad händer med bombkapsel 90? Vad kommer att hända med bombkapsel 90 under det kommande året? Vad kommer det att stå i skrivelsen för 2008 när vi debatterar den nästa år?

Kommer det heltäckande förbudet också att omfatta de svenska klustervapnen bombkapsel 90?

På den frågan skulle jag och många med mig i fredsrörelsen vilja ha ett ja eller ett nej från den borgerliga alliansen.

Anf. 67 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Fru talman! Vi har helt klart olika värderingar. Det är inte så konstigt. Vänsterpartiet har ju inte för inte sin historia, och vi har vår. Det är helt olika värdegrunder – den kommunistiska och Centerpartiets liberala – när det gäller hur vi värderar världen.

Fru talman! Det medskick som Sveriges riksdag gör till regeringen handlar om det som Göran Lennmarker nämnde, nämligen att vi ska age-

ra pådrivande för att åstadkomma ett heltäckande förbud. Jag hoppas att vi kan se det resultatet när vi får skrivelsen för innevarande år och diskuterar det nästa år i riksdagen.

Som jag har sagt tidigare får bombkapsel 90 inte stå i vägen för en sådan lösning.

Anf. 68 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag vill återföra diskussionen till frågan om väpnad konflikt. Kerstin Lundgren sade att ingen påstår att det bryts mot reglerna. Om man inte bryter mot reglerna måste det väl ändå bero på att reglerna är väldigt fluffiga och har väldigt stort tolkningsutrymme.

Trots allt har 4 000 amerikanska soldater dött och mellan 100 000 och en miljon – det är väldigt oprecisa beräkningar – irakiska civila avlidit till följd av konflikten.

Om man kan påstå att det inte är en militär konflikt har man en väldigt liberal definition av vad som inte utgör en väpnad konflikt. Den kanske borde preciseras.

Sverige exporterade år 2007 krigsmateriel till 57 olika länder. Nyligen har vi exporterat vapen till länder som USA, Storbritannien – också inblandat i Irakkriget, Kina, Kazakstan, Brunei, Indonesien, Malaysia, Thailand, Indien, Pakistan, Bahrain, Egypten, Förenade Arabemiraten, Oman, Saudiarabien, Tunisien, Mauritius, Namibia. Många av de här länderna är inblandade i konflikter. Många av de här länderna har problem med brott mot mänskliga rättigheter. Är inte reglerna lite väl fluffiga?

Anf. 69 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Fru talman! Man kan ha synpunkter på reglerna. Det har jag respekt för att man har olika meningar runt omkring. Men de facto har riksdagen tagit ställning för dagens regelverk. Det har prövats utifrån det regelverket i den nämnd som har den uppgiften. Jag har uppfattningen att man har fått en acceptans i den nämnden för de exportbeslut som har tagits. Det är ingen som har påstått något annat heller.

Jag vet att man vill ändra reglerna. Från vår sida har vi sagt att vi måste få med import. Det är den spännande delen, fru talman. Samtidigt som Max Andersson räknar upp många länder som han tycker att man inte ska få exportera till skulle man kunna fundera på vem vi ska få importera från. Jag misstänker att Max Andersson anser att vårt svenska försvar har anledning att ha några vapen i sin hand om de ska kunna sköta den uppgift som vi förväntar oss att de ska göra.

Är det Ryssland? Det fanns inte med i den här uppräknningen. Är det Ryssland som vi ska importera från, eller vad ser Max Andersson för land framför sig?

Anf. 70 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! Skälet till att Ryssland inte fanns med på listan är väl att vi inte nyligen har exporterat särskilt mycket vapen eller kanske inte några vapen alls till Ryssland. Jag är inte expert på det här området. Jag har för mig att det när det gäller någon form av jaktammunition kan finnas någon liten export till Ryssland – rätta mig om jag har fel.

Men jag tycker nog inte att det skulle vara acceptabelt om Sverige exporterade vapen till Ryssland heller. Tänk bara på Tjetjenien! Det kanske inte försiggår någon väpnad konflikt där heller, enligt Centerpartiets definition av saken. Vad vet jag?

Den fråga som jag tänkte ställa nu handlar om bombkapsel 90. Hörde jag rätt? Jag vill ändå tolka allting till det bästa. Men hörde jag rätt när jag tyckte mig höra att Centerpartiet vill ha en hårdare linje än vad regeringen velat när det gäller bombkapsel 90, att man väldigt gärna vill att de svenska klustervapnen också ska förbjudas som ett resultat av den här processen?

Hörde jag rätt när Centerpartiet inte vill säga att man tänker bättre i dag än vad man gjorde i går men åtminstone vill låta antyda att man har tagit ett steg i rätt riktning? Det är trots allt inte bara Miljöpartiet och Vänsterpartiet som driver den här linjen. Vi har även fått med oss Socialdemokraterna, vilket man väl får tolka som ett tecken på att några år i opposition är bra för ett partis moraliska ryggrad. De har nu insett att de hade lite fel förut, och nu har de lite mer rätt.

Är Centerpartiet och majoriteten i denna kammare på väg att tycka samma sak, att bombkapsel 90, svenska klustervapen, är lika dåliga eller nästan lika dåliga som alla andra klusterbomber och att vi därför borde förbjuda dem?

Anf. 71 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Fru talman! Jag noterar att vi inte får någon bild av vilka länder vi ska få importera vapen från. Det är ju den andra motbilden som vi måste kunna föra resonemang runt omkring. Enligt Max Andersson verkar det som att vi inte får importera från en lång rad länder, inte heller från våra grannländer misstänker jag, inte Danmark om de nu skulle ha producerat.

Där blir Max Anderssons svaret skyldig. Är det Ryssland, eller vem är det som står kvar? Jag vet att Max Andersson inte har någon ytterligare replik, men jag noterar ändå den slutsatsen av förra repliken som Max hade.

När det gäller bombkapsel 90 var jag tydlig. Jag konstaterar att det centrala är vad vi säger. Vi ska få till stånd framför allt en framgång i FN-processen, för det är då som det kan göra verklig skillnad. Vår utgångspunkt är att Osloprocessen ska vara en bra grundplatta för det, inte ett hinder för att nå framgång i FN-processen. För då har vi misslyckats. Vi måste kvalitetssäkra Dublinresultatet och Osloprocessen genom att kunna bedöma att resultatet främjar en framgång i FN-systemet.

Utifrån det värderar vi de olika insatserna. Vår hållning är – det sade jag också – att bombkapsel 90 inte får stå i vägen för en framgång. Sedan får vi se vad resultatet i slutändan kommer att bli för bombkapsel 90. Det får vi kanske anledning att återkomma till, fru talman.

Anf. 72 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Krig, kris och konflikter. Vid en utblick världen över kan vi krasst konstatera att våld snarare än fred, försoning och förståelse överskuggar alltför många konflikter. Somalia, Darfur, Sri Lanka, högin-tensiva, lågintensiva konflikter gör det ganska lätt att misströsta över att mänskligheten inte kommit längre i sin utveckling.

Nästan en tredjedel av alla länder i världen har upplevt just våldssamma konflikter under de tio senaste åren. I diktaturen Burma, där cyklonen Nargis just dragit fram och redan 62 000 personer dött, satsar militärjuntan runt 40 procent av sin bnp varje år på militära utgifter, men bara 4 procent läggs på områden som hälsa och utbildning. För varje krona som satsas i bistånd världen över går ytterligare 13 kronor till militära utgifter.

Men samtidigt sker oerhört mycket positivt i fredens tecken världen över. Millenniumskiftet markerade faktiskt 55 år utan konflikter mellan världens stormakter, vilket är den längsta perioden i historien utan våld på den nivån.

Antalet allvarliga väpnade konflikter i Afrika med fler än 1 000 döda har minskat från tolv för tio år sedan till tre i dag. Och sedan 1998 har omkring 100 väpnade konflikter världen över faktiskt avslutats. 1963 genomfördes 25 kupper eller kupp försök. 2004 genomfördes tio stycken. Alla misslyckades.

Ett av världens mest förödande vapen som vi diskuterar intensivt denna dag är klustervapnet. Enligt Handicap International dödar förstas mestadels dessa civila, varav 40 procent är barn. Men nu pågår en intensiv process världen över för att utrota dessa klustervapen, på samma sätt som personminorna förbjöds via den internationella Ottawakonventionen.

Denna fråga är högaktuell. Just nu som vi står och har denna debatt i kammaren sitter allianspartiernas förhandlare och diskuterar om strategin inför Dublinmötet.

Från Folkpartiets sida har vi varit glasklara när vi har gått in i förhandlingarna. Vi tycker, som vi har sagt många gånger i denna kammare, att bombkapsel 90 bör fasa ut och försvinna. Regeringen är dessvärre inte en folkpartistisk enpartiregering. Då hade det varit något enklare. Men det har varit vår utgångspunkt, vilket både jag som utrike talesman och Allan Widman som försvarspolitik talesman har lyft fram i diverse debatter de senaste åren.

Det kommer också att vara väldigt svårt för Sverige om vi får till stånd ett heltäckande förbud att få undantag för BK 90. Det tror jag alla parter i denna debatt är ganska överens om.

Man kan ändå konstatera krasst att 1900-talet har varit det blodigaste århundradet i mänsklighetens historia. Vi har haft två världskrig med miljontals offer. Under kalla kriget skedde en upprustning som kunde ha förintat hela jordklotet.

Då kan man fråga sig: Finns det något som talar för att 2000-talet inte upprepar 1900-talets förödande krig? Det mest positiva tecknet är att världens demokratier tror mer på samarbete än någonsin. Det finns ju inget bättre skydd mot krig än ömsesidigt samarbete, solidaritet och beroende mellan demokratiska länder.

Europeiska unionen är ett lysande exempel på hur samarbete mellan demokratier kan bygga en kontinent som faktiskt präglas av fred.

Men innebär då talet om fred att vapnen spelat ut sin roll i världen nu år 2008? Dessvärre inte! Som liberal vill jag betona tre saker:

För det första: Jag är inte pacifist.

För det andra: Jag är inte mot vapenexport i sig. Som liberal tycker jag att det är självklart att demokratiska länder ska få försvara sin frihet med vapen. Polisen behöver ibland vapen för att skydda människor i brottsituationer. På samma sätt behöver världens demokratier gemensamt och i ett nära samarbete kunna stå upp med vapen i hand mot demokratins fiender.

För det tredje: Jag tror att vi alla måste vara mycket medvetna om att man ibland måste försvara det fria ordet, rösträtten, demokratin, kvinnors rättigheter och till syvende och sist det mänskliga livet med vapenmakt. Så var det under de allierades kamp mot Adolf Hitlers Nazityskland under andra världskriget.

Få av oss vågar tänka tanken på, eller skulle ens själva ha fått leva i dag, hur det hade varit om mänsklighetens grövsta brott, Förintelsen, hade fått sin slutgiltiga lösning. Fascismen, nazismen och totalitarismen hade utan de allierades vapenmakt genomsyrat vartenda hörn av Europa än i dag.

Skydd med vapen behövs ännu år 2008. Jag skulle önska att fler pågående folkmord, folkfördrivningar och massvåldtäkter kunde stoppas med vapen och inte bara få fortsätta under diskussionen ”tyst och passiv diplomati”.

Det stora problemet i global politik i dag är inte att omvärlden ingriper för ofta utan tvärtom alldeles för sällan när blodiga konflikter pågått mitt framför ögonen på oss.

Bara under de senaste decennierna har det varit fruktansvärda händelser världen över. Folkmordet i Darfur skördar fortfarande nya offer varje vecka. Under folkmordet i Rwanda mördades nästan en miljon människor under bara ett par månader 1994. I Srebrenica mördades tusentals muslimska män 1995. I Halabja gasade Saddam Hussein 1988 ihjäl 5 000 kurder.

Det är en skam för mänskligheten i den fria världen att vi faktiskt inte ingrep med vapen för att stoppa de här blodiga massmorden. Det som debatten i dag här i kammaren i grunden handlar om är kanske att det inte går att hålla sig neutral mellan frihet och förtryck.

För mig som liberal är det här de stora utmaningarna i dag inom svensk vapenexport. Vi ska alltså försöka forma en vapenexport som ligger närmare våra utrikespolitiska ambitioner. Flera talare har utifrån olika ideologiska utgångspunkter lyft fram detta här i dag, även om vi kanske inte alltid landar i samma ståndpunkt.

Måhända är den här diskussionen fortfarande i sin linda. Men kravet på ett demokratikriterium är oerhört centralt på den här fronten. Vi ska exportera vapen till demokratier, och vi ska undvika vapenhandel med diktaturer. Ett sådant här krav skulle kunna innebära att exporten vägs mot tydliga krav på demokratisk utveckling. Då kan man som ett första steg förhindra vapenexport till rena diktaturer.

Vi i Folkpartiet har i diskussionen lyft fram tre länder som vi anser vara extra centrala. Framför allt och först och främst handlar det om Saudiarabien, Förenade Arabemiraten och också Pakistan. I de två senare länderna har man nu förvisso haft val. Jag tror att vi alla hoppas att det går i rätt riktning. Men människorättsövergreppen är fortfarande omfattande.

Jag är ändå nöjd med att alliansregeringen frös nya vapenexportavtal med Pakistan i höstas när bråken var som allra tydligast. Jag är också nöjd med att den borgerliga alliansregeringen inte skrev under ett militärt ramavtal med Förenade Arabemiraten – mycket tack vare att mitt parti, Folkpartiet, tydligt satte ned foten. Vidare är jag väldigt nöjd med den nya nyckelmening som förts in i betänkandet på s. 16: ”Utskottet anser att sannolikheten är liten för att tillstånd ska beviljas för krigsmaterielexport till diktaturer.” Alla vi i denna kammare som vill ha en mer restriktiv vapenexport till diktaturer bör flitigt använda sig av denna nyckelmening i kommande debatter.

Men det här är absolut inte tillräckligt. Jag tycker att det är positivt att Miljöpartiet och den här gången faktiskt också Vänsterpartiet väljer att lyfta fram begreppet ”demokratikriterium” i sina reservationer. Men som liberal frågar jag mig samtidigt om det är samma demokratikriterium som det vi har drivit under flera års tid. Så är det ingalunda på väldigt många fronter.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet förespråkar att Sverige ska avbryta vapenexporten till några av våra närmaste demokratiska grannländer – Danmark, Lettland, Estland och Litauen. Det där skiljer sig markant från Folkpartiets syn. Jag tycker att det är väldigt cyniskt att straffa de baltiska länderna, som för bara två decennier sedan led under Sovjetkommunismen, genom att de inte ska kunna få bygga upp en modern militär så att de kan försvara sina nyvunna demokratier.

I debatten förordas också att Sverige ska avveckla sin krigsmaterielexport till u-länder, även demokratiska sådana som till exempel Sydafrika. Det om något är väl en form av imperialism, alltså att säga att folkvalda u-landsregeringar inte själva ska få säga hur de vill satsa sina finansiella medel. Måhända är det inte klokt – det instämmer jag i – att investera i vapen. Men det måste ländernas demokratiska regeringar få bestämma.

Vidare krävs det att Sverige ska ta hem militärattachén från Tel Aviv. Det är förvisso regeringen som ansvarar för de här placeringarna. Men jag tycker att det rimmar illa med ett demokratikriterium att vilja ta bort en försvarsattaché som är placerad i Mellanösterns enda demokrati, Israel, som för övrigt i dag den 14 maj firar sin 60-årsdag. Ett stort grattis, Israel! För övrigt handlar det när det gäller attachén mest om Sveriges engagemang i Mellanösternfrågor och i krishanteringsfrågor i allmänhet, inte specifikt om Israel. Gärna ett demokratikriterium, men först måste vi kunna enas om begreppet ”demokratikriterium”.

Den svenska utrikespolitiken har länge vägletts av en neutralitetspolitik som kanske förr vilade på realpolitiska hänsynstaganden. Dessa finns inte här i dag. Det är dags för oss att göra upp med den här traditionen. Vi i Folkpartiet tycker att ordet ”neutralitet” borde ersättas av ordet ”demokrati” i den svenska säkerhetspolitikens inriktning.

Frågan om ett svenskt Natomedlemskap är inte aktuell i nuläget. Den frågan får vi ta upp i en annan debatt.

Fru talman! Avslutningsvis: Frihet, demokrati och mänskliga rättigheter måste ibland försvaras med vapen. Men att understödja diktaturer med vapen är både omoraliskt och olämpligt.

Anf. 73 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Ja, det stämmer att både Vänsterpartiet och Folkpartiet i alla fall är eniga om ett demokratikriterium i svensk krigsmateriellagstiftning. Men sedan är det väl alldeles uppenbart – det framgår när man lyssnar på Birgitta Ohlsson – att Vänsterpartiet och Folkpartiet har olika syn på vad som är demokrati och på vilka krav på mänskliga rättigheter vi ska ställa.

Ska vi bara stirra oss blinda på de politiska friheterna, eller ska vi se till hela deklARATIONEN om mänskliga fri- och rättigheter som också inkluderar kulturella och sociala rättigheter? Den frågan ligger kanske lite utanför diskussionen i dag, men vi har all anledning att i vårens debatter återkomma till den i ytterligare betänkanden.

Vi i Vänsterpartiet har sagt att vi inte bara vill ha ett demokratikriterium. Vi vill också ha ett tydligt kriterium som säger att Sverige inte ska exportera vapen till länder som befinner sig i konflikt.

Ställer Folkpartiet sig bakom ett sådant kriterium? Anser Folkpartiet att vi inte ska exportera vapen till länder i konflikt? I så fall är det oerhört märkligt att Folkpartiet nu här står på barrikaderna och är för att vi ska exportera vapen till länder som Danmark, Lettland och USA som har trupp på plats i Irak och som är mitt uppe i en väpnad konflikt.

Jag vill gärna lyfta fram också en annan fråga. Birgitta Ohlsson pratade om Pakistan. Jag var en av dem som i höstas glädde sig när Folkpartiet deklarerade att man hade fryst vapenexporten till Pakistan. Men den glädjen grumlades när man från Saab, som är de som har kontraktet med just Pakistan, sade: Vi har ett kontrakt och en leveransplan som vi fullföljer. Vi finjusterar systemen men har en affär som rullar på.

Den affär som åsyftades var den Erieye-affär som vi tidigare diskuterat. Så hur var det egentligen, Birgitta Ohlsson? Lyckades du och Folkpartiet egentligen frysa vapenexporten? Det man hör när man lyssnar på Saab tyder inte på det och inte heller när vi ser Erieye-affären i dag mellan Sverige och Pakistan.

Anf. 74 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! Den första frågan rörde detta med ett demokratikriterium. Där kan man inse att Vänsterpartiets syn på demokrati ganska markant skiljer sig från de flesta partiets syn i denna riksdag.

Det som Förenta nationerna kategoriserar som en demokrati är ett land som har fria val, där man respekterar minoriteter och där man har yttrandefrihet, pressfrihet och annat. Både exempelvis USA och Israel lever upp till detta. De flesta amerikaner är nog hjärtligt trötta på den politik som president George W. Bush under de senaste åren har fört. Men de har full frihet att rösta bort honom i början av november i år. Detsamma gäller Israel. Gillar man inte den israeliska politiken kan man självklart välja en annan premiärminister än Ehud Olmert.

Och, ja, vi tycker från Folkpartiets sida att det är rätt att Sverige har en försvarsattaché placerad i Israel. Ja, vi tycker från Folkpartiets sida att det är rätt att vi fortsätter att samarbeta med Amerika när det gäller olika vapensamarbeten och säkerhetsutbyten. De kan säkerligen också bli mer intensiva om vi hade större inflytande i den frågan.

När det gäller de andra länderna som Hans Linde räknade upp, nämligen Estland, Lettland, Litauen, Storbritannien, Danmark med flera, är det självklart att fortsätta att ha ett intensivt samarbete med dem också militärt. Det handlar inte bara om ett hägrande svenskt Natomedlemskap, som jag hoppas få uppleva inom de närmaste tio åren, utan det handlar också förstås om EU-samarbetet. Det är aktiva demokratiska medlemmar i Europeiska unionen som vi ska ligga nära när vi samarbetar försvarsmässigt.

Det här med att ha internationella trupper ute på plats – det har ju även vårt eget land, som Kerstin Lundgren nämnde tidigare, exempelvis i Afghanistan. Den rollen skulle vi kunna bli ännu mer intensiva i.

Jag återkommer om Pakistan i mitt nästa svar.

Anf. 75 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Ja, Birgitta Ohlsson får återkomma, för det är fler frågor som är innesående, bland annat om Folkpartiet verkligen lyckades stoppa någon vapenexport till Pakistan över huvud taget.

Visst är det så att Birgitta Ohlsson och jag uppenbarligen har olika syn på demokrati. Jag kan säga att jag är stolt över det, när man ser till exempel det betänkande om just mänskliga rättigheter och demokrati som vi i utrikesutskottet nu arbetar med. Det är en väldigt tydlig skillnad, hur den borgerliga regeringen har dubbla måttstockar för mänskliga rättigheter runt om i världen.

Vi har uppenbarligen också olika syn på begreppet konflikt, eftersom vi i Vänsterpartiet anser att man inte ska exportera vapen till länder i konflikt och anser att det råder väpnad konflikt i Irak. Därför ska vi inte exportera vapen till de länder som har trupper i Irak. Därför ska vi inte avvisa flyktingar tillbaka till Irak.

Vad anser Folkpartiet: Råder det väpnad konflikt i Irak eller inte?

Jag går vidare i diskussionen. Vi hörde tidigare att Birgitta Ohlsson och Folkpartiet nu ser fram mot en ny lagstiftning och hoppas att det ska finnas ett demokratikriterium på plats. Det måste vara en from förhoppning, men det stämmer inte riktigt överens med det betänkande som Folkpartiet har ställt sig bakom i kammaren. I det betänkande vi i dag har att debattera, som folkpartisterna senare i dag troligtvis kommer att rösta för, står det att regeringen nu bereder ett nytt lagstiftningsförslag där man bland annat utgår från Krigsmaterielutredningen, Krut, från 2005.

Om man tittar på Krigsmaterielutredningen från 2005 är det knappast en utredning som borde glädja någon som vill ha ett demokratikriterium i svensk krigsmateriellagstiftning. Där säger man uttryckligen att man inte vill ha ett demokratikriterium, därför att demokrati är lite för svårt att definiera. I stället vill man att svensk krigsmaterielexport ska underordnas svenska näringspolitiska intressen.

Hur kan man, Birgitta Ohlsson, stå här och kämpa för ett demokratikriterium samtidigt som man säger att man vill ha en ny lagstiftning som grundar sig på Krigsmaterielutredningen, Krut, från 2005?

Anf. 76 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! I utredningen Krut reserverade sig Folkpartiets representant, tillsammans med Miljöpartiets representant, för ett demokratikriterium. Vi var de partier som allra tydligast tog ställning i den frågan.

Vi ska inte hymla – det är en fråga där oerhört få svenska politiska partier har landat ännu. Det är ett fåtal partier, och det är bra att Vänsterpartiet under denna debatt i dag ansluter sig till ett demokratikriterium. Miljöpartiet och andra fortsätter att driva frågan, och vi från Folkpartiets sida gör också det. Men det är en fråga som fortfarande är i sin linda.

Krututredningen var vi väldigt skarpt kritiska till. Den skulle snarare urholka den krigsmaterielexport vi har i dag. Det har vi fört fram via våra representanter. Det är inte alls klart hur det kommer att bli på den fronten ur alla vinklar.

När det gäller Pakistan: Ja, avtalet bröts, och det blev inga nya avtal, som var tänkta att presenteras. Nu får vi invänta utvecklingen i Pakistan. Jag tror att vi alla kan glädjas åt att landet har haft val, måhända inte fläckfritt demokratiskt men ändå ett första steg där flera partier som inte tillhör Musharraf's falang har kommit fram. Det var djupt tragiskt att Benazir Bhutto blev mördad den 27 december 2007, men det har ändå skett en utveckling som vi måste ta till vara. Flera av oss ska resa tillsammans med utrikesutskottet i augusti till bland annat Indien och Pakistan, och jag hoppas att vi kan utveckla mer intensiva kontakter på detta område.

Återigen när det gäller just demokratikriteriet: Man kan vara hedervärd i politiken och säga att man är mot vapenexport och kanske har en mer renodlad pacifistisk linje. Men om man nu vill ha en vapenexport över huvud taget, vilka länder kan då kvala in? Ska vi bara ha en vapenexport som grundar sig på samarbete med Norge? Men det passar kanske inte heller – Norge är ju med i Nato, och det kanske Vänsterpartiet har något emot. Det är oerhört svårt att se vilka länder man ska kunna samarbeta med över huvud taget om inte ens länder som Förenta nationerna, Human Rights Watch och andra karakteriserar som demokratier får delta i detta.

Anf. 77 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag får inleda med att säga att demokrati är en underbar sak, en fantastisk sak, som jag tror att alla ledamöter i denna kammare är för. Det ska vi vara glada över. Demokrati har inte bara ett egenvärde utan skapar också fred. Det är ytterst ovanligt att demokratiska stater går i krig med andra demokratiska stater. Demokrati är bra. Det kan såväl Miljöpartiet och Folkpartiet som alla andra i denna kammare enas om.

Problemet med att enögt fokusera på en så fantastisk sak som demokratin är att demokratiska stater också kan göra fruktansvärda saker. De kan också begå övergrepp. De kan bryta mot mänskliga rättigheter. De kan ockupera. De kan terrorbomba civilbefolkning. Demokratin är bra, men den är inte så perfekt att man kan blunda för att civilbefolkning dör, blir plågad, fördriven etcetera.

När jag lyssnar på Folkpartiet framstår det som om det inte är något som helst problem att USA bedriver krig i Irak och som om det inte är något problem att Israel bedriver en fruktansvärd politik på de ockuperade områdena – de är ju demokratier.

Från Miljöpartiets sida blundar vi inte för att demokratiska länder också kan begå övergrepp. Vi tycker inte heller att man ska exportera vapen till länder som befinner sig i krig.

När jag lyssnar på Birgitta Ohlsson undrar jag: Tycker du att det vore okej att ändra svensk vapenexportpolitik så att man skulle kunna få exportera vapen till Israel? Om du inte tycker så, kan du förklara varför?

Anf. 78 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! Att exportera vapen till Israel är inte aktuellt i dagsläget, för det finns inga sådana frågor på agendan. Men jag tycker att Sverige definitivt kan ha ett större samarbete militärt med Israel, med USA och med flera andra länder som har nämnts under debattens gång.

Det är inte heller någon hemlighet att Folkpartiet är det parti i denna riksdag som kanske allra mest brinner för att Sverige ska bli medlem i Nato, där USA är en av många aktörer och ett av många aktiva länder. Vi har ingen beröringsångest för att samarbeta med Amerikas förenta stater vare sig militärt, politiskt eller demokratiskt.

Därmed inte sagt att man behöver älska allting som USA och Israel, eller någon demokrati för den delen, gör i världen i dag. Jag är den första att skriva under på att Guantánamo aldrig borde ha fått sättas upp och borde stängas direkt. Jag är den första att skriva under på att delar av Israels politik inte är positiva och att olagliga bosättningar måste bort. Jag är den första att skriva under på att såväl USA och Israel som Ryssland och andra måste sluta att använda sig av klustervapen.

Det är därför som det är viktigt att denna process som nu går vidare inte bara blir en process där idealistiska fina länder som har minimala klustervapen eller inga alls skriver under, för då blir det en skendeklarationskommission som inte leder till någonting i det långa loppet. Det är viktigt att vi suger in, får bredd och får djup, där flera länder kan delta på det sättet. Man behöver alltså inte älska allt som demokratin gör.

Men det som är den fundamentala skillnaden i denna debatt är att medborgarna i USA, att medborgarna i Israel, som fyller 60 år i dag, att medborgarna i flera andra länder som har nämnts i debatten – Danmark, Storbritannien, Estland, Lettland och Litauen – lever i demokratier där man kan avsätta sina ledare när man inte tycker att politiken är korrekt. Det finns säkerligen många amerikanska väljare som inför höstens val delar den uppfattningen, som inte uppskattade kriget i Irak, och det kommer att vara en av anledningarna till att man röstar bort George W. Bush. Det kan vara en anledning. Men det är viktigt att se att man då har den friheten.

Det är därför jag tycker att som ett första steg ...

Anf. 79 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! På min fråga varför det enligt Folkpartiets linje inte var aktuellt att exportera vapen till Israel fick jag svaret: Det är inte aktuellt för det ligger inte på agendan.

Det var inte det mest kraftfulla nej jag har hört i denna kammare. Det lät nästan som ett ja som inte vågar tala klarspråk. Du får gärna utveckla svaret och tala om varför det inte är aktuellt, varför ni inte vill det om ni inte vill det.

Sedan vill jag också passa på att berömma Folkpartiet lite grann för att de tar ställning mot klustervapen och även mot de svenska klustervapnen. Jag önskar er all lycka när det gäller att övertyga Moderaterna om den saken i de förhandlingar som pågår. Heja Folkpartiet, får man väl säga för ovanlighetens skull.

Jag har dessutom en annan fråga, om konflikten. Befinner sig USA i en konflikt i Irak? Jag vet att om vi hade haft en ren folkpartiregering i Sverige när det begav sig och USA bestämde sig för att invadera hade svenska trupper följt med och invaderat Irak. Min fråga är: Anser ni verkligen att det inte försiggår en militär konflikt där? Jag vet att ni är USA-älskare av första rang, men ni borde väl ändå kunna erkänna att det försiggår en militär konflikt i Irak.

Anf. 80 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Fru talman! Jag får tacka så mycket för det miljöpartistiska uppmantrandet i frågan om klustervapen och BK 90. Vi kan återigen konstatera att klustervapen är fel, fel, fel, oavsett vilken nation som producerar dem, oavsett vilken nation som använder dem och oavsett i vilket syfte de används. Det finns en skala mellan olika typer av klustervapen. Men det är viktigt att vi får ett allomfattande förbud där också de svenska vapnen BK 90 är inkluderade.

När det gäller olika samarbeten med Israel kan jag säga att det tidigare har funnits import av exempelvis ammunition från Israel. Det var en tid sedan, och det motsatte vi oss inte. Men det som har varit på gång hittills handlar framför allt om olika övningsarbeten, och där tror jag att vi skiljer oss åt ganska markant. Det har vi varit positiva till därför att Israel är en aktör i regionen och ett land som dessutom har väldigt mycket kunskap när det gäller säkerhet, krig och konflikt efter att ha befunnit sig i sådana situationer under mycket lång tid.

Den andra frågan rörde återigen konflikt och Irak. Vad kan vi konstatera att Irak är i dag? Visst finns det amerikansk närvaro fortfarande i landet. Men det är faktiskt en folkvald irakisk regering som styr landet just nu. Det är kalla fakta. Det är en regering där kvinnor och män samt olika minoritetsgrupper har möjlighet att rösta. Det handlar om ett första steg. Det är inte en avancerad demokrati. Det vill jag absolut inte påstå på något sätt. Men det är i alla fall ett embryo till demokrati.

Oavsett om vi var för eller emot kriget – man kan ha olika åsikter om det var rätt eller inte, och i efterhand kan man se många problem som har kommit upp – är det ändå viktigt att se att vi nu måste ta ansvar för att se till att utbilda poliser i Irak, att öka vårt bistånd till regionen och att göra vad vi kan för att demokratin ska få fäste på allvar så att amerikanska trupper och andra kan lämna landet.

Anf. 81 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Fru talman! Det har varit en lång debatt och intressant. Det betänkande som vi i dag debatterar behandlar regeringens skrivelse om strategisk exportkontroll 2007. Man pratar bland annat i den skrivelsen om

krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden. Betänkandet behandlar också motioner som har väckts med anledning av detta och under den allmänna motionstiden.

Som bekant har Sveriges regeringar ända sedan mitten av 80-talet genom årlig skrivelse till riksdagen redogjort för den svenska exportkontrollpolitiken. Syftet har hela tiden varit att bidra med ökad transparens samt att ge underlag för en bredare diskussion, som vi har här i dag, om de frågor som är relaterade till icke-spridning och exportkontroll. Det är viktigt att ha med.

Fru talman! Diskussionen om försvarsmateriel är ju ofta lite osaklig och också infekterad i många fall. Precis som länder som Sverige har moralisk rätt att tillverka och köpa försvarsmateriel för att kunna försvara våra gränser och demokratiska värden har också andra länder samma moraliska rätt att tillverka och köpa försvarsmateriel. För att kunna försvara sig behövs det vapen. Ibland måste de köpas från andra, om man inte i sitt eget land har en egen produktion. Således existerar en naturlig marknad för försvarsmateriel som kan försvaras moraliskt. Men då det inte handlar om vilka varor som helst är det viktigt att den omges med regler och kontroll. Sker handel med vapen på ett orätt eller olagligt sätt måste det få katastrofala konsekvenser, menar vi kristdemokrater.

Försvarsindustrin i Sverige, som för övrigt är betydligt mer internationell än vad den har varit tidigare, är en viktig del av svenskt näringsliv. Men vi kristdemokrater förväntar oss att affärer med försvarsmateriel alltid följer de regler som redan är fastställda i svensk och internationell lag. De brister som kan finnas i nuvarande lagstiftning bör alltså behandlas i samband med regeringens hantering av Krututredningen som lär komma inom kort. Där tycker också Kristdemokraterna att det är viktigt att vi lyfter in demokratikriteriet.

Fru talman! Gällande klustervapnen önskar jag påminna om den betänkandetext som antogs tidigare i år i utrikesutskottet och som lyder:

”Oslodeklarationen undertecknades 2007 av 46 stater, däribland Sverige. I deklarationen ställer sig signatärerna bakom ambitionen att före utgången av 2008 sluta ett internationellt avtal om att förbjuda användning, produktion, överlåtande och lagring av klusterammunition som förorsakar oacceptabla civila skador. Utskottet vill framhålla vikten av att Sverige fortsätter att vara pådrivande för att få till stånd ett internationellt förbud rörande klustervapen i enlighet med Oslodeklarationen. I avvaktan på det arbete som påbörjats är utskottet inte berett att nu förordna någon svensk reglering i frågan.”

Det har förekommit flera översynskonferenser, och utskottet konstaterar att Sverige har varit aktivt i fråga om reglering av klustervapen och agerat i syfte att få till stånd förhandlingar med ett juridiskt bindande dokument som slutmål. Oslodeklarationen undertecknades 2007, och Kristdemokraternas linje är att Sverige ska vara pådrivande för ett internationellt avtal om förbud mot klustervapen utan att ha bombkapsel 90:s egenskaper för ögonen, helt i enlighet med utrikesutskottets betänkandetext.

Samtidigt som försvaret av Sverige också måste värnas måste ordet klustervapen definieras. Då är det så att bombkapsel 90 inte ännu har klassificerats fullt ut. Därför får vi givetvis fundera på om vi ska ha den kvar. Skulle den bli definierad som ett rent klustervapen ska vi givetvis ta bort den. Därför menar jag att det är en annan diskussionspunkt som ut-

görs av implikationerna för internationella militära operationer, och det är viktigt med deltagande såväl av stater som undertecknat en kommande konvention på klustervapenområdet som av stater som inte tillhör dem som har skrivit under.

Regeringen bereder för närvarande, som vi har hört här tidigare, den svenska positionen inför Dublinkonferensen, och utrikesministern har i svar på interpellationer tidigare i vår uttalande att det är Sveriges målsättning och Sveriges ambition att få till stånd en ambitiös och effektiv internationell reglering av klusterammunition.

Vidare anfördes också att Oslodeklarationens målsättning är att förbjuda klusterammunition som orsakar oacceptabla civila skador. Detta sätter fokus på de humanitära problem som just klusterammunition ger upphov till.

Vi ligger mycket nära varandra i denna debatt, men jag förstår mycket väl att oppositionen har en annan utgångspunkt än vad vi kristdemokrater och vi i alliansen har.

Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 82 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Jag har två frågor till Else-Marie Lindgren. Här citeras betänkandet där det står att man ej i dagsläget från den borgerliga majoriteten är beredd att förorda ett svenskt förbud. Då blir den självklara frågan: Varför? I Oslodeklarationen, som Sverige undertecknat, uppmanas de länder som har undertecknat att gå före och införa nationella förbud eller på andra sätt ta initiativ på nationell nivå. FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon har på samma sätt uppmanat FN:s medlemsstater att gå före Osloprocessen och införa nationella förbud. Det ser vi i flera länder, bland annat i Norge där man har infört moratorium. I andra länder, som Belgien, har man infört rena förbud.

Varför kan man inte i dag förorda ett svenskt förbud mot handel, produktion och användning av klustervapen i Sverige? Vad är problemet? Det har jag mycket svårt att se.

Min egentliga anledning att begära replik på Else-Marie Lindgren var att hon sade att bombkapsel 90 inte är definierat som ett klustervapen. Då blir jag mycket orolig. Vi har dragit denna fråga i utskottet möte efter möte. Till slut fick vi till en skrivning som jag tycker är bra och som säger att vi ska ha ett heltäckande internationellt förbud rörande klustervapen. Vi hörde tidigare utskottets ordförande säga att det är heltäckande på två områden, både när det gäller antalet länder och olika typer av klustervapen. Nu hör vi Else-Marie Lindgren svaja betänkligt på målet.

Jag skulle vilja ha ett förtydligande. Vad är det som gäller för bombkapsel 90? Kommer ett heltäckande internationellt förbud innebära att vi avskaffar, förbjuder och lägger ned detta anskrämliga vapen en gång för alla?

Anf. 83 ELSE-MARIE LINDGREN (kd) replik:

Fru talman! Jag börjar med att svara på den andra frågan. Så som industrin uppfattar det och så som vi har skrivit i tidigare skrivningar måste man kunna definiera huruvida ett vapen är ett klustervapen eller övrig krigsmateriel. Det finns ju krigsmateriel och övrig krigsmateriel.

Vi har från Kristdemokraterna inte uppfattat att man har definierat bombkapsel 90 som ett rent klustervapen som har oacceptabla följder. Därför yttrar jag mig på detta sätt här i dag.

Det är viktigt att vi får klara kriterier. Vi säger från Kristdemokraterna, precis som övriga partier, att det är viktigt att vi får bort klustervapen som har oacceptabla följder. Därför tycker jag att vi ska låta bombkapsel 90 vara tills vi har definierat om den verkligen är ett rent sådant klustervapen.

Anf. 84 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Jag blev lite förvånad; det gick lite snabbt. Jag fick inte något svar på min första fråga. Varför kan man inte i dag förorda ett svenskt förbud och följa de deklARATIONER som kommer från FN:s generalsekreterare och genom Oslodeklarationen att medlemsstaterna ska gå före, ta nationella initiativ och göra som vi i Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill, nämligen förbjuda produktion, handel och användning av klustervapen redan i dag här i Sverige?

När det gäller det internationella arbetet mot klustervapen hade vi för ett år sedan en skrivning där det stod att Sverige skulle vara drivande för ett internationellt förbud mot klustervapen. Nu har vi tydligt skärpt den skrivningen. Vi säger att vi ska ha ett heltäckande internationellt förbud rörande klustervapen. I syfte att komma åt bombkapsel 90, trodde vi i alla fall. Det var därför som vi från Vänsterpartiets sida kunde ställa oss bakom den här skrivningen och inte reserverade oss på denna punkt. Vi såg att med ett heltäckande internationellt förbud måste det vara en självklarhet att även bombkapsel 90 kommer att omfattas.

Nu gör Else-Marie Lindgren detta till en definitionsfråga. I Osloprocessen definierades det så att klustervapen som förorsakar oacceptabel skada ska förbjudas. Jag tycker visserligen att det är en för snäv definition. Jag skulle vilja se en betydligt bredare definition, som den man har använt inom FN-systemet. Men även med den definition man har i Osloprocessen, hur kan man säga att den inte skulle omfatta bombkapsel 90? Hur kan det finnas några tveksamheter om bombkapsel 90 är ett klustervapen eller inte?

Om man skulle använda bombkapsel 90 – hoppas det aldrig sker – och släppa det i en krigszon där det finns flyktingströmmar av civila, skulle det då inte förorsaka oacceptabel civil skada? För mig finns det ingen tvekan om svaret på den frågan. Vi måste självklart definiera bombkapsel 90 som ett klustervapen. Därför måste den svenska regeringen, med det betänkande vi har på vårt bord, åka till Dublin på måndag och driva igenom ett internationellt förbud som också omfattar bombkapsel 90.

Anf. 85 ELSE-MARIE LINDGREN (kd) replik:

Fru talman! Vi ska vara pådrivande, precis som du säger. Vi är överens i Sveriges riksdag om att vi ska vara pådrivande för att få ett förbud mot klustervapen som får oanade konsekvenser. Det är oerhört viktigt. Regeringen sitter just nu och diskuterar hur vi ska kunna vara mer pådrivande. Att vi går före och pekar ut en färdriktning när vi nu snart ska sätta oss ned och förhandla – och kanske får med länder som ännu inte undertecknat Oslodeklarationen – kan väl vara en god demokratisk väg i linje med det du tidigare tagit upp. Det är viktigt att vi lyssnar in vad

övriga länder säger och att de är med i Dublin och skriver under. Vi kristdemokrater tycker att det är viktigt att så många länder som möjligt accepterar de regelförändringar som vi kommer att påbjuda.

När det gäller bombkapsel 90 står jag fast vid att vi måste få ett klart regelverk för hur vi ska definiera klustervapen. Vi vet att bombkapsel 90 har en kort verkningstid i jämförelse med andra konventionella klustervapen. Det är viktigt att vi har något som vi kan försvara vårt avlånga land med den dagen det händer något. Tycker inte Hans Linde att det är värt att försvara demokratiska värden och värderingar som det svenska samhället står för i händelse av att något skulle ske?

Anf. 86 KENNETH G FORSLUND (s):

Fru talman! Hans Linde undrade i en tidigare replikomgång var alla ledamöter var, för de var inte här i kammaren. Det är inte så värst många fler nu, snarast färre. Jag kan berätta var jag själv var. Jag var och talade inför två skolklasser när jag lite sent blev varse att jag skulle vara här. Det gick lite snabbare än förväntat i den tidigare debatten. Så blir det ibland och därav sista startpositionen.

Vi socialdemokrater vill framför allt två saker när det gäller krigsmaterielexporten. Det ena är att det måste bli en bättre svensk krigsmateriel-exportlagstiftning. Den tidigare socialdemokratiska regeringen inledde det arbetet, och det gjordes en utredning. Så här långt har den nuvarande borgerliga regeringen varken presenterat en fortsättning på det arbetet eller ett förslag till ny lagstiftning.

Det är viktigt med en ny lagstiftning som är förenlig med den politik för en global utveckling som den svenska riksdagen har beslutat om och som regeringen har att följa. Vi vill att svensk krigsmaterielexport ska styras av strikta regler. Det ska vara en restriktiv politik. Det ska inte bara handla om exporten utan även om vår import av krigsmateriel, menar vi socialdemokrater. Vi vill att Sverige ska vara ett föregångsland på detta område.

Vi socialdemokrater, som del av arbetarrörelsen och som progressiv kraft, vill att Sverige ska gå före på en lång rad områden. Detta är ett av dessa områden. Vi menar att det är rimligt och viktigt att Sverige är konsekvent och säger att bombkapsel 90 – det svenska vapen som av många i branschen betraktas som en teknisk höjdpunkt i kategorin klustervapen – även ska omfattas av ett internationellt förbud.

Vi socialdemokrater tycker också att det är viktigt att vi tillsammans med övriga länder i Europa jobbar med att ta fram en gemensam uppförandekod inom EU för krigsmaterielexporten. Det ska vara en uppförandekod som också är restriktiv och som ska leda till minskad export av krigsmateriel både från Sverige och från EU. Det är den socialdemokratiska politiken.

Om några dagar börjar Dublinmötet som är en del av och förhoppningsvis avslutningen på Osloprocessen. Där menar vi socialdemokrater att det är viktigt med en så bred definition som möjligt av begreppet klustervapen. Vi har under arbetet i utrikesutskottet varit fundersamma över hur mycket vi ska våga ta ut segern utifrån den text som har bred majoritet i utskottet bakom sig om ett heltäckande förbud mot klustervapen. Det är svårt att värdera detta med ord.

När jag hörde Else-Marie Lindgren här alldeles nyss besannades min oro. Min tveksamhet om vad den svenska regeringen egentligen kommer att ställa för krav på och ha för ståndpunkter vid Dublinmötet tilltog kraftigt när jag hörde relativiseringen. Plötsligt var bombkapsel 90 inte ett klustervapen och skulle inte omfattas av ett internationellt förbud mot klustervapen. Det vore ett fullkomligt oacceptabelt resultat.

Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 3.

Anf. 87 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Det har varit väldigt intressant att följa den här debatten. När jag kom hit och satte mig på min stol utgick jag från att vi skulle ha mer av eniga definitioner av klustervapen och om vilken väg vi skulle vilja gå framåt. Men jag ser att så inte är fallet, utan frågetecknen har ökat.

Jag kan inte känna igen den process som är mycket parallell till det vi jobbade med när det gällde att få till ett totalförbud mot truppminor. Vi jobbade via Ottawakonventionen och kunde sedan också få styrka utifrån det att jobba vidare i FN-processen.

Nu när vi har Osloprocessen hade jag hoppats att vi skulle kunna se samma gemensamma anslag att även om inte alla är med på vagnen från början är vi ändå på väg åt rätt håll och ett totalförbud även i detta avseende.

Jag stöder Kenneth G Forslund som har talat väl för Socialdemokraterna och utvecklat våra synpunkter. Jag ställer mig också bakom samma reservationer som Kenneth G Forslund här har lyft fram.

Det är ändå viktigt att med några korta ord säga att den politik vi så här långt fått på plats gäller truppminor och ammunitionsröjning. Man kan också vara en resurs för att röja upp rester av klustervapen.

Det måste ha en struktur och finnas någon som bär arbetet. Här har vi Swedec i Eksjö som arbetar med just de frågorna och som det hittills har funnits ett starkt stöd för. Jag vet att det är flera ledamöter som är närvarande här i kammaren som har varit på besök och tittat på Swedecs fantastiska verksamhet.

Den är nödvändig och kommer att bli än mer nödvändig när vi får till förbuden mot klustervapen som vi alla borde arbeta för. Men nu har vi inte ens enighet om definitionen. Jag hoppas ändå att vi fortfarande har enighet som stödet till Swedec.

Jag vet att Folkpartiet inte har samma inställning när det gäller verksamhet på orten Eksjö där det är beläget. Stureplanscentern har naturligtvis också en annan uppfattning än vad man haft tidigare.

Vi måste frigöra oss från myter som handlar om att allt måste ske i storstadsregionerna och att man inte kan ha personalförsörjning om man inte finns i Mälardalsregionen. Vi måste se till varför man behöver en sådan verksamhet och hur en verksamhet som Swedecs kan understödja det som vi i dag debatterar.

Här har jag väldigt mycket förhoppningar att Kristdemokraterna och Else-Marie Lindgren ska tillsammans med mig och andra arbeta för att Swedec får finnas kvar i Eksjö och har möjlighet att utvecklas och att Swedec också är en stark resurs i arbetet mot klustervapen. Det är en fråga. Om Else-Marie Lindgren inte vill svara på den just nu får hon gärna återkomma.

Det är väldigt viktigt i dag. Vi följer vad som händer på nyheterna, det som läcker ut och också de tankegångar som finns från majoritetens sida. Jag vill från den här talarstolen i dag understryka att Swedec är en mycket viktig och unik del av det svenska försvaret. Det spelar en unik roll. Vi har inte råd att låta ens diskussionen om ett ifrågasättande fortsätta. De behöver vårt stöd, vi behöver dem och omvärlden behöver deras verksamhet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

14 § Kör- och vilotid vid internationell järnvägstrafik

*Kör- och vilotid
vid internationell
järnvägstrafik*

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2007/08:TU9
Kör- och vilotid vid internationell järnvägstrafik (prop. 2007/08:76).

Anf. 88 NINA LARSSON (fp):

Fru talman! Jag ska mycket kort inleda denna debatt med att förklara att debatten kommer att handla om betänkandet *Kör- och vilotid vid internationell järnvägstrafik* som kommer av regeringens proposition med samma namn. På denna har också två motioner väckts med anledning av detta innehåll.

I propositionen föreslås att rådets direktiv om avtalet mellan Europeiska järnvägs gemenskapen och Europeiska transportarbetarfederationen införs i svensk rätt. Det gäller aspekter på villkor för arbetstagare i gränsoverskridande trafik inom järnvägssektorn. Dessa förändringar föreslås träda i kraft den 14 december 2008. I detta betänkande finns också två reservationer.

Med dessa korta ord lämnar jag härmed över till debatt.

Anf. 89 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! Vänsterpartiet har reservation 1, som jag härmed yrkar bifall till, där vi i huvudsak kritiserar det föreslagna yrkandet i betänkandet och propositionen. Det handlar om synsättet att all tågpersonal inte ska omfattas av den nya lagen utan endast de anställda ombord som har arbetsuppgifter som har betydelse för säkerheten.

Vi anser att det är olämpligt att knyta tillämpligheten av lagen till vad arbetsuppgifterna har för betydelse för säkerheten. Vi är övertygade om att all personal ombord på ett tåg i händelse av hot mot säkerheten eller en olycka på något sätt kommer att beröras och behöva ingripa.

Vi tycker inte att det finns anledning att man i förväg försöker kategorisera vilka som kan ha betydelse för säkerheten och vilka som inte kan ha det. Det är bättre att utgå från att alla på något vis kommer att drabbas och kommer att behöva vidta åtgärder vid hot mot säkerheten. Därmed är det enklaste systemet att samtliga ombord ingår i en sådan här lagstiftning. Det är den ena punkten.

Den andra punkten är att vi eftersom detta är ett minimidirektiv från EU inte finner några skäl och saknar argument för att vi ska ändra på det

som traditionellt sett enligt den vanliga arbetstidslagstiftningen klassificeras som nattarbete, det vill säga arbete mellan 22.00 och 06.00.

I det här fallet föreslår man i stället utifrån EU-direktivet att man ska ha en definition på nattarbete som arbete från 23.00 fram till 06.00. Det handlar bara om en timmes skillnad.

Vi har väldigt svårt att förstå argumentationen för varför det inte är enklare att redan från början fastställa att vi ska ha samma arbetstidslagstiftning i det här fallet som i övrigt i stället för att hänvisa till att man kan justera det via kollektivavtal.

Jag kan konstatera att vi har de fackliga organisationerna Seko och ST med oss i uppfattningen om arbetstidsfrågan. Det är viktigt att det upprätthålls.

Man skriver på s. 13 i propositionen att vårt förslag skulle innebära att direktivet genomförs på ett mer långtgående sätt än vad direktivet kräver. Några mer bärande skäl för en sådan utvidgning av direktivets definition har därför regeringen inte funnit. Det är en uppfattning som utskottet delar.

Vi konstaterar att det här är ganska kännetecknande för den så kallade nya arbetarregeringen – att ha en positiv definition på nattarbete anses inte vara ett bärande skäl för att man ska ansluta sig till och ha samma syn på nattarbete för nattpersonal i internationell järnvägstrafik som i övrig trafik. Det tycker jag är ganska betecknande.

Anf. 90 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Det är sedan länge känt att tågtrafik har väldigt stora miljö fördelar jämfört med andra trafikslag. Jag testade själv internationell järnvägstrafik för bara några veckor sedan, när jag gjorde en resa ned till Tyskland. Jag tog nattåget från Malmö till Berlin, så åkte jag runt i Tyskland och så tillbaka igen med tåg. Det gick alldeles utmärkt, även om det var lite svårt att få tag på biljetter. Det verkar vara populärt med internationell järnvägstrafik.

Jag räknade ut ungefär vilka klimatutsläpp jag skulle ge upphov till med olika transportslag. Genom att använda tåget gav jag upphov till ungefär 20 gram koldioxid totalt för hela resan. Hade jag flugit lika långt hade det varit åtminstone 300 kilo koldioxid, och då räknar vi bara in koldioxiden och inte flygandets övriga klimateffekter. Med bil hade det blivit ungefär 150 kilo koldioxid. Tåget är alltså i särklass när det gäller klimatfördelar vid resande.

Internationell tågtrafik, åtminstone inom Europa, har också en väldigt stor potential. Redan i dag kan man som sagt åka nattåget till Berlin från Sverige. Det planeras också enligt uppgift nattåget till Bryssel; man skulle till exempel kunna åka ned dit och gå på EU-möten. Vi ser också att tågcharter har startats och har en otroligt snabb och positiv utveckling och att det finns ett enormt sug från resenärer och turister.

Jag tycker att vi måste göra allt vi kan för att bejaka den här utvecklingen och gynna den så mycket vi kan. Det sista vi behöver i ett sådant läge är nya regler som hindrar en fortsatt positiv tågutveckling på den internationella arenan. Det är det som är problemet med det här förslaget som jag ser det, att de här reglerna missgynnar tåget väldigt kraftigt jämfört med andra trafikslag. Man inför här hårdare regler när det gäller arbetstider och vilotider än vad man har inom de andra trafikslagen. Det

är ett stort problem eftersom det faktiskt blir ett sätt att missgynna det miljöbättre transportslaget.

Det är också väldigt tydligt att reglerna missgynnar svenska tågoperatörer jämfört med centraleuropeiska konkurrenter, och det beror ju på att vi är i en ytterkant av den europeiska kontinenten. Man har en lång resa med tåg i Sverige innan man ens är framme vid gränsen, och det gör att man får en sämre konkurrenssituation med dessa regler.

Vi vet att det pågår en avreglering av tågtrafiken i Europa som ska vara klar 2010. I dagsläget har svenska företag på tågområdet en fördel i och med att man har haft en avreglerad marknad, men det finns en risk att den fördelen nu förfelas och försvinner genom att man inför regler som i stället missgynnar svenska tågoperatörer. Det är väldigt olyckligt.

Det finns inte heller någon anledning att speciellt missgynna tågen – till exempel är tågen säkerhetsmässigt bättre än vad lastbilstrafik eller flygtrafik är, och vi tycker därför att det kan finnas skäl att faktiskt inte ha lika hårda viloregler som man har när det gäller andra transportslag.

Vi ser redan i dag att tåget tyvärr har svårt att konkurrera när det gäller internationella transporter. Mycket beror detta på att man har administrativa regler och krångel som gör att det blir svårt för tåg företagen att köra över gränser och mellan nationer. Vi har olika infrastruktur, vi har olika säkerhetssystem och signalsystem och vi kör på olika sidor när det gäller tågtrafiken. Då måste man ställa sig frågan om det behövs fler eller färre hinder för att utveckla den internationella tågtrafiken. För oss i Miljöpartiet är svaret solklart: Vi måste riva ned hindren och se till att man inte skapar nya!

Tågoperatörerna har svarat på de förslag som har kommit och har varit väldigt kritiska mot att man nu inför nya, försvårande regler. Man poängterar också att internationell tågtrafik inte bara är negativt för arbetstagarna, utan det kan faktiskt tvärtom upplevas som positivt att få en möjlighet att göra olika typer av tågtransporter och att kunna resa till andra delar av världen och arbeta i andra länder. Det vet vi är ett argument som till exempel åkerierna använder för att rekrytera ny personal – att man har möjlighet att resa runt i arbetet och se andra delar av världen.

Vi tror alltså att detta kommer att utgöra ett hinder för tågoperatörerna när de ska rekrytera ny personal, framför allt ungdomar, och det är alltså ytterligare ett problem som de här reglerna kommer att ge upphov till.

Vi kan inte se annat än att det är en orimlig hantering att sådana här väldigt genomgripande avtal ska styras på en central europeisk nivå. Vi tycker att det är ett sätt att missgynna både svenska arbetsgivare och svenska arbetstagare. Det rimliga vore att man i stället – det är ett mycket bättre förslag – borde ge parterna möjlighet att förhandla dessa avtal nationellt och komma överens om vilka regler som ska gälla i kollektivavtal i stället. Det är det vi tycker att regeringen borde ha drivit och varit betydligt tuffare på EU-nivå med, att faktiskt se till att de svenska avtalsparterna skulle kunna komma överens om andra regler som inte missgynnar hela tågsektorn.

Jag vill därmed yrka bifall till reservation 2.

Anf. 91 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Fru talman! Betänkandet TU9 om kör- och vilotider vid internationell järnvägstrafik trodde jag kanske inte inledningsvis skulle föranleda en debatt och ett antal reservationer. Men nu står vi här i kammaren, och det ska debatteras. Jag trodde kanske i min enfald att vi kunde ha en ganska samlad syn på det här – naturligtvis bortsett från Vänsterpartiet som vill detaljstyra allting.

Men vi kan väl ändå konstatera att det är vällovligt att vi får regler som ytterligare stärker den gränsöverskridande konkurrensen. Detta är ju ett sätt att åstadkomma detta. Det gläder mig att Per Bolund så entusiastiskt sjunger avregleringens lov och hur vi kan få ökad konkurrens på järnvägsområdet. Jag ser fram emot att Per Bolund även fortsättningsvis deltar i våra järnvägsdebatter framöver när det gäller nationell järnvägstrafik och fortsätter denna inslagna väg och stöder alliansen när det gäller att få en bättre kollektivtrafik på järnväg genom ökad konkurrens och avreglering. Det ligger ju precis i linje med vad Miljöpartiet i dag har sagt. Jag förutsätter alltså att ingen annan ståndpunkt kommer till tals när det gäller den nationella järnvägstrafiken.

När det gäller de reservationer som finns, som jag för övrigt, fru talman, passar på att yrka avslag på nu, kan man när det gäller dygnsvilan säga att det ju står i propositionen att denna del är föremål för förhandlingar. De förhandlingar som ligger till grund för att man ska behöva ha ändrade regler för dygnsvila startades redan hösten 2007. Jag tycker alltså inte att det är något problem. Det förvånar mig att det över huvud taget finns en reservation när det gäller den delen, för det pågår förhandlingar, och jag kan i vissa stycken dela en del farhågor om att det kan vara hämmande med dagens regler. Men frågan är som sagt under beaktande, och jag tror att det kommer att bli betydligt bättre under förhandlingsfasen.

Peter Pedersen hänvisar s. 13 i betänkandet och tycker att han har stort stöd av Seko och fackförbundet ST. Det kan vara så, men jag tycker att om Peter Pedersen ska läsa en text kan han fortsätta att läsa stycket ut och inte avbryta mitt i. Där står nämligen också så här: ”Utskottet vill i sammanhanget erinra om att inget hindrar parterna att avtala om en längre nattperiod.” Det finns alltså möjlighet om arbetsmarknadens parter kommer överens om detta. Så var det sagt.

Jag tycker inte att jag har anledning att förlänga denna debatt. Vi får se om vi behöver utbyta några ytterligare åsikter i ett replikskifte. Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och naturligtvis än en gång avslag på motionerna.

Anf. 92 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Jan-Evert Rådström gick in för att provocera fram en fortsatt debatt, och då får man lov att anta den utmaningen.

Låt mig fortsätta att citera på s. 12 längst ned och i början på s. 13. Där säger utskottsmajoriteten: ”Utskottet kan instämma i att ett nattbeleggrepp som omfattar samma period som enligt arbetstidslagen skulle vara enklare att tillämpa.”

Sedan drar man slutsatsen att vi inte ska ha något enkelt, utan vi ska ha ett alldeles eget arbetstidssystem för just den här kategorin människor. Därför ska vi bestämma att för just dessa ska natten börja 23.00 och inte 22.00 som för vanliga arbetstagare. Frågan är vem som är mest klåfingrig. Jag skulle vilja säga att det är den sittande majoriteten och som vanligt EU som är väldigt klåfingriga och ska gå in med en massa exakta direktiv.

Jag tycker att det är viktigt att vi värnar den svenska arbetstidslagen även för människor som jobbar i internationell järnvägstrafik. Det finns ingen anledning att ta fram en särslagstiftning och sedan hänvisa till att vi ska lösa den här skillnaden på en timme via kollektivavtal. Det borde finnas andra saker som man löser den vägen. Här tycker jag att vi ska gå på det som är enklast att tillämpa. Jag tycker inte att det finns någon som helst anledning att krångla till det när det gäller den internationella järnvägstrafiken.

Anf. 93 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Den överenskommelse som nu ligger på vårt bord är gjord. Redan när man kom överens inom EU såg man att man behöver diskutera dygnsvilan. Därför sade man redan inledningsvis i det avtal som ligger till grund för de här dokumenten att denna del skulle omförhandlas. Det är det som sker nu. Det skulle omförhandlas efter två år, och omförhandlingarna började hösten 2007. Det är bra att så sker.

Jag tycker att det är betydligt bättre att man kommer framåt i frågor än att de går i stå och ingenting händer. Vi borde kunna vara överens. Många gånger är kanske problemet att man inte kan gå till handling på grund av att man inte orkar fatta ett beslut, men så har skett i det här fallet. Jag tror att de tveksamma aspekter som du tog upp kommer att diskuteras nu när förhandlingarna pågår.

Anf. 94 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Nu gick Jan-Evert Rådström till konfrontation när det gäller omförhandling av regleringen av dygnsvila. Jag vill bara påpeka att Vänsterpartiet inte har någon synpunkt på det. Vi står bakom majoritetsuppfattningen där.

Jag diskuterade varför vi inte ska kunna ha samma begrepp om vad som är nattarbete oavsett om man befinner sig på ett tåg i Sverige, på ett sjukhus eller i internationell järnvägstrafik. Varför ska vi krångla till det och lägga in en timmes skillnad? Det var vår poäng.

Dessutom tycker vi att det är enklare att innefatta all personal som finns på tåget i stället för att i förväg försöka ta reda på vilka som kan komma att omfattas om någonting som inte ska inträffa inträffar. Sedan ska man reda ut i efterhand varför man inte gjorde det man skulle. Det skulle bli en massa gränsdragningsproblem. Det är bättre att säga att de som jobbar på ett fordon på något vis sannolikt kommer att bli berörda om en olycka eller något annat händer. Varför inte låta alla ingå i lagstiftningen från början i stället för att åstadkomma onödiga gränsdragningsproblem som krånglar till det hela? Varför vill inte Moderaterna förenkla tillvaron i det här fallet? Varför ska ni krångla till det just här?

Anf. 95 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Här, precis som för alla andra yrkesgrupper, finns det säkerhetsklassning av personal. Peter Pedersen har själv varit med och diskuterat och fattat beslut när det gäller sjöfartsektorn. Det finns inom luftfarten också. Vi har kategorisering av olika yrkesgrupper. Jag ser inget problem i det.

Jag ser inte heller något problem i att vi försöker få till stånd ett avtal som ska vara tillfyllest för svensk del. Nattbegreppet skiljer sig i den här detaljen, men det går att ta in det i nationella överenskommelser. Jag ser inte något stort problem här mer än Vänsterpartiets önskan och klåfingrigheten att man ska styra saker och ting i varje detalj från Sveriges riksdag. Jag har större förtroende för arbetsmarknadens parter än Peter Pedersen i detta fall. Jag tror att arbetsmarknadens parter sköter detta. Vi kommer säkert att få fler frågor framöver där Vänsterpartiet vill styra från denna talarstol och vi har förtroende för arbetsmarknadens parter.

Anf. 96 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att tacka Jan-Evert Rådström för inbjudan att delta i vidare järnvägsdebatter. Det hoppas jag att jag har möjlighet att göra framöver.

Miljöpartiet är inte emot en konkurrens. Vi har tvärtom välkomnat att det finns olika tågoperatörer även på den svenska marknaden. Nu kämpar vi för att de även ska få en möjlighet att verka internationellt, och det hoppas vi att majoriteten också kommer att ge dem möjlighet att göra. Men med de regler som nu är på väg att införas kommer den möjligheten att hämmas ganska allvarligt.

Jan-Evert Rådström hänvisar till att det pågår förhandlingar. Man kan hoppas att de förhandlingarna kommer till ett bra resultat, men det är ingen som vet. Vi kan inte vara säkra på att de gör det. De tidigare förhandlingarna som skedde på central europeisk nivå gav inte något positivt resultat för svenska förhållanden. De missgynnade tvärtom svenska tågoperatörer och därmed också de som är anställda inom de bolagen, vilket är negativt.

Jag kan inte se att det finns någon anledning att avvakta vidare förhandlingar. Jag tycker att det bästa vore att Sverige säger att den förhandlingen sköts bäst på svensk nivå. Vi har speciella förhållanden i Sverige på grund av vårt geografiska läge och på grund av att vår järnvägsmarknad ser annorlunda ut än vad den gör i många andra länder. Därför ska också förhandlingarna ske inom Sverige.

Jag tycker att det är väldigt tråkigt att regeringen inte har ansträngt sig mer för att göra någonting åt de här reglerna. Man kan göra en intressant jämförelse med transportbidraget som också strider mot EU-regler. Både den nuvarande och den förra regeringen slagits med näbbar och klor för att bevara transportbidraget och det undantag som EU har medgett där. Vi vet att transportbidraget tyvärr går väldigt mycket till lastbilstransporter och ganska lite till järnvägstransporter. Jag kan inte se varför man skulle agera annorlunda här. Är det bara för att det handlar om järnvägstransporter och för att de är extra miljövänliga som man inte från svensk sida kräver att få speciella undantag? Finns det någon som helst anledning till att man inte lägger två strån i kors för att kämpa för rimliga villkor för svenska järnvägsföretag?

Anf. 97 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är väl magstarkt när Per Bolund säger att vi inte lägger två strån i kors och vill agera här. Det är klart att vi gör. Det är viktigt att vi försöker att få så bra regler som möjligt. Det är också bra att vi får fram avtal som gynnar konkurrensen och som är ett steg mot en fortsatta avreglerad marknad när det gäller internationell järnvägstrafik. Jag tror att vi ska se detta som en fortsättning mot att vi ska få en bättre och mer konkurrensutsatt järnvägstrafik som är gränsöverskridande och även nationell naturligtvis. Jag tror att det vore förödande om vi inte kommer överens på Europainivå i det här läget och har det som grund för fortsatta diskussioner.

Jag har en kommentar till eftersom du tog upp det. Miljöpartiet är för konkurrens på järnvägssidan i Sverige, och ni är för fler järnvägsoperatörer. Jag noterade att Per Bolund sade så. Om det stämmer är det ett mycket intressant ställningstagande som jag välkomnar från Miljöpartiet.

Anf. 98 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Jan-Evert Rådström säger att det här förslaget gynnar konkurrensen. Det bästa man kan göra för att få svar på frågan om det verkligen gör det är att fråga aktörerna på marknaden vad de själva tycker. I remissvaren från till exempel Tågoperatörerna kan man tydligt se att de säger att det här förslaget motverkar EU:s ambition att öka den internationella godstrafiken på en avreglerad marknad. De säger också att det här förslaget slår hårdast mot länder i utkanten av Europa, specifikt Sverige. Även Almedags branschstyrelse för spårtrafik, som också är en stor arbetsgivarorganisation, konstaterar att detta är kraftigt negativt för de svenska tågoperatörernas möjlighet att konkurrera på en internationell marknad. Att det här förslaget skulle gynna konkurrensen stämmer möjligtvis för de centraleuropeiska tågoperatörerna som får en konkurrensfördel jämfört med sina svenska konkurrenter men inte för de svenska företagen som jag tycker att vi borde värna.

När det gäller konkurrens på järnvägen är systemet i Sverige uppbyggt så att SJ har monopol på de sträckor där man vill köra. Men på sträckor där man har valt att avstå från trafik finns det operatörer som kör redan i dag och som inte är statliga. Det är väl ingen som har föreslagit att det systemet ska ändras så att man ska ta bort det och ge all trafik till SJ. Det är ett system som åtminstone vi från Miljöpartiets sida står bakom att det finns privata aktörer som utför järnvägstrafik i Sverige.

Anf. 99 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Från Tågoperatörernas sida är det klart att de kan tycka att det är begränsande utifrån sin synpunkt och vad de har framfört för uppfattningar. Det kan jag förstå. Men samtidigt får även Tågoperatörerna och alla andra ha respekt för att vi är ett steg på väg mot att få en fungerande marknad fullt ut. Då är det här ett steg på vägen. Alternativet kunde vara att vi inte över huvud taget kan ha fungerande internationell tågtrafik. Jag ser alltså det här som ett steg på vägen framåt.

Jag föll tillbaka i den traditionella tron om Miljöpartiet och konkurrensutsättning av svensk järnvägstrafik. Det var tydligen en villfarelse som jag fick leva med här under cirka fem minuter, att ni var främjare av en konkurrensutsatt järnvägstrafik i vårt land. Nu kom det fram: Mono-

Prot. 2007/08:111
14 maj

*Kör- och vilotid
vid internationell
järnvägstrafik*

polet ska leva när det gäller SJ. Vi ska ha andra aktörer som kan konkurrera på de tåglinjer som inte går runt utan är stödberättigade.

Vi är alltså tyvärr tillbaka på ruta ett, Per, men jag ser ändå fram emot fortsatta järnvägsdebatter. Men något främjande från er sida av att få ökat kollektivresande i vårt land för resenärer, med fler aktörer även på SJ:s nät, finns tydligen inte.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.41 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 8 maj

NU11 Fjärrvärmelag m.m.

Punkt 1 (Prövning av oskälighetsprissättning)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

148 för utskottet

141 för res. 1

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 22 c, 24 fp, 18 kd

För res. 1: 109 s, 19 v, 13 mp

Frånvarande: 21 s, 13 m, 7 c, 4 fp, 6 kd, 3 v, 6 mp

Punkt 2 (Tredjepartstillträde till fjärrvärmenäten)

1. utskottet
2. res. 2 (s, mp)

Votering:

153 för utskottet

122 för res. 2

16 avstod

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 23 c, 24 fp, 19 kd, 3 v

För res. 2: 109 s, 13 mp

Avstod: 16 v

Frånvarande: 21 s, 13 m, 6 c, 4 fp, 5 kd, 3 v, 6 mp

Marianne Berg och Elina Linna (båda v) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 3 (Investeringsstöd för fjärrvärmeutbyggnad)

1. utskottet

2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

148 för utskottet

142 för res. 3

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 23 c, 23 fp, 19 kd

För res. 3: 110 s, 19 v, 13 mp

Frånvarande: 20 s, 14 m, 6 c, 5 fp, 5 kd, 3 v, 6 mp

Punkt 4 (Fjärrvärmeföretagens regelbörd)

1. utskottet

2. res. 4 (s, mp)

Votering:

150 för utskottet

123 för res. 4

19 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 23 c, 24 fp, 19 kd

För res. 4: 110 s, 13 mp

Avstod: 19 v

Frånvarande: 20 s, 13 m, 6 c, 4 fp, 5 kd, 3 v, 6 mp

Mikael Johansson (mp) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 5

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU10 Vägtrafikens miljöanpassning

Punkt 1 (Energieffektivisering inom transportsektorn)

1. utskottet

2. res. 1 (v, mp)

Votering:

258 för utskottet

34 för res. 1

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 109 s, 84 m, 22 c, 24 fp, 19 kd
För res. 1: 1 s, 19 v, 14 mp
Frånvarande: 20 s, 13 m, 7 c, 4 fp, 5 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 4 (Fordonsutveckling)

1. utskottet
2. res. 4 (s)

Votering:

183 för utskottet
110 för res. 4
56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 23 c, 24 fp, 19 kd, 19 v, 14 mp
För res. 4: 110 s
Frånvarande: 20 s, 13 m, 6 c, 4 fp, 5 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 7 (Utfasning av fossila bränslen)

1. utskottet
2. res. 5 (s)

Votering:

148 för utskottet
108 för res. 5
32 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 82 m, 23 c, 23 fp, 19 kd
För res. 5: 107 s, 1 mp
Avstod: 19 v, 13 mp
Frånvarande: 22 s, 15 m, 6 c, 5 fp, 5 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 15 (Förbud mot dubbdäck)

1. utskottet
2. res. 10 (mp)

Votering:

277 för utskottet
16 för res. 10
56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 84 m, 23 c, 24 fp, 19 kd, 19 v
För res. 10: 2 s, 14 mp
Frånvarande: 20 s, 13 m, 6 c, 4 fp, 5 kd, 3 v, 5 mp

Johan Löfstrand och Louise Malmström (båda s) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU22 Tillstånd att sända lokalradio

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU26 Förändringar i kostnadsutjämnningen för LSS-verksamhet

1. utskottet

2. res. (s)

Votering:

178 för utskottet

110 för res.

1 avstod

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 23 c, 23 fp, 19 kd, 17 v, 14 mp

För res.: 109 s, 1 v

Avstod: 1 v

Frånvarande: 21 s, 15 m, 6 c, 5 fp, 5 kd, 3 v, 5 mp

SkU29 Betalning av vägavgift

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU26 Ökade möjligheter att ingripa mot rattfylleri och sjöfylleri

Punkt 2 (Ytterligare åtgärder mot sjöfylleri)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

150 för utskottet

143 för res. 1

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 23 c, 24 fp, 19 kd

För res. 1: 110 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 20 s, 13 m, 6 c, 4 fp, 5 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 3 (Alkolås)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

149 för utskottet

143 för res. 2

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 22 c, 24 fp, 19 kd

För res. 2: 110 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 20 s, 13 m, 7 c, 4 fp, 5 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 4 (Vållandebrott m.m.)

1. utskottet

2. res. 3 (s, v)

Votering:

163 för utskottet

129 för res. 3

1 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 23 c, 24 fp, 19 kd, 13 mp

För res. 3: 110 s, 19 v

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 20 s, 13 m, 6 c, 4 fp, 5 kd, 3 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU30 Nationell strategi för att möta hotet från terrorism

Punkt 2 (Prümrådsbeslutet)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

148 för utskottet

142 för res. 2

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 23 c, 23 fp, 19 kd

För res. 2: 109 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 21 s, 14 m, 6 c, 5 fp, 5 kd, 3 v, 5 mp

Helena Rivière (m) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 3 (Frysning av tillgångar)

1. utskottet

2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

149 för utskottet

143 för res. 3

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 23 c, 24 fp, 19 kd

För res. 3: 110 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 20 s, 14 m, 6 c, 4 fp, 5 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 4 (Signalspaning och integritetsskydd)

1. utskottet
2. res. 4 (s)

Votering:

164 för utskottet
109 för res. 4
19 avstod
57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 23 c, 24 fp, 19 kd, 14 mp

För res. 4: 109 s

Avstod: 19 v

Frånvarande: 21 s, 13 m, 6 c, 4 fp, 5 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 7 (Rättighetsinskränkande EU-förslag mot terrorism)

1. utskottet
2. res. 7 (v, mp)

Votering:

255 för utskottet
33 för res. 7
61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 s, 84 m, 23 c, 23 fp, 19 kd

För res. 7: 2 s, 18 v, 13 mp

Frånvarande: 22 s, 13 m, 6 c, 5 fp, 5 kd, 4 v, 6 mp

Leif Pagrotsky (s) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 8 (Terrorismens grunder m.m.)

1. utskottet
2. res. 8 (s, v, mp)

Votering:

149 för utskottet
143 för res. 8
57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 23 c, 24 fp, 18 kd

För res. 8: 110 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 20 s, 13 m, 6 c, 4 fp, 6 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 9 (Strategi för internationella insatser)

1. utskottet
2. res. 9 (s, v, mp)

Votering:

150 för utskottet

143 för res. 9

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 23 c, 24 fp, 19 kd

För res. 9: 110 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 20 s, 13 m, 6 c, 4 fp, 5 kd, 3 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

**JuU32 Upptrappning av kampen mot terrorism och bättre spräng-
ämnessäkerhet**

Kammaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

UU7 Strategisk exportkontroll 2007

Punkt 1 (Internationellt förbud rörande klustervapen)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

3. res. 2 (v, mp)

Förberedande votering:

118 för res. 1

34 för res. 2

138 avstod

59 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Reza Khelili Dylami (m) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

148 för utskottet

108 för res. 1

34 avstod

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 21 c, 24 fp, 19 kd

För res. 1: 108 s

Avstod: 1 c, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 22 s, 13 m, 7 c, 4 fp, 5 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 2 (Internationellt samarbete m.m.)

1. utskottet
2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

150 för utskottet

143 för res. 3

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 23 c, 24 fp, 19 kd

För res. 3: 110 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 20 s, 13 m, 6 c, 4 fp, 5 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 9 (Krigsmaterielexport och folkrätt)

1. utskottet
2. res. 11 (v, mp)

Votering:

253 för utskottet

36 för res. 11

60 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 s, 83 m, 23 c, 24 fp, 19 kd

För res. 11: 3 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 23 s, 14 m, 6 c, 4 fp, 5 kd, 3 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU9 Kör- och vilotid vid internationell järnvägstrafik

Punkt 1 (Lag om kör- och vilotid vid internationell järnvägstrafik)

1. utskottet
2. res. 1 (v)

Votering:

258 för utskottet

19 för res. 1

14 avstod

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 84 m, 22 c, 24 fp, 19 kd

För res. 1: 19 v

Avstod: 14 mp

Frånvarande: 21 s, 13 m, 7 c, 4 fp, 5 kd, 3 v, 5 mp

Prot. 2007/08:111
14 maj

Punkt 2 (Omförhandling av regleringen av dygnsvila)

1. utskottet

2. res. 2 (mp)

Votering:

273 för utskottet

14 för res. 2

1 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 83 m, 23 c, 24 fp, 19 kd, 17 v

För res. 2: 14 mp

Avstod: 1 v

Frånvarande: 23 s, 14 m, 6 c, 4 fp, 5 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

17 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 14 maj

2007/08:787 Att välja bort barn som inte passar in i en förskolas företagsidé

av *Monica Green* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:788 Kommunismens brott och skolan

av *Hans Wallmark* (m)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:789 Tonårsaborter

av *Matilda Ernkrans* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:790 Körkort för personer med neuropsykiatrisk diagnos

av *Ylva Johansson* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:791 Hushållsnära tjänster

av *Christin Hagberg* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:792 Sophanteringen

av *Aleksander Gabelic* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:793 Länsrätten i Falun

av *Carin Runeson* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:794 Föremålsvård i Grängesberg

av *Anneli Särnblad* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:795 Förbjudet miljögift

av *Carina Ohlsson* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:796 Statsministerns besvarande av interpellationer

av *Bosse Ringholm* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 maj.

18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 14 maj

2007/08:1139 Anmälningsplikt vid oro för funktionshindrad

av *Lennart Axelsson* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:1171 Åtgärder för att öka det privata aktieägandet

av *Christer Nylander* (fp)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:1172 Riskkapitalbolag inom vården och skatteflykt

av *Lennart Axelsson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:1173 Amnesti eller nedsättning av påförda miljöskatt-avgifter

av *Maria Plass* (m)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:1174 Jobb- och utvecklingsgarantin

av *Peter Jeppsson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:1175 239 vräkta barn

av *Fredrik Lundh* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:1177 Vellinge kommun och flyktmottagning

av *Inger Jarl Beck* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:1178 Spargrispedagogikens förlorade roll och bankernas ansvar

av *Raimo Pärssinen* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:1179 Hundavel

av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2007/08:1180 Arbetsgivarnas ansvar för heltidsarbete

av *Inger Jarl Beck* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:1181 Samarbete mellan myndigheter

av *Marina Pettersson* (s)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:1182 Skolbränder

av *Gunnar Sandberg* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1183 Värdering av intrång på den privata äganderätten

av *Mikael Oscarsson* (kd)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:1184 Ungas ofrivilliga skuldsättning

av *Fredrik Schulte* (m)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1185 Åtstörningar och graviditet

av *Magdalena Andersson* (m)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:1186 Giftiga industriområden, Viskanprojektet och statliga anslag

av *Hans Olsson* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:1187 Svenska småtillverkare av öl, vin och snaps

av *Cecilia Widegren* (m)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:1188 Allmännyttan och hyresrättens framtid

av *Johan Löfstrand* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:1189 Sveriges hållning till azofärgämnen

av *Gunvor G Ericson* (mp)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2007/08:1190 Åtgärder mot KOL

av *Lars Lilja* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:1191 Bankrånen – ett hot mot vår säkerhet

av *Ronny Olander* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:1192 Tillämpningen av rehabiliteringskedjan för arbetande på Samhall med lönebidraganställningar

av *Kurt Kvarnström* (s)

till statsrådet *Cristina Husmark Pehrsson* (m)

2007/08:1193 Systembolagets opinionsbildning

av *Jan R Andersson* (m)

till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2007/08:1194 Ökade möjligheter för vårdpersonal att driva eget

av *Margareta Cederfelt* (m)

till socialminister *Göran Hägglund* (kd)

2007/08:1195 Systembolagets anställningsrutiner

av *Anne Marie Brodén* (m)

till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2007/08:1196 Unga mäns syn på abort

av *Eva Olofsson* (v)

till socialminister *Göran Hägglund* (kd)

2007/08:1197 Rökfri arbetstid i statliga företag

av *Gunvor G Ericson* (mp)

till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 maj.

19 § Kammaren åtskildes kl. 16.23.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med 12 § anf. 34 (delvis),

av talmannen därefter till och med 13 § anf. 56 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 14.41 och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Eva-Lena Ekman

Prot. 2007/08:111
14 maj

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsägelse	1
3 § Anmälan om deputerad	1
4 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	1
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
7 § Förnyad bordläggning.....	3
8 § Tillstånd att sända lokalradio.....	3
Konstitutionsutskottets betänkande 2007/08:KU22	3
Anf. 1 PER BILL (m).....	3
(Beslut fattades under 16 §.)	4
9 § Förändringar i kostnadsutjämnningen för LSS-verksamhet	4
Finansutskottets betänkande 2007/08:FiU26	4
Anf. 2 JÖRGEN HELLMAN (s).....	4
Anf. 3 ROGER TIEFENSEE (c).....	5
(Beslut fattades under 16 §.)	5
10 § Betalning av vägavgift.....	6
Skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU29	6
(Beslut fattades under 16 §.)	6
11 § Ökade möjligheter att ingripa mot rattfylleri och sjöfylleri	6
Justitieutskottets betänkande 2007/08:JuU26.....	6
Anf. 4 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s).....	6
Anf. 5 LENA OLSSON (v).....	7
Anf. 6 MEHMET KAPLAN (mp)	9
Anf. 7 KARIN NILSSON (c).....	10
Anf. 8 HELENA BOUVENG (m)	13
Anf. 9 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	14
Anf. 10 HELENA BOUVENG (m) replik	15
Anf. 11 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	15
Anf. 12 HELENA BOUVENG (m) replik	16
Anf. 13 JAN ERTSBORN (fp).....	16
Anf. 14 INGER DAVIDSON (kd).....	17
Anf. 15 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	18
Anf. 16 INGER DAVIDSON (kd) replik.....	19
Anf. 17 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	19
Anf. 18 INGER DAVIDSON (kd) replik.....	20
Anf. 19 LENA OLSSON (v) replik.....	20
Anf. 20 INGER DAVIDSON (kd) replik.....	21
Anf. 21 LENA OLSSON (v) replik.....	21
Anf. 22 INGER DAVIDSON (kd) replik.....	21
Anf. 23 HELENA BOUVENG (m)	21
Anf. 24 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	22
Anf. 25 HELENA BOUVENG (m) replik	23
Anf. 26 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	23

Anf. 27 HELENA BOUVENG (m) replik	24
Anf. 28 LENA OLSSON (v) replik	24
Anf. 29 HELENA BOUVENG (m) replik	24
Anf. 30 LENA OLSSON (v) replik	25
Anf. 31 HELENA BOUVENG (m) replik	25
Anf. 32 INGER DAVIDSON (kd)	26
(Beslut fattades under 16 §.)	26
12 § Nationell strategi för att möta hotet från terrorism och Upptäckning av kampen mot terrorism och bättre sprängämnessäkerhet	26
Justitieutskottets betänkande 2007/08:JuU30	26
Justitieutskottets utlåtande 2007/08:JuU32	26
Anf. 33 MARYAM YAZDANFAR (s)	26
Anf. 34 ALICE ÅSTRÖM (v)	29
Anf. 35 MEHMET KAPLAN (mp)	31
Anf. 36 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m)	34
Anf. 37 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	37
Anf. 38 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik	38
Anf. 39 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	38
Anf. 40 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik	39
Anf. 41 MARYAM YAZDANFAR (s) replik	40
Anf. 42 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik	40
Anf. 43 MARYAM YAZDANFAR (s) replik	40
Anf. 44 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik	41
Anf. 45 MEHMET KAPLAN (mp) replik	41
Anf. 46 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik	41
Anf. 47 MEHMET KAPLAN (mp) replik	42
Anf. 48 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik	42
Anf. 49 KARIN NILSSON (c)	43
Anf. 50 CAMILLA LINDBERG (fp)	46
Anf. 51 KJELL ELDENSJÖ (kd)	47
(Beslut fattades under 16 §.)	49
13 § Strategisk exportkontroll 2007	49
Utrikesutskottets betänkande 2007/08:UU7	49
Anf. 52 HANS LINDE (v)	49
Anf. 53 MAX ANDERSSON (mp)	52
Anf. 54 GÖRAN LENNMARKER (m)	54
Anf. 55 HANS LINDE (v) replik	56
Anf. 56 GÖRAN LENNMARKER (m) replik	57
Anf. 57 HANS LINDE (v) replik	58
Anf. 58 GÖRAN LENNMARKER (m) replik	58
Anf. 59 MAX ANDERSSON (mp) replik	59
Anf. 60 GÖRAN LENNMARKER (m) replik	59
Anf. 61 MAX ANDERSSON (mp) replik	60
Anf. 62 GÖRAN LENNMARKER (m) replik	60
Anf. 63 KERSTIN LUNDGREN (c)	61
Anf. 64 HANS LINDE (v) replik	62
Anf. 65 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	62

Anf. 66 HANS LINDE (v) replik.....	63
Anf. 67 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	63
Anf. 68 MAX ANDERSSON (mp) replik	64
Anf. 69 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	64
Anf. 70 MAX ANDERSSON (mp) replik	64
Anf. 71 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	65
Anf. 72 BIRGITTA OHLSSON (fp).....	65
Anf. 73 HANS LINDE (v) replik.....	69
Anf. 74 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	69
Anf. 75 HANS LINDE (v) replik.....	70
Anf. 76 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	71
Anf. 77 MAX ANDERSSON (mp) replik	71
Anf. 78 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	72
Anf. 79 MAX ANDERSSON (mp) replik	72
Anf. 80 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	73
Anf. 81 ELSE-MARIE LINDGREN (kd).....	73
Anf. 82 HANS LINDE (v) replik.....	75
Anf. 83 ELSE-MARIE LINDGREN (kd) replik.....	75
Anf. 84 HANS LINDE (v) replik.....	76
Anf. 85 ELSE-MARIE LINDGREN (kd) replik.....	76
Anf. 86 KENNETH G FORSLUND (s).....	77
Anf. 87 CARINA HÄGG (s).....	78
(Beslut fattades under 16 §.)	79
14 § Kör- och vilotid vid internationell järnvägstrafik	79
Trafikutskottets betänkande 2007/08:TU9.....	79
Anf. 88 NINA LARSSON (fp).....	79
Anf. 89 PETER PEDERSEN (v).....	79
Anf. 90 PER BOLUND (mp).....	80
Anf. 91 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m)	82
Anf. 92 PETER PEDERSEN (v) replik	82
Anf. 93 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	83
Anf. 94 PETER PEDERSEN (v) replik	83
Anf. 95 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	84
Anf. 96 PER BOLUND (mp) replik.....	84
Anf. 97 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	85
Anf. 98 PER BOLUND (mp) replik.....	85
Anf. 99 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	85
(Beslut fattades under 16 §.)	86
Ajournering.....	86
Återupptagna förhandlingar	86
15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 8 maj	86
NU11 Fjärrvärmelag m.m.	86
TU10 Vägtrafikens miljöanpassning.....	87
16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	89
KU22 Tillstånd att sända lokalradio.....	89
FiU26 Förändringar i kostnadsutjämnings för LSS- verksamhet	89

SkU29 Betalning av vägavgift.....	89	Prot. 2007/08:111
JuU26 Ökade möjligheter att ingripa mot rattfylleri och sjöfylleri	89	14 maj
JuU30 Nationell strategi för att möta hotet från terrorism.....	90	<hr/>
JuU32 Upptrappning av kampen mot terrorism och bättre sprängämnessäkerhet.....	92	
UU7 Strategisk exportkontroll 2007.....	92	
TU9 Kör- och vilotid vid internationell järnvägstrafik.....	93	
17 § Anmälan om interpellationer.....	94	
18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	95	
19 § Kammarren åtskildes kl. 16.23.....	97	

Prot. 2007/08:111
14 maj

Tryck: Elanders, Vällingby 2008